

مەنزەنە خانى

منزلەى اقرا الثقافى

www.iqra.ahlamontada.com

مەنزەنە اقرا الثقافى

للكتب (كوردى - عربى - فارسى)

www.iqra.ahlamontada.com

هەزار

كردوويه به موكرىانى

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النِّقَافِي)

پراي دانلود کتابهای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا النقای)

پژداینداشن چۆر به کتیب: سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النِّقَافِي)

www.igra.ahlamontada.com

www.igra.ahlamontada.com

للکتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

مهم و زینی خانی

سرشناسه	خانن، احمدبن الیاس، ۱۰۶۱ - ۱۱۱۹ق.
عنوان و نام پدیدآور	مه م و زین / شاعر نه‌حسه‌دی خانن! و هرگیر هه‌زارا نووسیار ماجد مه‌ردوخ روحانن.
مشخصات نشر	سندج: گانن کتیب ۱۳۹۴
مشخصات ظاهرن	۱۳۰ ص. ۱. ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۵۵۲۶-۳-۴
وضعیت فهرست نویسن	فیا
یادداشت	کردن.
یادداشت	چاپ کتاب قبلی کتاب حاضر تحت همین عنوان با ترجمه مسعود سعدنی در سال ۱۳۸۲ فیا گرفته است.
موضوع	شعر کردن - عراق
موضوع	شعر کردن -- قرن ۱۲ق.
شناسه افزوده	شرفکندن، عبدالرحمن، ۱۳۰۰ - ۱۳۶۹، مترجم
شناسه افزوده	مردوخ روحانن، محمدماجد، ۱۳۳۷ -
رده بندی کنگره	PIR ۳۷۵۶ / م ۶۴۳ ۲ ۱۳۹۴
رده بندی دیوبن	۲۱/۹۶۸
شماره کتابشناسی ملی	۲۸۸۸۹۰۷

مهم و زینی خانی

هه ژار کردوووه به موکریانی

کتابخانه

سوپاس بۆ خودا که به گوردی دوست کردم.
سوپاس بۆ خانه‌دانی «حاجو ناغا» له جزیره که له
په‌ناشینى نه‌واندا توانیم نه‌مه بنووسم.
سوپاس بۆ بارزانی که بۆی چاپ کردم.
سوپاس بۆ شۆرشى که لاوتێر که ده‌توانم به نازادى
بلاوى که‌مه‌وه.

ناسنامه

ناوى كتيب: مەم و زین
شاعیر: نه‌حمەدى خانى
وه‌رگێر: هه‌زار
نووسیار: ماجد مه‌ردوخ رۆحانى
هه‌له‌بژارى: نه‌فشین به‌هارى زه‌ه، سه‌یران په‌رویزى
پیتچنى و رازاندنه‌وه‌ى لا‌په‌ره‌كان: نارى محه‌مەد صالح
رووبه‌رگ: حه‌مید زه‌ه‌ره‌رى
وێنه‌ى رووبه‌رگ: لاله‌ په‌زدان جوو

ماڤى له‌چاپدانه‌وه‌ى پارێزراوه

نۆمه‌ندى بلاوكردنه‌وه.

سنه. پاسازى عيززه‌تى، نه‌ژمى يه‌كه‌م، په‌خشانگای میدیا، ته‌له‌فون: ۲۷ ۸۳ ۱۲ ۳۳ ۸۷ ۹۸+
سڵێمانى، به‌ر ده‌ركى سه‌را، چاپ و بلاوكردنه‌وه‌ى جوارچرا، ته‌له‌فون: ۶۷ ۵۰ ۵۷ ۰۱ ۷۷ ۹۶۴+

ناومروک

پېنج	مهم و زینى خانى چييه؟
هشت	چيروک نووسى
ده	ناموزگارى راميارانه
سيزده	وهفا و نه مگ
پازده	شينخى خانى و مروفايه تى
حده	خوداناسين
نوزده	خانى و هونه ره جوانه کان
بيست و يک	خانى و شيعر
بيست و دوو	من و مهم و زینى خانى
بيست و چوار	بهروکولیک له لایهن و مرگړه موه

۱	ديباچه
۲	په سندی خدا و پارانه وه
۵	چونیه تی و گوره یی پیغه مبه ر
۸	پیغه مبه ر ده کاته تکاکار
۹	به دبه ختی کوردان ده لی و به مەردایه تیان هه لده لی
۱۱	هوی نه م نووسینه و داد له ده ست گه ردوونی چه پکه ر
۱۳	پنشه سته ک بلی چيروک
۱۶	په سندی میری بۆتان و جووته خوشکه جوانه ککی
۱۹	ديسان رانانی جوانی نه و دوو چاوبازانه یه
۲۰	نازایه تی تاژدین و برایانی و دوستایه تی مهم و تاژدین
۲۱	جیژنی نه ورور
۲۳	سهیرانی جهژن و ده زگیران گرتن
۲۳	خوگورینی تاژدین و مهم له بهرگی کیژاندا
۲۴	گرفتار بوونی مهم و زین و ستي و تاژدین به داوی نهوین
۲۷	تاژدین و مهم به دهردی خویان ده زانن
۳۰	زین و نه ستي به چ دهردی چوو بوون؟
۳۲	تایه نه لم وتانه سرگه رانه
۳۴	تایه نه ده چته کن نوشته نووس
۳۷	درکاندنی رازی دل له لای تایه نه
۳۸	گه رانه وهی پیریژن بۆ لای چاومه ستان
۴۰	خوازینی نه ستي بۆ تاژدین
۴۴	رازانده وهی کچان و گواسته وهی ستي

۴۸	زاوا ده چټه پورده بؤ لای بووک
۵۲	تنچاندنی به کره مهرگوه پری شوفار و دوو زمان
۵۶	گریان و شیوه نی زینی له تاو و تویی ئه وینی
۵۹	زین له گهل په ژاره دا داخوئی
۵۹	سکالای دور له دور له گهل خوشکیا
۶۰	زین بوخچه ی دلی لای مومی داگیرساو ده کاته وه
۶۱	زین دووی گفتوگوی ده کاته په روانه
۶۱	سووتانی مهم له دهر دی دوری زینی
۶۲	په یوینی مهم له گهل چه می ده جله دا
۶۳	دووی وتاری ده کاته شنه با
۶۵	سهرکونه ی دلی خوی ده کات
۶۷	دهرچوونی میری بۆتان بؤ راو و نیچیر
۶۹	په سنی باغی میری بۆتان
۷۰	ژوانی زین و مهم له باغی میردا
۷۲	مه میش به ره و باغ دهرپا
۷۵	میر و راوگر به سهریاندن دین
۷۷	برای چاک بؤ پوزی ته نگانه به کاره
۷۹	پازی دلداری زین و مهم به گویی میر دهکا
۸۱	میر و مهم شتره نج ده لیزن
۸۴	مهم له گرتووخانه دا بۆته چله کیش
۸۷	زین گلهی له گهر دوون و چاره رهی خوی دهکا
۹۰	تاژدین و برایانی له بیرى چاره دان
۹۲	راسپارده یه ک راده سپینه لای میر
۹۳	میر له بهریان داده نوینی
۹۴	به کری شوفار داوی مرگ بؤ مهم ده نیته وه
۹۶	میر به و بیر وه ده چټه لای زین
۱۰۱	زین دوا راسپیری خوی به کاکی ده لی
۱۰۴	زین سهری کوشته ی خوی ده دا
۱۰۹	شین بؤ مهمی هه ژار و کوژرانی به کری به دکار
۱۱۱	زین دلی به به کر ده سووتی و بوی ده پاریته وه
۱۱۳	زینیش له سوئی مهم دلی ده توقی
۱۱۷	چقلی مهم و زینان
۱۱۸	پیاوچاکی خهون به به کر وه ده بینى
۱۲۱	چی نووسیوه و بؤچی نووسی
۱۲۲	ورده کاریه کی ده رویشانه
۱۲۷	سکالایه ک له گهل بنووسه که یدا

مەم و زىنى خانى چىيە ؟

ئەو كىزە كوردە پاكانە، ئەو لەۋەندە لاۋچاكانەى خويندەۋارن و دەزانن كوردى ۋەخوئىن و ھەز لە بارى ۋىژە و بىژەى ھەرە جىسن و ھەرە بايەخدار و ھىزا و ھەرە چىژە و بەرامە دەكەن و دلبزۇكى چىرۇكى ئەفئىندارىشن، ئەگەر مەم و زىن بىيىن - ئەو مەم و زىنەى سى سەدە بەر لە ئىستە خانى شانى كوردى داۋە و بە پەند بۇ كوردى دانائە - مەن لىم پروونە زۇر بە ھەلپە و بە پەلەپەل پرووپەلان ھەلدەدەنەۋە و بەلەز و بەز كالەشۋومىكى دەپەرن و خواخوايانە ھەرچى زوۋە چارەنووسى دوو دلدارى چارەش دەبناۋان بىكەن. ئەوسا ھەرگا لە سەر تەرمى جوان و تەرمى ئەو دوو نەمامە ناكامە چەمەر و گەرمەشىنيان گەرت و لە قەشارتنيان بوونەۋە، بە چاۋى ئەسرىن تىزاۋ و بە دوو ھەناسەى ساردەۋە، ئىژن بە خوا فرىە خۇش و دلەزىن بوو. رەحمەت بوۋى خانى ئەكەن و بە ئەسپايى ئەيخەنەۋە سەر دەلاقەى جىكتىيان. ئىتر چىتر لە سەررا پىيدا ناچنەۋە؛ بە وردى لىتى ورد نابنەۋە و شىۋەكە ۋەرد نادەنەۋە؛ تا ئەو ھەموو كاكەلە خۇشانەش ۋەدۇزن كە بوونەتە ناۋشاخن و چىرۇك گەرتوۋىيە ناۋەخۇ و بە ھىۋورى و بە كاۋەخۇ، دەگىش لە گىشتى رامىنن؛ زانىارانە بەشەى كەن و بە دانستە شى كەنەۋە و بەند بە بەند و گەۋ بە گەۋى تىك كەنەۋە و لىكەنەۋە. مالم ھەقە ھەقىشيانە، لە خويندەنەۋەى بە پەلە بن و بە پەلەكەى بەس بىكەن و قوۋلتر نەزۇن. بۇچى؟

— چونکه: ئەم سەر بھوردی ئەفینە - كە زۆر خۆشتر و شیرین تر لە تۆلاگەزۆ و ھەنگوینە - ھەر كێ یەكەمجار بیدینی و لە وزەیدا بێ وە یخوینی، وەھا نوقمی گۆمەشینە ئەوین دەبی كە ھۆش و گۆشی نامینی و تا بلەز قوتاری نەكات، نە گوێ لە ھیچ شتی دەگری و نە بۆی دەكری كەس بدوینی؛ كوا دەبەرزی واز لەو سەرگوروشتە یە بینی و لەو گەنجینە پەر لە گش جۆرە گەوھەرە، وەكۆلی و بتۆزیتەو؛ تا بزانی شیخی خانی لەم چیرۆكە ی - بە روالەت ئەفین نامەدا - چە ی كردوو و پایە ی زانست و ھونەری تا كۆی چوو.

خانی چەند ھونەر مەند بوو؟ ھەر مەگین خودا بیزانی. كورد گوئەنی «ئەم كارە ھەر بە دەم خۆشە» دەنا كێ ھێندە زانا ھەس لەم ھەموو شیرین باریانە و لەو ھەموو وردە کاریانە ی لەم ناو خەزینە خزاو، سەری دەرچی و بە تاقی تەنی بتانی ئەو چەند ھەزار تان و پۆیە ئاوریشمینە و تاسە زێرین و زیوینە و ئەو گش گشتە كە نەخشینە ی خاسەرەنگە و ھەمە رەنگە، ئەو كرە جوان و رەنگینە - واخودان ریز و بە سەنگە - بناسیت و نە تاسیت و لە تاریف و پەسن دان و ناساندنیا ن سەر بەنجە و دەمی گۆ نەكا و قەلەمی نسكۆیە نەبا و زبانی رەوان و پاراوی نەكەویتە تورە تور و لال و پالی و خۆی تەواو لینی حالی بی و بشتوانی حالیمان بكا؟ ھە یھاتە كەسی وا ھەبی كە بە تەنیا ئەو نەركە وەئەستۆ بگری و گری نەكا.

بەلێ مەم و زین بۆ ئەفین و ئەفینداری چۆتە سەر ترۆپکی داری ھەرە بەرز و ھەرە تەرز ی وێژە و ئەدەبی جیھانی. ئەگەر نیزیامی گەنجەوی بەچكە كوردی فارسی نووسی چەرخ ی شەشەمین ی كۆچی بە پینجینە مەنشورە كە ی بەناوبانگە، ئەگەر ناوی فەرھادی كوردی كەلھوری زەرد و ماھی بیستون در ی شیرینكار - كە لە سوێی شیرین مردوو - تا ھەتا نەمر كردوو، ئەگەر لەیل و مەجر و مەكە ی ناوی دوو بەچكە عارەبی بە عارەبی و بی مرادی دەناخی ناخی راكردوون و لە سایە ی ئەو، ئیستا و ئیستاش وە لەو ھەش پاش ھەر زیندوون و

قەت نامرن و قەت نەمردوون، ئەگەر رۇمىو و ژۇلىيىتى ئىتاليانى - كە لە راى
 دلدارى مردوون - بە دەست و پەنجەى شكسپيتر، وەك مۇمياى كراوى بە
 دانستە، بە ناو و داو ھەلگىراون؛ نەرزاون؛ نەپاوان؛ نەش سواون و لە رۇزگارى
 ژيانى سەرزەمىنياندا چۆن بووگن، ئىستا بە قەدر و بەرپزتر، جوانتر و بەھيز و
 پيزتر لەسەر دنيا خۇ دەنوئين و ھەرگىز نوشوستى ناھيئن، شكت نەبى ئەگەر
 خانى كورد نەبووبا، يان بە كوردى مەم و زىنى نەنووسىبا، تۆژەرەوانى لاوھكى
 وەكى زمانە زىندووھەكان بيانزانىبا و بيانناسىبا، دەبوو ئەو سى ئەفەين نامەى
 ناومان بردن، وپراى زۆر دلدارى نامەى بەرھەمى وپژەوانان و چىرۆك نووسانى
 بل ژوان، ئىستا لە شاباشى بدرين!

بەلام پرووى زەمانە رەش بى... ئىمەى كوردى دەسكورتى نەگەت و كۆلۇل،
 لە ئەگەر - ئەگەر بەولاولە چىمان ھەيە؟! ئارى ئەگەر ئەوئەندە و ئەوئەندە كەند و
 كۆسپ و لەند و لەمپەر و بەرگرە زۆرە - كە خراونەتە سەر رېنگاى ئازادىمان -
 نەبوونايە، ئەگەر كوردىش وەكوو گەلانى ئازادى خوداينداو دەولەتتىكى خۇى
 ببايە و گەشەى بە زمان و فەرھەنگ و دىرۆك و چىرۆك بدايە و ئەو زمانە زۆر
 شيرين و بەستەزمانەى لەو ھەموو بەند و زىندانەى بەشوورەى لە پۇلا و ئاسن
 دەربچوايە، ئەگەر داگىر كەرەكانى كوردستانى نىشتانمان - كە نە ويزدان شك
 دەبەن و نە بەزەيى؛ وەك دۆلپا سوارى شانمان بوون! بە دلەردى و بە
 نامەردى خىر و بىرى ولاتەكەمان دەخۇن و دەمانكەنە دەستەچىلەى ناگرى
 شەرى دوژمىيان و بە گژ يەكترماندا دەكەن و ھەر بىژين لەل، بە گوللە دامان
 دەبىژن و پەتى دارمان دەمل دەكەن - لە ئارادا نەبوونايە، كە زۆركارى ئەو
 زۆردارە بى بارانەى دژى ھەموو ئاكارى چاك، بەرانبەر بە گەلى كوردى ھەموو
 دەرەتان لى گىراو، گەيشتۆتە ئەو رادەيە زمانى ئاسايى - كە بەشېكە خودى
 دايى - لە بەشى زۆرەيى كوردستان قەدەغەيە؛ كە ئەگەر ھەر پىنى باخىوين،
 زوانمان دەبەن! ھىندىكى تر ھىند بە دەستندە دەن دەنى، جووچكە كەويكىش

ئاكارمان زۆر خۇش ويستون. زۆررش پركمان له بئىفهرانى شهربانى و بهگهزان و گيره شيوين، كار تىكويىتكدر بۆتوه. ئيتىر تا ماوهيهكى زۆر، كهف و كولى توورهبى نهنيشتۆتوه به ئافهرين يادى چاكانمان كردوه و ناوى خراپه كانيشمان به نهفرينهوه بردوه؛ بهلام خانى ئهو سهرتاپا چاك و پاكهى -كه به مهوداى هزاران سال ريگه پيوانى برووسكه، له رك و كينه به دووره- چاكهكانى ناو چيروكى زين و مەمى، وهكوو ئالاي كوردستانى نيشتمانى -كه به ئاواتى خواستوه له سهر چيا سهركهشهكانى زىدهكهى، خوى نيشانى دنيا بدا - له بهرزان شهكاندۆتوه و دهربارهى نالهبارانيش كاريك دهكا كه ههتا سهر ههر به خراپيان نهزانين و دهيانبهخشى و هانهى خوينهراينيش دهدا كه بيانبهخشن.

خۆندكاريك به دووزمانى شوفاريك -بئىلىكدهانهوه- ههلههچى و به سويندان رهش دهبيتوه كه خوشكى ههناسه سارد و بئىدهسلات و تاوانى داوين پاكي خاوين له گهردى گوناهان، به هيچ مهردئ به شوو نهدا و به مهرهديكى واى دهبا له خوشيان بئىبهشى دهكا و نوقمى خوينى گهشى دهكا. ئهو گوز و گومبەت ههلهچوونه و بهگژ سويندخواردندا چوونه، دهبيتە ئاميانى مهركى دوو دلدارى ههلبزارده و بئوينه له چاكي و پاكي. ئهو خونكاره دياره پياويكى خراب و نالهباره و پياو ناچاره خۇشى نهوى.

دهركهوانى پىنج و بيزووى نهيارى پياوهتى و ئابرووى دهست و زمان پيس و نهگريس -كه ئيرهى بهگژ بهختهوهري دهبا و ههر حەز له بهدفعهري دهكا- دهبيتە سهرسۆدريهك ناهيلى دوو يارى گيانى به يەك بگهن؛ ههر دووكيان به داخ و سۆوه دهخاته ناخى گلکۆوه. به كئى دهكرئ له سووج و ههلهى ببوورى؟
مير و بهكر، حەيزههيوونى تهرح مهيموون، فالگرهوهى درؤ فروش، له برانهوى چيروكيدا گشتى كۆتره بهحهشتيلهن؛ هيچ كاميانت ناخوش ناوى!
كه نهه كاره ههر له پاكي وهك خانى دهوهشيتوه و كهسى تر نا.

نامۆزگاری رامیارانه

ره‌نگه زۆر کەس وایر به‌رن شیخی خانیش وه‌ک مه‌لا ئاسایه‌کانی کوردستانی، هه‌ر له‌ زانستی عاره‌بی سه‌رکه‌وتوه‌ و له‌ مزگه‌وتیکی کوردستان فێرکار و ده‌رس‌بیژ بووه‌؛ ئیتر سه‌ری له‌ کار و باری رامیاری و گه‌ری و گۆلی دنیاداری هه‌ر ده‌ر نه‌چووه‌. ده‌سا با میڕ و سه‌رداری کورده‌واری، له‌سه‌رخۆ و به‌ ورده‌کاری به‌ مه‌م و زیندا بچه‌وه‌ و له‌ که‌رخێ په‌ریزی خانی ئه‌وه‌نده‌ گول بچه‌وه‌ که‌ ته‌سه‌ل و تیریان بکا و فیریان بکا ده‌بی چکه‌ن تا به‌خته‌وه‌ر و له‌سه‌ر بن.

بێ گومانم سێسه‌د سال پێش به‌ هیچ ئاوا بیر و برۆی «ماکیاول» ی رۆژئاوایی -که‌ له‌ جیهانی ئه‌مه‌رۆدا رێنۆیتی دنیاداران- ئه‌و زه‌مانه‌ به‌ زه‌مانه‌کانی ئه‌م ناوه‌ که‌ خانی سه‌ری لێ ده‌رجوون، هیچ کەس وه‌ری نه‌گه‌راوه‌ و به‌ر گویی خانی نه‌که‌وتوه‌؛ که‌چی خانی به‌که‌ره‌وانیکی دێنی و «له‌رای مه‌به‌ست گشت نا‌ره‌وایه‌ک ره‌وایه‌» ی ماکیاولی؛ به‌ زمانی ئه‌و ئه‌در کینی. ئه‌وه‌نده‌شی به‌ خوینتال نیشان ده‌دا که‌ هه‌ر که‌سی راست و دروست مه‌م و زین ده‌خوینیته‌وه‌، دانی خێری به‌و به‌شه‌ر فێره‌دا نانی. هه‌زار تفاق له‌ به‌که‌ر مه‌رگه‌وه‌ر ده‌کا و نفه‌ره‌ له‌و که‌سانه‌ش ده‌کا که‌ دوا‌ی ئه‌م برۆیه‌ که‌وتوون.

خانی فیری میران ده‌کا چۆن که‌سانیک هه‌لبه‌ژێرن به‌ وه‌زیر و بریکار و کوینخا و گزیر و کلێلدار، که‌ نه‌بته‌ مایه‌ی تیکدانی دام و ده‌زگای مه‌زنایه‌تی و نه‌بته‌ میمل له‌ ژبانی کۆمه‌لایه‌تی و نه‌بته‌ خۆره‌ له‌ ناپۆره‌ی ژێرده‌ستی میڕ؛ له‌ ره‌شایی و له‌ با‌ژیریان و وه‌رزیریان و بو‌دارا و نه‌دار دلسۆز بن. ئیژئی می‌ری ژیر می‌ریکه‌ چل جار کا‌ورایه‌ک ده‌نه‌زموی تا کاریکی پێ ده‌سه‌پێی. خۆ نه‌گه‌ر هه‌ر به‌ هه‌وای خۆی به‌ گه‌للایی و به‌ره‌له‌دایی، به‌ بۆنه‌ی خزمایه‌تیه‌وه‌، به‌ ناوی دۆستایه‌تیه‌وه‌، کاری هه‌لسوهرانی ولات بکاته‌ خه‌لات و به‌رات، گوێ نه‌داته‌

خودان كرن و دلخۇشبوونى ھەژار و بى دەسەلاتان، لەوانەيە دۇستە
نەئەزمورارو ھەكە لە بنەو ھە دۇژمنى پۇست بى و ھىچ دۇور نىيە خەزمە تاقى
نەكراو ھەكە ھەلپەرست و نەزم و پەست و بى ئاكار و چاۋچىنۇك و دلبۇزۇك بى.
ھەر دەسەلاتىكىيان ھەبى و دەسيان بىروا، بىروا و پەيمان پاشگوى خەن و دەم
بىننە بىنەققاقى زۇر لىكراوانى بى تاوان. تەنيا ھەر خۇيان لە بىر بى و دەسيان لە
ھەر چىشتى گىر بى، بىرپىتن و بىبەنە ناو كولىنى خۇ و خاوەن بەشان دەم لە
پووش كەن؛ مېرى بە دام و دەزگاۋە تووشى تووشى و نەگبەتى كەن؛ بناغەى
شكۇ و مەزنايەتى تىك و پىك دەن. لە پاش چوانىش، پەشيمانى بەھرە نادا.

مىر ئەشئ گەلىك و رىيا بى؛ خۇى خاوەن تەگبىر و را بى؛ كانى ھۇش و
بىرەۋەرى پتر لە گويچەكى لاسەرى لەسەر ھەست و دەكاردا بى. نابى ھىندە
ساۋىلكە بى شالووزان و زمان لووسانى گزىكار، ھىندەى لى نىزىك كەونەۋە،
دەستى دەميان بگاتە پەنا گوى دلى و بەپى ھەلدان و فووتىدان، بىماسىنن؛ بە
ھەيت و ھووت و شات و شووت، بەلەسەى كەن؛ بە مشتەى درۇ و دەلەسە،
بىتاسىنن و بتوانن لە خىشتەى بەرن.

سەردار دەبى بە دەستى خۇى زۇر ئازا بى. ھەركەس لەوانەى چەكدارى
پەپرەۋى وىن - بە بى گومان - لاىان وابى ھەرچەند دۇژمن بترسىنن، ھىچ
كامىكىيان بە قامكە تووتەى ئەو نابن. جا ۋەك ئەشئ لە جەنگەى مەيداندارىدا و
لە رۋبەرۋى نەيارىدا دانەچلەكى و دلى ۋەك چىاي بۇتان بى و قەت نەلەرزى
و رانەتلەكى، گەرەكە لە ناو دىوانىش لە كۆرى ھاۋدەمانىشدا، دىۋى شەرم و لە
رۋودامان سۋارى نەبى؛ بى ئاۋەز و بە دل ناحەز، بۋارى نەبى كارى تىبكا و لە
رېگەى راست لارى بكا و بىرەتېنى.

مىر دەبى دەگەل نەترسى لە مەيدان و بەزاكوونى لە دىواندا، دلاۋاش بى.
دلاۋاى ئەستۈندەكى ھەرە خۇگر و پتەۋە بۇ كۆنى فەرمانرەۋاىى. ھەرگىز ھىچ
خونكارىكى دەس رۇد و چىرووك و چىكووس، ھەتا سەر سەرنەكەوتوۋە.

به‌خشنده‌ییش ده‌بئی له جینگه‌ی خۆیدا بئی؛ نابئی له حاند لۆتی و پۆتی و زمانلووس و بئی‌نامووس و بئی‌هونه‌ر و کلکه‌سووته‌که‌ری پیس و ئاکار‌گلاو، ده‌سبلاو بئی و له‌ولاشوه‌ پیاوی هێژا و پاک و چاک و به‌جه‌وه‌ر و کار له‌ ده‌س هاتوو، وه‌لانی و هیچ لایان لێ نه‌کاته‌وه‌ و ئاو‌ریان وی نه‌داته‌وه‌ و دلی گه‌رمیان سارد کاته‌وه‌.

به‌ بیروباوه‌ری خانی، داهات و دراو له‌ دنیا، ته‌نیا هه‌ر بۆ دوو شت باشه‌: خودان کرنی هه‌زاران له‌ پێی خوداداو به‌خت کردن بۆ یارانی گیانی-گیانی. نه‌و که‌سه‌ی کۆی ده‌کاته‌وه‌ و ده‌قوژبنانی داخنی و ئیتر سه‌ری ناداته‌وه‌ و له‌ پاش مه‌رگی که‌له‌پوورگر پوو‌ری ده‌که‌ن، وه‌ک تازییه‌که‌ که‌رویشک بۆ خێوی ده‌گرێ و بۆ خۆی وا له‌ نیزان ده‌مری!

میر ده‌بئی خاوه‌ن به‌لین بئی؛ هه‌ربه‌لینیکی که‌ ده‌یدا وه‌ک که‌لینی پۆلا وایی؛ سه‌ری بجئی نابئی له‌ گفت و په‌یمانی پاشگه‌ز وه‌بئی. پایه‌به‌رزنی به‌لین شکین خۆی ده‌شکینیی؛ ئیحتووباری له‌ کن ژێرده‌ستان نامیئی؛ خه‌لک بیزیان له‌ ته‌رح و بیجم و دیداری و قیزیان له‌ شیوه‌ و ئاکاری ده‌بیته‌وه‌.

میر ده‌بئی پشوودریژ بئی؛ به‌ لیکدانی ته‌ستی و به‌ردیک گه‌رم دانه‌یه‌ و هه‌له‌نه‌چی؛ له‌ کار و باری گرینگدا په‌له‌ نه‌کا و به‌ که‌وچکیک ئاو نه‌که‌وێته‌ پێ مه‌له‌وه‌! به‌ریاردان به‌ هه‌له‌یه‌ و په‌له‌، خه‌رمچوونی زۆر خوندکارانی به‌ستوون.

سه‌رداری گه‌ل ده‌بئی ڕک و توو‌په‌یی خۆی زوو ده‌رنه‌پڕی. کێشه‌ و گیره‌ و ده‌رده‌سه‌ری به‌ ئاشکرا بۆ خۆی نه‌کړی. بۆ به‌گژدا چوونی دوژمن، به‌ ده‌ردی کورده‌ گوتنه‌ی: «سه‌د جار بگرێ، جاریک ببهری» تا نه‌زانی له‌ به‌ربه‌ره‌کانیه‌که‌یدا سه‌ر ده‌که‌وی، با له‌ گاشه‌ی وا نه‌نه‌وی که‌ ناتوانی توو‌پری بدا. با ده‌گه‌ل دوژمنی مله‌و‌ر -که‌ لێی ڕوونه‌ پێی ناوه‌ستی- و چانیک بدا، ڕاوه‌ستی. زۆر به‌ نه‌رم و نیانی بجوولێته‌وه‌، تا هه‌لینکی باش ده‌ره‌خسێ و کێس و ده‌رفه‌ت وه‌ده‌س دێنی؛ نه‌وسا حه‌یفا خۆ هه‌لینتی، کۆله‌ی بکوئێ و کول و کۆی خۆی به‌

زۆرۈڭز و دەس دريژكەران برنژى.

سەرۈەر نابى دەرهەق لە خۇى گچكەتران ركوونى و كىنە لە زگ بى. نابى
گرز و سروسچ بى. نابى ھىندە تفت و تال بى تفى وەكەن؛ ناشى ھىندە خۇى
بە شىرىنى و تووك نەرمى بە ھەركەس و ناكەسىكى ناس و نەناس نیشان بدا،
كە بتوانن قوونى بدن و روى ھىلن.

سەرۈەر دەبى وەك برىنگەرى دلسۆز بى. دەدەستىكىدا نەشتەر بى؛ كوانە
پىلە، كىسەى زىچكاو و زووخواوان - بەر لەوہى بتەنیتەوہ و ئازاى ئازاش
بگريتەوہ - بدرى و بىرى و فرى بدا. دەستى دىشى تڑى لە تۆزى دەرمان و
ھەتوانى سەربىرېنان بى؛ تا شوئى زام زوو سارېژ و خوش بېتەوہ.

سەرۈەر ئەگەر بە ئارەزوو بى لە سەر بى و بە دوور لە دەرد و كەسەر بى،
گەرەكە ھونەرپەرۈەر بى؛ دەنا خۇى و كۆمەل و كۆمەلگاكەشى زىانبار و
گەوھەريان لى خەسار دەبى. نابى وەك مېرەكەى من بن كە بۇ خۇرى و ھىچ و
پېچان، دارى بەرە و بۇ بەجەوھەر و ھونەرى وەكى منىش بى سىبەرە. ئەگەر
ھەر بەسىلە چاوى لە ئىمەشى بنۆربا، دنيا لە گەوھەر پر دەبوو.

خانى دەيان پەندى رندى - جگە لەمانەى ھىنامان - لە توى دلدارىنامەدا
شاردۆتەوہ؛ بە دەسەلات بەدەستانى كوردستان بە ديارى دەدا و ديارى دەدا كە
لە زانستى راميارىش بە قەى مەبەستى دلدارى، ھۆزان و شارەزا بووہ.

وہفا و ئەمەگ

ئەوى ئىزن: «ناوى وەفا وەك سىمورخ دەنگى ھەيە و رەنگى نىيە و ھەر
ناوى بى ناوەرۆكە» نابى سەرکۆنەيان بىرى؛ چونكە لىت روون بى ئەوانە
نەياندىوہ و لە بەريان تى نەپەرپوہ. بەلام «خانى» - كە سەرتاپاى لەش و گيانى
و رەگ بە رەگى ئەمەگ بۇ كوردستان بووہ و لە نزىك وەفاى ناسىوہ - دەلى
مەلئىن نەبووہ و نابى. جگە لە خۇى نموونىكى ھەرە بەرزى وەفا و ئەمەگمان

شان دەدا:

لاویکه به ناوی «تاژدین». ئەو لاوه چتۆ پیاویکه؟ وهزیره؛ زاوای ئەمیره؛ به خزمایه تیش ده یگاتێ. له بویریدا و دوژمن به ساغ نه بویریدا، یه کهم پیاوی خاوهن ناوه. بۆ زیر و زهنبهری دنیا ش چهندی بیژی سه د چه ندانه و له بۆتان و هه موو ئالی کوردستاندا سه رتۆپی ده وله مه ندانه. دۆستی لاویکی ساکاره به ناوی «مهم». باوکی پیاگێ ده فته رداره له دیوان و خۆی پیشمه رگێکی به کاره و له ریزی چه کداراندا یه؛ بل له عه گیدی و میترخاسی، چی وای نییه - که به دابی ئەو زهمانه ی تیا ژیاوه - خۆی لای خه لک پتوه رانی. به نه جیم زاده ی ناژمیرن؛ زیر و زیری زۆری نییه که کهس چاو له ده سی بیت و لێی بترسیت؛ یان لالایی له بهر بکا.

همه ی هه ژار دلدارێکی پر جغاره و جه رگ و هه ناو برینداره و گراویه که ی خوشکی میره و له نا هومیدیدا گیره. له سال و مانگ به ریکه وت، ژوانیکی بۆ هه لده که وێ و ته می خه مانی ده ره وێ؛ به لام له ویش به کاو ناگا. له ناکو میر و یارانی به سه ردا دین. چۆن ده رچن؟ به ره و کوئ هه لین؟ هه موو لایان لێ ته ناوه و هه یچ ده ره تانیك نه ماوه. نه عاسمان هه لیانده کیشی نه زه مین هه لیانده لوهوشی؛ له ناوه دا قه تیس ماون. چاوه چاون که ی ئابروویان ده ریزن و کهنگی لاشه یان ده نیژن.

وه فا و ئەمه گی براده ر که وتۆته به ر ئەزموونه وه. تاژدین له رای چاره سه ری براده ری، به ره و ماله خۆی په ل ده بی؛ ئالی گه وه به هه موو ئەسپا به نه و ناگر ده دا و هاوار بۆ زیاره ده کا، فریای که ون. میر و مه زن و گر هه گره ی ده دیوانی، به نی نۆکه ری پاشخانی ورد و درشت و گشت له گشت، به غار ده به رنه هه واری؛ جێ ژوانی لاوان چۆل ده که ن. دوو دلدار ی دل په شیوی دووره هیشی - که هه ر وه کی دوو بالدار ی هه ره جوانی به خۆ نه زانی به سه ته زمان، ده داوی راو که ر ئالاون - له شه ققه ی بال ده ده ن و ره زگار ده بن. مالیك له رای وه فا سووزیا و بوو به پاروه

خۆشەى ئاگر؛ كە ئىستاش لە كوردەوارى نموونەى مالى زۆر قەوغا و بەدەولەتە؛ دەلێن مالى فلانە پياو، وەك مالى قەرەتازدینە. وەفاش بۆتە ئاوال دوانەى تا هەتايە بۆ تازدین و هەرگیز بە موو لێى لانادا و ناوى تازدین دەگەل وەفادا هەر ماوہ و هەر دەشمینى.

رەنگە زۆر كەس - كە كەوتوونە ئەم زەمانە - بێژن وا گریمان ئەوسا وەفا بووبى و هېشتان لە بەین نەچووبى؛ ئەى ئىستا چى و كوانى وەفا؟ نەمازە لەم چەرخى بېستە هەر پارە و خۆپەرەستى؛ ئەمەگ بويە ئەفسانەىەك هەر بە تیتووش دانەىەكى دەس ناكەوئ؛ نە ديمان و نە دەبېنين. بەلئ ئەمانیش هەقیانە؛ بەلام ئەمن (منى هەزار) مەلا مستەفا بارزانیم كە ناسیوہ وەفای ئەوم بۆ دۆست و یارانى دیوہ، ئەگەر تازدین بەرلە بارزانى نەژابا، دەمگوت ئەو دەرسى ئەمەگ و وەفادارى لە لای بارزانى خويندووہ و هیندیک وەك بارزانى چووہ.

شیخی خانى و مەروفاىەتى

بە درێژایى و بە پانایى میژووى كەونارا و دیرینە، لەو دەمەوہ ئەو جانەوہرە - كە ناوى بنیادەمە و بە زوان و ھزر و وریایى گەلیك زۆرە و بە ئاكارى باش و پەسند و خودایى یەكجار كەمە - ھاتۆتە سەر ئەم زەمینە و بە خۆى دەلئ: گیاندارى بە ودم و پیرۆز، رېك و جوان و لەبار و قۆز و ھەرە دلسۆزى خواوہن دۆز، لە پەستا و بى پسانەوہ ھەر خەرىكى پېك ھەلپەرژان و تېك چەرژان و یەكتر كوشتن و خوین ڕشتن و سەر بڕین و زگ درینە. ھەمیشەش چینی رېبەران لە فیلباز و جادووگەران، كە دوولینگەیان خستۆتە سەر بۆق ملی دل ساویلکە و بى خەبەران و بووگنە پڤغەمبەرى كەران، چاوگەپێكەرى ھەرابوون؛ بە باوہشان و ھامیزان دەستەوارى چیلکە و چال و پڕ و پووشكە و ئیزنگى وشکیان ھیناوہ، لە کوانووى بروبیانوودا گرى شەریان خۆش کردووہ. فلانە ھۆز، فیسارە گەل،

لەسەر ئايىنى ئىمە نىن؛ دىنيان پوچ و بىفەسالى. جا كە واىە كوشتىيان بۇمە
رەوايە و سەر لە بەر سەر و سامان و مال و حاليان وردە و يەخسىر و منداليان
بۇ ئىمە -كە لە سەر ھەقىن و لە حاند گومپايان دلرقين- وەك گەزۇ و مازۇ
حەلالە. دوزمنانمان -كە بەر نەفرىنى خوا كەوتوون- پاش مردن و چال
كرديان كلى دۆزەى خودايان بۇ نىل دراو، تا ھەتاھەتايە دەبرژين و
دەسووتين و ھەلدەقرچين. دل بريان و چاو بەگريان ھەر لەويدا دەمىننەو.
بەھەشتيش خانى خۇمانە و كەشيش پارەى داكردنمان لى ناستىنى!

خۇ نەمازە لە رۆژ و رۆژگارنى كە خانى تيانا ژياو، ھەرەمە و ھەرەت و
جەنگەى زەبر و زەنگى توركانى عوسمانى بوو؛ گەريان دە ھەموو گەلانى
بى كەس و بى دەس ھالاو و شەر و شۇريان ناوەتەو و دنيان بە زۇر خواردوو؛
بە تۆز كالىش لە نامەردى و لە دل بەردى، ھەرگىز خۇيان نەبواردوو. مەلا و
كالىش، شىخى ريش پانى نەزانى سەر بەر مالىش، دەستيان بۇ لە لامل داوون؛
سەد ئۇباليان بۇ كيشاون كە ئىوہ جەنگ بۇ خوا دەكەن؛ داواى مافى رەوا
دەكەن.

نەك ھەر ئەوان لەو زەمانە، بگرە ئىستاش ئەو كاسە و ناشە ھەر ھەيە و
ئاورەكە نەكوژاوەتەو. ريشەى كيشەى بە ناوى دىن لە پرووى زەمىن، وشك
نەبوو و ئەو پەتايە ھەر تا سەرىك نەديو بوو و لە پر ھەلداوەتەو.

بەلام خواناسى لە زەبر (خانى) -كە سەرتاپاي گيانى بەزەيى و دلۇقانييە-
قەت دللى بەرايى نادا لە رى لادا و خوداى بەرز وەك سولتانى تۆرى تورك، يان
كوپخا و پاشاى ئيرانى، وا نزم كا كە ھەروازى لە توونى ئاگر نىلدىن و لاشەى
مرؤ سووتاندىن بى. لە پارانەوہدا دەلى: خوداى مەزن تۆ دەتوانى گوناھبار و كافر
و خۆت نەناسانىش بخەيە بەر بەزەى خۆت و سزاىان لى دوور خەيەو. دەسا
ھەموو لا بىەخشە! با ھەر شەيتان لە بەزەيىت ناھومىد بى و كەسى تر نا.

خوداناسین

ئەو كەسانەى بە ئارەزوون بگەنە دیدارى خودا و بە دىستنى خەنى بىن، با
بىنە پەپرەوى خانى و لە عىرقانى ناوئاخنى مەم و زىنى ورد بنەو: لە يەك بە
يەك رسته كانى خورد بنەو: هۆش و گۆشيان لە سەر هەست بى. تى بگۆشن
بەر و كۆشى گيان و دلان لە بەر و بەرامەى گولان - كە خانى پەرورەدى
كردوون - تۆى بگەن تا پى بگەن و تى بگەن خانى دەبى لە سەر دەستەى
مشايخانى بژاردەى وەك بايەزىدى بەستامى، شىخ شەهابى سوورەبەردى، مەلا
ئاو، حەمانى جامى، مەلاى جزىرى بۆتانى، شای نەخشەبەند و عەبدولقادرى
گەيلانى بىتە هەژمار.

دلدارانى لەم بارەو تازەكار و تازە كوورەن؛ دەبى ئەوئەندە بزانن هەروا بى
سەر، بەرئ بوون و بەرەو بينايى چاوان چوون و كامرەوا بوون، كارئ سووك و
هاسان نىيە؛ بە ردىنى پر و پان نىيە. هىچ ريشىك پلەكان نىيە بۆ سەر كەوتن
بەرەو خۆشى بى پرانەو و تاهەتايى. رېبوارى ئەزموون نەديتوو، رى نەديون؛ نە
شارەزان؛ بە لەش خاون؛ بى پىلاون؛ بى تۆشە و زاد و بۆيون. ئەم سەفەرەش
زۆر خەتەرە؛ پر لە بەرگر و لەمپەرە. دەشتن - ئەگەر حەوت و هەشتن - دىنە
بەريان. چۆم؛ پر شەپۆل و گۆم؛ وەكى زەريان. كيون؛ پر لە جند و ديون؛
دەچنە سەريان. لەو چەند سارا پر لە تۆز و غومارانه، خەر جى درنده و مارانه
- كە لەوەرگای نالەبار و بەدكارانه - چۆن دەرەچن؟ هەر لە تىنوەتى و لە
گەرمان پيشيان هەلتى. لەو گش چەم و رووبارانەى خوړپن و دوورە بوارانەى،
پەى بر و چەو پيوارانەى، ناو بوهل و بەر بنارانه، پەرينەو تەنانەت مەلەوانانى
پالەوانىش دەخاتە هەناسەپر كئ و كۆلى هەر لە جى دەخنكى.

لەم حەمكە هەوراز و لىژە، كوور و رۆژد و شاخ و داخ و زەرد و ماو و كەپك و
رەووز و هەلەت و پىچ و گەو و خەر و دەرە، دەر و چەرە بئىشەنە و ئەو تەپكە
سىنە كىشەنە، تا دەبوورن زۆرى دەوى. لەو شوپنەنە، رازەوانى زۆر بە جەرگىش

تووشی دلەتەبێ دەبن و دەبێ ھیدی و بە چنگە کێکی سەرکەون. ھەرچی لە جێ بێ دانەنێن و بە ھەلە ھەنگاو و ھەنگاوان، ڕەت دەبن و لەو بەندەنە ھەزار بە ھەزارە بەرزە و ھەلەمووتەو دەترازن. سەرەونخوون ھەلدێران و ھەپروون بە ھەپروون بوون یەکە.

دەسا چاوان، ئەو بیچارە بێچاوانە -کە ھەر دەستەکوێ دەکەن- بە بێ چاوساگی شارەزا، دەیانکێری راستەوخۆ -بێ لە ڕێ لادان- بگەنە بستووی مرادان؟

دەبێ ڕێونگی ئەم ڕێیە -بێ ڕێبەری زۆر شارەزا- ھەر سەر بەخۆ مل لێ نەنێ و لە شوێنی خۆی ھەلەقەنێ. ئەشی بۆ پەندی پەسەندی پیری چازان گوێ ڕادێر بێ؛ ھەر نامۆزگاریەکی دەیکا بیکاتە نووشتەی سەر دلی و فیر بێ دەگەل دەرد و ئێش و ژان سازاندا خۆ ڕابێنێ.

شیخی خانی ئەو پیرە دەستگیرە؛ ئەو مامۆستا ھەرە بە بیر و ژیرە یە کە توانیویە لە عێرفاندا ببیتە خەری زیندە یەک دە ھانای ئەو کەسانە بیت کە بە نیازی گەشتنە سەر ڕێبازی خوداخوازین. بە دلسۆزی و دلۆفانی لە سەر دوندی کۆی بلندی خۆش دیمەنی بەندەنی خودا دینەو -کە خۆی لەوێ بەوپەڕی ئارخە یانییەو دامەزرێوە و ساوەتەو؛ ئاوری وەخەلکی سەرزمین داوەتەو- بەزە ی بە ماک پاکەکانی گیرۆدە ی خاکدا دیتەو. بەشینە یی دادەبەزیتە پێدەشتی و گەشتی دەکا. لە ساوای سێوی بێ پەسیو دەبیتە باوکی خەمخۆر و لە ژێر سایە ی پیروزی پیروژەواشی پەنای دەدا؛ بە شیرێ پاک دەبیمیزێنێ؛ زوانی بە چاکە ڕادێنێ. فیری دارە- دارە ی دەکا. دەستی دەگرێ ھەتا لە راست ڕۆشتن و لە راستە قینە گەییشتن زۆر باش فیر و خێرا دەبێ. لە یە کەم پلە ی فیر گەدا دەرسی ئەقینی پێ دەدا و سەر مەشقی عیشق و دلدار ی بۆ دانەدا. دەرسیکی وا کە وا ناکا منالی ھینشتا شلک و کال، ڕووەک و قوشقی و سل بکا. دەبێ جارێ گیان و دل بدا بە یاری سەرزمینی، تا خوینی سەردی

گەرم بىي و رەقايى دلى نەرم بىي و خۇي ساز و نامادە بكا بۇ قىبوولى ئەفئىندارى راستەقانى بەرامبەر بە داھىئەرى جوان و جوانى. ئەو حانە زۆر بە ئارامى و بە سانايى لە دلدارى سەر دنيای پوچ و ھەوايى رايدە گويزى و بىي ئەوھى بە خۇي بزاني، ئەپرەسىنى بەو بەھەشتەى كە ھەرگىز كەمى ناھىنى. بەھەشتى شاد و شوکور بوون بە دیدارى خودای بىي چوون.

ئەحمەدى خانى ھاوبىرى «جزيره» كە فەرموويەتى: ئەو خواپەى لە سەر چرۆ و پەلكى كەسكى دارى زەيتوون، لە شيوى پىرۆز و تەسكى بەر بنارى چىاي توورئ، وەك نوورئ بە رەنگى ئاور، خۇ نىشانى مووسا بدا و بىدوينىي، ھەر ئەو لە سەر چىنى سوورئ و لە رووپەرى پەلكى گولى سەر روومەتى كۆلمە سوورىك خۇي شانى دلتهران دەدا و بەرەو خۇيان رادە كىشى.

لە لای «خانئ»ش وەك «نىشانئ» ئەو سەر ھىلانە لەگ لەگەى بە خەيالى خۇي مەلايە و برۆاي وايە روانىن لە كەردەى جوانى خوا نارەوايە، گايەكى مېزەر بەسەرە؛ مۆز بە لمبۇزيەوھ داوھ؛ پەت پساوھ و بە بىي ئامانج لە سارايە ھەلەوھ دايە. بل ژ خانئ لە دەست كئ تئ دوو ئەفئىندارى ساكارى ديارى دنيا بكا تە پىر و مريدى راست و بەھەق. دەستيان بنىتە ناو دەستى خودای داھىئەرى ھەستى خۆشەويستى و زەماوەندىيان بەریتە باغاتى بەھەشت، لە ھەشت نەھم پەردوويان دەست نىشان بكا و بيانگەيىنى بە زيانى پر خۆشى و ھات و ھەيەتى لە بنە نەھاتوو؟

خانئ و ھونەرە جوانەكان

پازدە ـ سازدە سال لەمەوبەر ـ ھىشتا مالم لە بەغدا بوو ـ رۆژئ پىاوئ بە سەروسىمام مىوان بوو؛ نەمدەناسى. ناوھەكى خۆشى پىي گوتم؛ ئىستا لە بىرم چۆتەوھ. گوتى من لە ئەمريكا بووم؛ لە زانكۆى ھونەرانى جوان خويندكار و بۇ فېرېوونى وىنە كىشان ھەولم دەدا. لە ئەزموونى دوامىن پلەى خويندەندا يەكەم

دەرچووم؛ دهزانی بؤ؟ له سایه‌ی مەم و زینه‌وه. چەند تابلویه‌کی وام کیشا که خانی ناوه‌ڕۆکه‌کی داڕشتبوون. بۆ نموونه:

جەژنی سەر سال و کارنەوال له سه‌ده‌ی هه‌فده‌هه‌میندا له کوردستان؛ دابه‌زینی زین و نه‌ستی بۆ سەر به‌ داوگیراوه‌کان؛ پیڕیژن و فال گرمه‌وه؛ خوازینی و زیافته و به‌زم له مالی میر؛ بووک گوێزانه‌وه له بۆتان؛ ژوانی زین و مەم له باغی؛ زین و گازنده له کن مۆم؛ گلی و گازن له په‌پووله؛ په‌یقینی مەم ده‌گه‌ل دجله؛ بناشتی مەم ده‌گه‌ل دلی؛ دیمه‌نی شین بۆ مەم و زین.

هاوکاران و نه‌زموونگه‌ران له‌وه‌موو جوانی و مانایه به‌ راستی سهریان سوور مابوو. برای هه‌زارا حه‌یفی خۆت وینه‌کیش نه‌بووی تا بزانی نه‌حه‌دی خانی چەند هه‌زار گه‌وه‌ری وای له ناو مەم و زینه‌که‌یدا گونجاندوو که هه‌ر یه‌که‌ی بۆ هونه‌رمه‌ندی وینه‌کیش هه‌موو گه‌نجی دنیا ده‌ژی. من هه‌موو ڕۆژ جارێکی لێ ورد ده‌بمه‌وه؛ هه‌ر جارێ پێیدا ده‌چمه‌وه، شتی تازه و به‌نازترم دینه به‌رچاو. هاتووم له پاداشتی وه‌یدا به‌ زاراوه‌ی موکوریانیت وه‌رگیراوه و هینده‌ی به‌هره به‌ من داوه، سه‌رت دهم و سوپاست که‌م.

گوتم: کاکه! من تێ ناگه‌م تۆ ده‌لێی چی. به‌و خوایه‌ی من و تۆی دروست کردوو، تا تۆ نه‌م قسانه‌ت نه‌کرد، منی هه‌زار وه‌کوو که‌ر له ده‌وری شایی هه‌ر هه‌ستیشم به‌و شتانه نه‌کردوو. تۆ سوپاسی خانی بکه و به‌ نه‌زانی من پێ بکه‌نه.

دۆستیکێ زۆر نزیکیشم -که‌ ناوبردنی لێره‌دا ده‌ترسێم بۆ نه‌و بفه‌ بێ- زۆر مواتالای له میژوووی مووزیکدا هه‌یه؛ ده‌یگوت: هه‌ر دهرفه‌تم هه‌بێ نه‌و سازانه و نامرازانه و هه‌واپانه‌ی که‌ له مەم و زیندا هاتوون، سه‌ربه‌خۆ له ده‌فته‌ریکدا ده‌یاننووسم و به‌ پێی توانا شه‌رحیان ده‌که‌م؛ تا هه‌موو دنیا بزانی کورد هه‌ر له دێره‌مانه‌وه چەند عاشقه‌ مۆسیقا بووه. به‌ تابه‌تی نه‌حه‌دی خانی هونه‌رمه‌ند چەندی لێ شاره‌زا بووه. به‌ هومیتم نه‌و ئاواته‌ش پێک هاتبێ.

خانى و شيعر

ئەگەر داۋود (پېغەمبەرى جوۋلەكەكان) ئاسنى سارد لە ناو لەپ و مشتى گەرمى نەرم بوو و زىڭى لى دروست كەردوو، شەكت نەبى كە خانى وەزن و قافىيە لە بەرد و ئاسن پەقتى دە بەر دەستا وەك مۆم نەرم و نىان بوو. ھەر مەبەستى ئەو بە دليدا ھاتوو و ويستويە بىكانە ھەلبەست، ھەر دەم و دەست بى گرى و گۆل، بى ورتە-ورت و بۆلە-بۆل، پەربووتە سەر زمانى. ھەرگىز دەمى قەلەمەكەى نەجراندوو و ھىچ وەرەقەى نەدراندوو و لاسەرى ھەلنەكراندوو؛ وەك ئىمەمانان ديومانە. ئەو پەوانى و پاراويە و ماناى زۆر لە وشەى كەمدا - كە لە مەم و زىندا ھەيە - سەرسووپىن و موجىزەيە. تۆزمەرەو لە مەم و پەوانى پارا و پەوانان، لىكەدەرەو پەوتى شيعرى ھەستىار و ھۆنە و ھەلبەستەى گۆرانى، خۆپەكەكان و خۆشخوانان ئەگەر كۆپىكى بگرن و دانەدانەى شيعرى خانى - بە لىزانى و بە دانستە - بخەنە ناو تاى تەرازووى ھەلسەنگانى وشەى ھاونرخى گەوھەران، دەگەل شيعرى شاعىرانى فارسى و عەرەبى و ھىترىش لە ھەندەران، لەبەر يەكتى راگرن و پىكيان بگرن، ھەرە باشان ھەلبىزىرن و خۆ لە ھەق گوتن نەبوپىرن، ناچار دەبن بسەلمىنن و ئىمان بىنن كە سەيدا ئەحمەدى خانى كەلەپوورگرى خوايەتى شيعر و ھۆنەرى ئەلىياسى نىزامى بوو و لەويش بەرەو ژوورتىر چوو.

بەلام ديسان ھەزار جارى داخ و كەسەر وشەى «ئەگەر» رايەل و پۆى لى شىواندووم. زمانى خانى كوردىيە و بە فرمايشتەكەى نالى، خۆكردىە. ھىچ لاوھكى و ئاوھكىەكىش لە جىھانى زىارى و ئازيارىشدا، كوردى و كوردى زىرچەپۆكەى نەيارانى، بە پۆولە سووتاوئى ناوئى. ئاخ ھەر تاوئى لە ئازادىدا بۆيابين، ئەوسا دەيانزانى خانى چەند پاىەبەرز و بلىندە و زمانە شىرىنەكەشى چەند پىر لە مايە و پەسندە. بە داخوھە جارى لە بريا بەولاوھ ھىچن نىيە و ھەر

خۆزیا و بریای به تهنیاش کهس به ئاوات ناگهیەنی.

من و مەم و زینی خانى

خوشک و برای کورد زمانم! له پێشهکی وه گیراوه سۆرانییه که به پێی ناوهزی لاواز و کزم- شتیکم به کرج و کالی له ژیر ناوی «هرکولیک له لایهن وه رگنیهوه» داناوه. ئیتر نایهوی لێره دا راویژم کاویژ کهمهوه. تهنیا چهند ورده و پردهیهک - که نهو حانده وهک پتویسته نه مزانیوه یان با بیژین نه متوانیوه بیانخه مه روو- ده مه وی یادیکیان بکه م:

۱- خانى له خووی ههستی پهستی بیگانه په رهستی، یانی خۆمانه گوتهنى جاش بوون و جاشهتی کردن نه مهنده بیژی ههستاه که تهنانهت لاگیرى له شهیتان دهکا! روو له خودا دهکا و دهلی: گوناوه کهی هه ره نه وه بوو بیگانه په رهستی نه کرد و له تۆ په رهستن به ولاوهی به لاوه نا. له باتى خهلات کردنى، تۆ به لات به سه ره هیناوه! له کارت سه رم ده ره ناچى.

۲- سالی ۱۹۵۶ له هه ره تی درویناندا - که هاوین بوو- له به غداوه به ره و سووریه رام کرد و په نام به ماله «حاجۆ» برد. نهو خانه دانه گه ورهیه - به ورد و درشتیان هه - نه وه نه دیان قه در گرتم که له وهی زمان و قه له م به ده ره: به لام تا سیه مه مین وه رزی په نابهریم، هیه چ گا وای نه که وتبوو به ناوی گه شت و گه رانیك، ده گه لیان بچه سهیرانیك. رۆژی بیست و دووی بانه مه ری ۵۸ - که نهو رۆژه پێشنووسی وه رگیرانه کهی مه م و زینم ته واو کرد و لی بوومه وه - به غار به ره و مال چوومه وه، مزگینیم به ماله وه دا. نانی نیوه رۆژم ده خوارد، لاویك به ناوی محییدین - که نه وهی حاجۆ ئاغا بوو- لیم پهیدا بوو؛ گوتهی: هه ژارا تکایه له گه لمان وه ره! نه م دچینه عین دیوه ری. زۆر شوینیکی دلوکوشایه. زۆرم به لاوه سهیر بوو؛ چۆنه نه مجار یۆ که مجار نهو روونه داوه روو نه دات؟ ده گه لیان چووم. شهومان لهو گونده کرده رۆژ. سۆزی گوتهیان: با

بشچينه شاری چزیرئ بۆتانی.

— ناخر ڕێمان دهدهن؟

— ڕهنگه.

چووین و جهندرمه ڕتی نهدا وهناو کهوین. له بهستینه که ی ماینهوه؛ شارمان وهک هیلکه لی دیار بوو. به دووربینیش دهمانروانی. پیره میزدیکی چزیری هاته لاما. له پاش سهلام و کهلامان گوتی: له میژووی ئهم شاره و نهمازه لهو شوپنهواره که خانی ناوی یردوون، زۆر شاره زام. ملی نا له گێڕانهوهی به دهست و دم. فلانه جی، جیی ژوانی مەم و زینانه. فیساره شوین بهندیخانهی مەمی بووه. هۆو ههش — که ئیستا عهسکه ری تورکی تیدان — هه هه مان بورجی به له که؛ که بنکه ی فهرمانه وای میرانی کوردی بۆتان بوو. هۆو مزگه وتهش گۆڕخانه ی مەم و زینانه؛ که گۆڕیکه و دوو تهرمی تیدا نێژراوه و زیاره تگایه.

لهو ماوه یه دا — که گویم دابوو مامه پیره — هات به دلما گیانی خانی ڕهنگه له وه گێڕانه کهم ڕازی بووبی؛ بۆیه بانگێشتنی کردم که شاری چزیر و بۆتان — لانکی دلدار ی مەم و زین — له نزیکه وه ببینم. له پڕ و نه کاو ته میکی خەمی له گیان خوش، دهوری گرتم؛ دلم کولی؛ دامدایه قولپی گریانئ، چ گریانیک ا وهک ڕه ژنه ی تاوی بارائئ. ڕام کرده ناو گۆرستانیک. نزیکه ی چاره ک سه عاتیک به کول گریام؛ فرمی سکمرانه ده وه ستان. ده تگوت سه رم به هه نیسکانه وه هه لکه نا. تا کول و کۆم دانه مرکا، هاوړیکانم که سیان نه هات به لامه وه. ئه و کاته که ژیر بوومه وه و حه سامه وه، هاتن دلداریان دامه وه. له پیچی مالاواییدا سوپاسم له گیانی خانی و دوعام بۆ مەم و زینان کرد.^۱

۱. ئهم وتاره مامۆستا هه زار بۆ پێشه کی «مەم و زین» ه کرمانجیه که ی نووسیو بو؛ زۆر پینم حەیف بوو لێره دا نه بی. (ماجد)

به رگولنک نه لايه ن وه رگيره وه

له مه لبه ندى سوله يمانيدا باوه ده لىن: موکوريانى نانى به نانى ده خۇن! نيازيشيان نه مه يه نان ده گووشنه شۆرباوه، به نان ده يخۇن. به لام من به مه شه وه نه ويستاوم؛ چووم کوردىم وه رگيره وه ته وه سهر کوردى! جا بزانيىن چۇن و له بهر چى؟

مندال بووم؛ له ته مه نى سىزده و چارده دا. فارسىم ده زانى و تازه ش گرووگالى کوردى خويندنه وه كه وتبووه سهر. له و رۆژگارهدا له مه لبه ندى ئيمه، نووسىن و خويندن به زمانى کوردى - به رانبهر به ياساى داگيركه ران - زۆر به گوناھىكى گه وه ده زميردرا؛ به لام خوينگهرمى و مندالى زۆر بير له و ورده - وردانه ناکاته وه. هاورييه كم بوو تۆزىك به ته مه ن له من زلتر و به بير و ژيرى، زۆر له من باوخۆشتر بوو. ده مانتوانى - تاق و واز، ليروله وي - نووسراوه ي به کوردى پيدا كه ين و خۇ بکوتينه ناو باخان و ده رى شار و زمانمان به خويندنه وه يان رايىنين.

يه كه م نووسراويكى زۆرم لى خۆش هات كۆمه له هه لبه سته كه ي حاجى قادر بوو كه ده توانم بلىم چاوى نيشتان په رستيم به و پشكووت. حاجى قادر هه موو شت بوو له بهر چاوم: داهينه رى كوردايه تى، يه كه م بژيشكى كه باش ده ردى كۆمه لى ناسيوه و رېگه ي چاره ي نيشان داوه، ته نيا هونه رمه نديك كه

دهستی له کلکی نووسه ره کانی بهرئ بهرداوه و باری بهند و باوی له
پئ هه لگوتنی ئاغا و پیرانهوه خستوته سهر رچهی گهل خوشه ویستی و
نیشتمان دۆستی و هورووژم بردن بۆ سهر خوینمژان. تا رۆژیک گه یشتینه ئهم
هه لبه ستهی که ده لی:

تهنها ئهمه وه ها نین، دیباچه که ی مهم و زین

بیتان ده لی چلۆن ئاکاری پیاوی چازان
هه یاران! له پش حاجیشدا به کینکی دیکه بووه که گه لی کوردی
بانگه یشتوتهوه سهر خوانی گهل په ره ستهی و دنه ی داوون بۆ ژیا نی سهر به خو
بوون و سهر بلندی و حاجیه که ی ئیمه ش یه کینکه له شاگرد ه ئهمه گ ناسه کانی
ئه و.

که وتینه پئ و شوینی مهم و زین. به خوا دیتم وا رۆژیک هاوړیکه م به
گه شکه یه که وه پیلی کیشام بۆ ده ری شار و مهم و زینکی له ژیر بهر وکی
ده رخت و ده ستمان کرد به دیباچه خویندنه وه. به لام چت لی بشارمه وه؟
هه ر هینده بوو به راوێژ تیگه یشتین نیازی چ بووه؛ ئه ویش چونکه فارسیه کانمان
ده زانی. له وی به ولاره هه رچی به ده وریا هاتین و چووین چمان بۆ به چ نه کرا و
هه ر ته قه مان له سه ره وه ده هات.

رۆژگار سوورا و که وتینه ده ره ده ری و کۆلان گه ری. له سالی ۱۹۵۳دا که له
بوخاریست گه رمه وه و یازده رۆژ له جزیره مامه وه، مهم و زینیکم ده سته کوت.
ئه مجاره عه ره بيشم ده زانی. که خویندمه وه به شی زۆر زۆرتری تیگه یشتیم. تا له
سالی ۱۹۵۶دا که که وتمه کوردستانی داگیر کراوی سووریا و به باشی زاراوه ی
کرمانجی فیر بووم، توانیم هه مووی ساغ که مه وه. تازه بۆم ده رکه وت که خانی
کینه و چی گوتوه و پله ی هونه ره ری تا کوئ بالا چووه.

مهم و زینی خانی گرینگیه که ی نه له وه دایه که چیرۆکیکی ئه وینداریه و
هۆنراوه ته وه؛ چونکه چیرۆکه که بهر له خانیش به سه تان سال هه ر بووه.

پایه‌به‌ریزی خانی نه تنها هر له‌وهدایه که پیش هه‌موو کوردیک هه‌ستی به دهردی کۆمه‌ل کردوو و نیشتمان په‌رستی هیناوه‌ته‌روو. به بیرى من شتى زۆر گرینگ له‌و ورده‌کاری و بنووس‌لووسی و بوژی‌یه‌یدایه که شانی له‌ شانی نیزامی گه‌نجه‌یی و ناوهره‌حمانی جامی داوه. ته‌نانه‌ت ده‌توانم بلێم به‌جیشی هیشتون.

هر نووسه‌ریک له‌ نووسه‌ره به‌ناوبانگه‌کان که لیان ورد ده‌بیه‌وه، هر له‌ مه‌یدانیک و دواندا توانیویه‌ خو بنویتن. بۆ نموونه فیرده‌وسی له‌ جه‌نگنامه و سه‌عدی له‌ نامۆزگاری و حافظ له‌ په‌سندی دلدارى چاره‌ش و باده‌دا و نیزامی له‌ په‌سندی جوانی و خه‌مباریدا سه‌رکه‌وتون. به‌لام خانی به‌ ته‌نیا هه‌موو شتیک بووه.

خانی له‌ باسی خواناسی و په‌سنی پیغه‌مبه‌ر و پارانه‌وه و ورده‌کاری ده‌رویشانه‌دا ده‌ستی له‌ هه‌موو که‌س نه‌ستاندوو. له‌ په‌سنی جوانی کچ و سروشتی خواکرد و رازاندنه‌وه‌ی کۆری به‌زم و ئاهه‌نگدا، کى ده‌توانى له‌ به‌رى بکۆخى؟ له‌ راوشکار و مه‌یدانداریدا تاقه‌سواره هر خۆیه‌تى. له‌ په‌ند و نامۆزگارى، له‌ دهردى دل و لاوانده‌وه، له‌ پێک گه‌یشتن و لێک برانى دلدارانه‌دا، ده‌ستی هه‌موو بوژیکی له‌ ته‌خته به‌ستوو. «هه‌رچی جوانان هه‌موو لایانه به‌ ته‌نیا لاته».

با بگه‌ڕێینه‌وه سه‌ر نیشتمان په‌رستیه‌ گه‌ی:

وه‌ره له‌ گه‌لما بچینه‌وه سه‌ده‌ی یازده‌هه‌می کۆچی که ده‌بیته‌ چه‌رخى هه‌فته‌هه‌می خاچ‌په‌رستان و له‌ویوه سه‌یریکی گه‌ری گه‌ردوون بکه‌ین، بزانی‌ن باوى گه‌ل‌په‌رستی و نیشتمان خۆشه‌ویستی گه‌ی‌بووه چ راده‌به‌ک؟ به‌لێ نه‌و بیره له‌ ناو رۆژ‌ئاوا‌ییه‌کاندا - تاک و ته‌را - په‌یدا ببو؛ به‌لام خو له‌ رۆژه‌لاتی ئێمه‌دا ده‌توانم بلێم له‌ هه‌موو ئاسیاشدا که‌س بۆنى نه‌کردبوو. خو

به تاييه تي لهم رۆژهه لاتى ناوه راسته دا تا په نجا ساليش له مەوبەر سەر و بنى بهند و باو و نوێز و رۆژوومان هەر به بهژن و بالای پاتشای موسولمانان هه لده گوت که نیازيشمان سولتانه کانی عوسمانى بوو.

فارسه کان ييجگه له شه خسئ و وه خسئ و جهنگى هه مەر و وه تمانى هزار سال له مەوبەر، هيچيان به بيردا نه ده هات. حاره به کان هەر خهريكى تالان و بر و کۆچ و کۆچبار و مەر و وشتر له وه راندن بوون. تورکيش به ناوى ئايينه وه ده ميان تينابووين و به پيتاکى هه ژارى موسولمانان، کچ و لووسکه و باده ي کۆن و خوراکى تازه يان له پيش خويان ريز ده کرد.

له کوردستانىکى پەر له خان و ناغا و مير و به گ و چه کمه رەق، له کورده واريه کى که به هه زاران پير و مه لا و بوێزى وای تيدا بووه که هەر يه کى خوى به نۆمانگای زاو نه گۆرپوه نه وه، هەر گيز هه ستیان به هۆره ي تورکان نه ده کرد. که چى له و ناوه دا مه لایه ک له قوژبنى مزگه وتيکا له شارى بايه زيد، که بيریک له خوى ده کاته وه: هه ياران! من خۆم ده زانم له نيزامى و جه لاله دين رۆمى که متر نيم و چه پيتم ده بهر فيرده وسى و سه عديدا نيه؛ بۆ که س له من نا پرست؟ بۆ ناو پریم لای که س بلیم منيش شتيکم؟ پيتم ده لين کوردی و کورتى! به لئى کورتم به لام بۆيه کورتم چونکه گه له که م ده ستى کورته؛ چونکه هيچ په نا و په سيويکمان نيه؛ چونکه که سمان نيه نه رخى هونه ر و کرده وه مان بدا. نه گه ريش باوه ر نا که ن، نه وا من مه م و زينیک ده هۆنمه وه که هه زارى وه ک له يل و مه جروون و شانامه و مانامه به تۆزيشى رانه گهن. با هه موو که س تيبگهن که:

کورد هينده نه گيل و گيژ و کاسن	داخم نه وه بئى که سن که ساسن
ژير و به دلن گه ليک ده زانن	بئى خيويه بئى سەر و زمانن
بۆ مه ش که هه بايه خيو و سه ردار	به خشنده و ژير و زيت و وشيار
ژيرى و هونه رى به دل کړيبا	ژهنگى له دلى هه ژار سه ريبا

من نیسته له کورې ویزه وانان ئالام ده شه کا له عاسمانان

خانی سپسه د سال له مهبهر بیرى تازادبوونی خستوته بیرمانه وه. خانی داهینه رى نیشتمان په رستیه، له روزه لاتى ناوه راستدا. خانی که سیکه که به کوردی شتیکی وا به نرخ و گه وره ی بؤ به جی هیشتوین که به زور شانازیوه خوی پتوه رانیین و به سهره رزی بلتیین: نیمه خانیمان هه یه و گهلکی که خاوه نی خانی بی، هر گیز نامری.

نه وه ی که منی هینایه سهر بیرى وهر گپړانی مهم و زینی خانی نه وه بوو: وهک گوتمان مهم و زینی خانی پرپه تی له عاره بی رهق و فارسى گران. نه مهش نابى له خانی بگرین چونکه نه وه دهمه ی نه و پتی ژیاوه ئاوا بووه. هونه رهنه دی ههر کهس به وهدا دهر که وتوو که زور وشه ی رهقى عاره بی و فارسى ده کار بپنئ. جا بؤ نه وه دهمهش به پتی نه م رئ و شوپنه، خانی دادی هونه روه رى داوه.

من هه موو کهس بؤم بلئ، هر پتیم وایه و لیشم پروونه که گهلئ کورد درهنگ یان زوو رزگار هر ده بی و وهک گهلانى خودا پیدای دیکه بؤ خوی رئ و شوپنی ژیا نی خوی ریک ده خا. ناچار نابى وهک نیستا ته نیا گهلک و به چهند زمان بخوینئ و زمانى خو شى لئ به ربه ست کرابئ. جا نه و روزه ی که من له بهر چاومه، کوړ و کچى کورد هه موو شتیک به زمانى خوی ده خوینئ و نه گهر زمانى بینگانهش فیر بی، دیاره هیچ یه ک له و زمانانه ی که نیستا خه ریکیا نه به که لکى نایه و هر بیریشیان لئ ناکاته وه. نه و روزه کوردی کی وات ده ست ناکه وئ که له مهم و زینه کؤنه که ی خانی بگات؛ چونکه: ههر کهس عاره بی و فارسى و زاراوه ی کرمانجی باش نه زانئ و توژیکش له ترکی سهرى دهر نه چئ و زوریش له وشه ی سهر و سه مهره ی دهر ویشانه ناگادار نه بی، مهم و زینی خانی بی گری و گؤل بؤ ساغ نابیته وه. جا هه موو رؤژ له کوئ یه کیکی وهک خؤم په یدا که یین که له سایه ی دهر به دهری و کوپره وه رى و شه ره شه قى جیهانه وه و چهرمه سهرى ژیا نه وه، به ناچارى فیرى نه و هه موو ورده کاریا نه بکری؟! له بهر نه وه هه لم به دهر فته زانى و له زستانى سالى ۱۹۵۸ د له جزیره

(له كوردستانى داگير كراوى سووريا) مەم و زىنى خانىم وەرگىتپايە سەر
موكورىانى يان بىژىن سۆرانى.

بيخويننەو! ئەگەر پىتان باش بوو، ئەوا ئافەرىم بۆ خانى بنىرن. ئەگەر وەبەر
دليستان نەكەوت، ئەوا تاوانى من بگرن. بەلام منىش بۆ پىنە و پەرۆى ھەلە و
چەوتىە كانم دەستەوداوينى بوژە كوردەكان دەبم و فەرمایشتەكەى خانى
دوو پاتە دەكەمەو:

لیم وەر بگرن بە سینهی پروون لیمی نەگرن، چ خوشە خوش بوون
بۆم پىنە بگەن ھەلەى زمانم با بىننەوہ بىر منىش لەوانم

ھەزار

بەغدا- ۱۹۶۰/۱/۱۵

دېياچه

سەرنامه به ناوی تۆ خودایه
سەردێری پەری ئەوین پەرستان
رووناکی دل و بینایی چاوان
بئ ناوی تۆ نامە هیچ و پووچە
ناوت بوو شەوچرا لە بەرمان
نەدیاری بە ناوی تۆ دیارن
گیان بەخشی و ژین دەری گیلانی
دلخوازی و خۆت ئەوین و نازی
نۆی چوو بەتە ڕەنگی بەرگی سوور گۆل
تۆ تیشکی لە کۆلمی دل بەرانداندا
ڕۆژیت و کەچی ونی لە بەر چاو
هەرچی هەبە لینی جیا و جیا نی
چی دیت و دەچیت و چی هەبە و چوو
گیاندار و نەبوو دیار و نەدیار
لەو پیتەو هەشتی هاتە بەر هەم
گەنجینە و تاکوو تۆ بناسین
ناپۆیەکی تۆیە گەر ژيانە

چی بئ ئەمە پیت و پیتزی نایە
جی ناز و نیاز و خۆشەویستان
گەر تۆ نەبی کئ ئەوینی داوان؟
نەتووسی بنووس کەچ و کورووچە
بۆ دەردی دەروون دەبیتە دەرمان
ئەو هۆبە کە مێشک و دل لە کارن
ئاواتی دل و لەبەر دلائلی
کارسازی و ساز و بئ نیازی
تۆی بوو بەتە سۆزی جەرگی بۆلبول
تینی لە دەروونی دلتەراندا
رووناکی نە جەشنی ئاگر و ئاو
بئ جینی و چ جیش نییە تیان
هیچی نەبوو تۆ وتت ببە و بوو
زانان و نەزان و گیل و وشیار
تۆزئ لەو هە خاک و ئاوی ئادەم
هاتووین کەچی هێشتە گێژ و کاسین
گەر گیانە دروشمی تۆی نیشانە

هؤی تویه که جیتی گیان و ژینه
ناچاره که یاری خؤل و خاکه
گل تیشکی که لی نه دا زه بوونه
هر چند به رواله ورده گرده
گر گیانه بلنده پایه به رزه
له ملاوه دیار و یاری یاره
هر کس له خودا نزدیکه هم دور
بؤ تیره یی ئاده می له کاره
هر چی که فرشته نه و پهرینه
ساماله، مژه، هه تاوه، هه وره
چی جانهمره و رواو و کانگه
هر لاسک و چل و وه چئی لهویدان
دلخووشی ددهن له بؤن و چیرا
چی لهش ده یه وی بیته بوشاک
بؤ ئیمه به رۆژ و شه و خه ریکه
بؤمان به ته کووز و ریک و پیک
لای ئیمه نه بیر هه یه و نه رامن
نانی تۆ ده خوین و بی سپاسین
خوت فیری سپاسی که ی زمانی

نه و لاشه گلینه و قورینه
راسپارده ته ئهم گیانه پاکه
گیان تیشکی پریشکی تویه روونه
لی ورد به وه ئهم وتاره ورده
پیاو گر له شه نزمه ریکی عه رزه
له و باره وه پووچ و نادیاره
گا سه ره ره ژیر و گا به ره و ژور
هر چی که دیار و نادیاره
عاسمانی که وا زله و به رینه
ده زگایه کی وا به سوور و گه وره
تیریزه، ستیره، رۆژه، مانگه
ریشه و ره گه زیک له ناو زهویدان
ئهم چهنده شتی به نرخ و هیژا
چی دل ده یه وی بیته خوراک
هر چی له مه دوره یا نزدیکه
نؤی ریکخه ری هر سه و به ریکی
داوتینی به بی ژمار و سامان
زۆر به دنمه کین و ری نه ناسین
ئهی خواجه به دل نه زانه خانی

په سندی خودا و پارانده

ئهی دورری هه موو هه له و گومانان
بی هاوبهش و تاک و پاک و چاک
لات وه ک یه که پادشا و هه ژاریک
چوونت نییه تا هه تا له کاری

ئهی هینه ری هه رد و عاسمانان
بی رۆله و داک و باب و کاک
نیتن چ وه زیر و یاریکاریک
هر بوویت و ده بیت و پایه داری

تۈنەچىيە زمانى، لال و پالە
 عاسمان و زەۋى و مرۇ و فرشتە
 دارا و رەبەن و بەنىۋ و بىن نىۋ
 چىنۋ و چىل و چال و نىزم و بالا
 ھەرچىكى لە ناخى ئاخ و دەريان
 بەرھەم بوو بە ھۋى كر و نىگارت
 لەو بەرزىيە كۈشكى ھەو نھۋمە
 ھىندىكى چەقىو و ھىند گەرىدەن
 مانكى گەش و رۇزى رۇشنى دەر
 چوار ئالى و شەش رەخى ھەواگر
 خەست و شل و توند و خاو و گشتى
 ھەرىك لە بەزەت بە پار و پشكە
 داھىنەرى پاكى بىن نموونە
 چى پاشى دەبى و چ ھەت لە پىشېن
 ھەرگىان و دل و سەر و زمانىك
 ھىچ شت نىيە تۋى نە تىكەلاۋى
 چى زىندوۋە لاشە تۋى گىبىنى
 تۋى خىشلى لە رەنگى خۇشەۋىستان
 شىرەن دەكەيە شەكر لە پەروىز
 يووسف دەبەيە پەنەي زەلىخا
 مەجرۋون و لەيل دەكەيتە ناكام
 دات وامقى شەنگ نىشانى عەزرا
 پىرى لە جىھان بە دوورى چازان
 لولۋوپەرى خۇشەۋىستى نازدار

بىرت لە دلا بىن، مشت و مالە
 ھەرچى ھەيە وردە يا درشتە
 دار و دەۋەن و كەژ و بەز و كىۋ
 چى خۇشە چە تال چە پەر چە والا
 ھى چۈتە بناۋ ئەۋى لەسەريان
 سەرسۈرە جىھان لە كار و بارت
 كۆ-كۆ لە دورى سىتىرە كۈمە
 دىارن كەم و زۇرى دوۋرە دىدەن
 شىنكى لە زەۋى دەبىتە راخەر
 ماكى گل و با و ئاو و ئاگر
 تۋى دانەر و رانەرى لە گشتى
 تىشكت لە ھەچى نەداۋە وشكە
 تۋى بۆنە ئەگەر نەبوون و بوونە
 چى باۋەرى پىت ھەيە و چە بىدىن
 ھەرىك لە تۆشان دەدا نىشانىك
 بەرچاۋى، ونى، خىرى، بلاۋى
 تۋى ژانى، نەمان دەرى، ژىبىنى
 تۋى كىنە لە ناۋ دلى نەۋىستان
 فەرھادى لە ژىن وەرپىز و پەر بىز
 تا دەست و دلى بدا بەتىخا
 رامىن و ۋەيس لە يەك دەكەي رام
 لە سۈبى دلى، خەو لە چاۋى دەزرا
 بۆ كىزى دەنپىرە بەر بەرازان
 وات كرد كە لە رۇز بىتە كىپار

تاق تافکهره وال له دهوړی هالا
 بوی شیت دهبی بولبولی ژبان تال
 چووکان دهخیه جرووک و نووکان
 دهپرووزی په پووله بهم هه وایه
 دلدار که هه ژار و دل به سؤیه
 که زیه ی که له مل ده بن به زنجیر
 کرتن که گهش و رهشن سهرانسهر
 جوانیته له روونیان هه وینه
 کئی دیتی شتی که تو تیا نی
 خال و که زی ده بنه داو و دانه
 چیمان بده یه ی لهوی ده چیژین
 لهو پیوه شتی له ده ست مه نایه
 سهر پرشته به دهستی تون دواپی
 پابه ندی ده که ی به بسک و خالان
 سهر به زی ده که ی به هات و داهات
 ویست له فریشته بوو به رووگه
 نازداره، له پیشه، جی بلنده
 پیروزه، به به ختی خوئی ده نازی
 لای تووه بوو هیزی پی درابوو
 سهر پیچی نه بوو له تو پهرستن
 ئادهم پهرسی که مایه سی دی
 به دبه خت و کلؤل به هه میسه ی
 ویستی که نزدیک بیی، خرا دوور
 کینی وابوو به بووبی ناگه دارت؟

تو دات به چنار بلندی بالا
 ده پوینی له ناو دروو گولی ئال
 رهنگان دهخیه گیا و گلووکان
 گرپنکی دهخیه ته سهر چرایه
 جوان کردنی دولبه ران له تو یه
 نهو دلته پی و نهوینی دلگیر
 کئی کردی به یه کتری به ران بهر
 ناوینه و ئاو که دینه وینه
 ناوینه بی پیشی توو تیانی
 توئی دل ده گریت و بو به هانه
 تو هه رچی بلینی نهوی ده بیژین
 دلخوازی دلی مه توئی خودایه
 ریگا هه له بوون و شاره زایی
 هه ر که س ده ته وئی بجی به تالان
 هه ر چیکی که خوټ به زهت پیا هات
 ئادهم له قورپی پتر نه بووگه
 عیسا له فوو پکه دل په سنده
 ئیدریس بووه ناشنا به رازی
 نه هریمه نی ریزی لی نرابوو
 نوژی به هه زاره داده به ستن
 رووی دانه نه واند له بهر که سی دی
 بینگانه پهرستی نه بووه پیشه ی
 کردت به نه مر له ناگری سوور
 ده رناچی سهرم له کار و بارت

تۆمان ۋە كۆۋ تۇ ھەبۋى نەناسى
گىزىكە سەرى دەخاتە گىزى
يىگە ھەلەيە ۋ لە تۇى دەكا دوور
پىغەمبەرى سايە دا ۋ پەنا بى
پىغەمبەرى ئاشنا كە خانى

خوئاسى مەزن گوتى بەراسى
خانى دەبى چى لە تۇ بوژى
لەو بارە خەرىك بىى بە ھەر جوور
جا يارىدەرى مەگىن خودا بى
تۇ خوايەكى گەورە ۋ گرانى

چۈنەتتى ۋ گەورەيى پىغەمبەر

يان ھەر ھەيە يان لە ھاتنايە
چى دىت ۋ دەچى لە دەست ئەۋايە
بۇ ھەر شتى ساز كەرىكە ناچار
ۋەستايى نەبى، چلۇن دەبن ساز
بىروانى لە خۇت، خودا ديارە
پاش پەردەيى كرده دىتە بەرچاۋ
بە جوانى خوداى مەزن نىشانەن
ۋىستى لە سەرى ھەبن ژمارە
ھىناى تەتەلە ۋ بنووسى دانا
زاناي يەكەمە ۋ نە لىك جيانە
ھەر سى ۋەكۆۋ سى گرى لىكىن
پىغەمبەرى ئىمە ھاتە بەرھەم
بۇ ھەر شتى بۇتە پىنج ۋ رىشە
چەند تىرە ۋ ھۆز لەيەك جيا بوون
چى ماون ۋ ھەرچى چوونە ناۋ لەش
گش ھاتن ۋ بوون لە بوونى ئەۋ بوون

پوون بۇتەۋە ھەرچى ھەس دوولايە
ئەۋايانە كە ھەر ھەيە خودايە
كەر گەر بوۋ، دەزانى ھەيشە كرگار
بىروانى دەزانى، دەفر ۋ ئامراز
كەر پۇچنەيى پوونى كرددگارە
گەنجىنەيى گەۋھەرى ۋەشىراۋ
چى جوان ۋ بەنرخى ئەم جىھانەن
ئەم چەند كر ۋ كارى بىى بىزارە
پىش ھەر شتى كارسازى زانا
خۇى ئىكەم ۋ ئەم يەكەم گيانە
بە رۋالە كە سىنە، ھەر يەككىن
داى جوانى نەم بروسكەيەك لەم
ئەۋ تىشكى خودايە بۇ ھەمىشە
گيانان لە گيانى ئەۋ پەيا بوون
ھى بەختەمەر ۋ بەرەى بەخت رەش
سەرپاكى لە تىشكى پوونى ئەۋ بوون

نهو سهروهري هؤزي سهروهان بوو
 بو وي بوو فرشته سهرنهوي بوون
 پئ خوييه كي قور بوو باوه ئادهم
 تيشكي له دلي رهشي مه گيڤرا
 پئغه مبهري رۆزگاري دوايه
 هر خواري و چهوتيه و ههله و گهر
 دلپاكي و پاك رهوشي رانا
 بانگ هيشتنى كرده خواني گهوره
 نوابانگي دهچوو به نان نهديوي
 قهيسر سهرى خوي دمه له بهردى
 داiane رچهي قهراج و دۆمان
 كيسرا سهر و لاشي كهوته چالا
 يان تهرت و تونا و بلاوى كردن
 جىگابتي گش به ناگري شوست
 ئينجىل پهرييه شكهوت و كيوان
 پئغه مبهري دئ، له ئيوه مزگين
 شيرى له دهسا بوو، دهم به قورعان
 ترستينهر و موزدهدهر به يه كجار
 زۆر نان بده بوو له گهل هه ژاريش
 چهند تاجي په راند به تيخي موو كار
 هر خۆزگه به وهى دهسي وه وي گرت
 پيشمه رگه فرشته بوون له پيشا
 ههوران له سهرى دهبوونه سهيوان
 كهس نهيدى كه لئى بنيشى ميتشئ

هيشتا نه زهوى نه عاسمان بوو
 عاسمان و زهوى له بهر نهوي بوون
 پئغه مبهري بوو له لاي خودا نه
 نهو په نجه ريه و خودا دهويڤرا
 شاين بوو له بهرگي بي نهوايه
 ديتي له جيهان نه دين نه باوه
 خواني له رهوشي چاكي دانا
 چي بت په رسه و چه جوو، چه گهوره
 خاقان له په ناي دههندهيي وي
 هيرقه له نهگهيي به تۆز و گهردي
 قيبتي و حبهش و فهرنگ و رۆمان
 ئالاي دهسي نهو شه كا له بالا
 چي دين و گهلن له ناوي بردن
 ئاورگي مراند و گاوري كوشت
 تهورات و زه بوور نه مان له نيوان
 عيسا گوتبووي كه مابوو هينگين
 دلخوازي دهويست به دهست و به زمان
 ههر لهو دهوه شاهه كار و ئاكار
 زۆرزان بوو له گهل نه خوئندهواريش
 شوانيكى هه ژاري بي كهس و كار
 بي له شكر و چهك بوو سه رزهوي گرت
 بو جهنگي كه له شكرى ده كيشا
 بي خيوته و باره گاه و ههيوان
 دهيدين چه هه مان له پاش و پيشئ

چەند گەتتى لە يەك دەما دەمىستىن
 سايەى نەدە كەوتە سەر گىل و خۇل
 دەيدواند لىكەدار و بى گيانان
 گياندار و ژياوى ھەر شوينى
 بىجگە لە برى كورانى ئادەم
 ئىتر لە زەوى و لە عاسمانان
 كەس نايەتە پىزى سەرورەى مە
 كى پەيرەوى ئەو بى، سەرفەرازە
 رى و شوينى ئەو كە راستە پىيە
 پىغەمبەرى جوولەكان دەزانن
 پىنسەد زلە پالەوانى گاور
 بۇ يارىكى ئەو دەبوون بەرەنگار
 لەو بارەو ھەرچى بەدگومانن
 قورعان و وتارى ئەو برۆنن
 چوارىبارى چلۆنى ھەلبژاردوون
 ئەى شای مەزنى بلەندپايە
 چۆن رىم دەكەوى بەدەم پەسەندت
 تۆزى لە پەسەندى تۆيە ياسىن
 خۆى سويندى بە تۆ بخوات چ ماوہ؟
 گەر ئىمە ھەمانبى سەد ھەلە و سووچ
 ھىشتا لە بەزەت ھومىدەوارىن
 خانى كە گەلى گوناھكارە
 ھىواى ھەيە پىت كە لى بىوورى
 ناتوانى لە رىو سەربەخۇ بى

جىياوزى نەبوو چە سەد چە بىستىن
 وەدواى دەكەوت گىز و گىا و گۇل
 دەپىرسىيەو دادى بى زمانان
 كى مابوو كە باوہرى نەھىنى؟
 تا بىنە بزوتتى ناو جەھەندەم
 لە فرشتە و ئادەمى و گيانان
 بى ئەو نىيە كەس پەنادەرى مە
 شانازى بە خۆى دەكا و بەنازە
 بىيەتە سەرى خودا لەوييە
 زاناي مە ھەمووى وەكى ئەوانن
 سەرباكى لە جەنگ و كىشە ئاور
 مردن بوو دەبوو ھەلىن بە ناچار
 كىشەى چ دەكەن؟ گەلى نەزانن
 ھۇشيان ھەبى تىبگەن كە چۆن
 فەرمىشى چۆنى راسپاردوون
 عاسمان و زەويت لەبەر دەسايە
 خواى گەورە دەدا پەسەندى رندت
 بەو بۆنەو ھەتە تۆ دەناسىن
 رىگالە زمانى مەن بىراوہ
 سەد جار بگەرىن لە دووى پىروبووچ
 بەخشەندە ئەتۆى و ئەم ھەزارىن
 ناپاكە، نەزانە، نالەبارە
 لەو رۆزى ژمارە نەگرى دوورى
 با پەيرەوى يارەكانى تۆ بى

پنځه مېره دکاته تکاکار

میوانی خودا له عاسمانان
شانازی به تویه هم زه مینه
قامک دهنوینن مانگ ده بی له ت
داخوازه به دل که توی بی سوار
سهرداری فرشته پیش جله و ته
پیشوازان و گشتی چاوه ریسه
نیزیکی خودا به ژئ که وائی
بی پهرده له گهل خودا بپه یوه
بیدونه گهل له مهر گهل خوت
گر به خته وهرین و گر کلولین
ریمان که نشان نه دا له ده ست چو وین
هر خوی له به ریوه ریزی لی ناین
خوی رازی گرینگی تی گه یان دین
هم رازه گرانه ناتوانین
هر خویه تی ری و شوینی کیشا
لای چه شنی یه کن به هشت و ناوړ
هر یه ک رهوشیکی وی تیا به
بی باوه ری، تاوی تووړه بی نه و
هر شت به ری نیمه جیه جی بوون
بو یار و نه یار ده بیته جیژن
گر ده گری به هشت وه کوو جهه ندم
گشتمان له به زه ی هومیده وارین
چه وتی و هله یی مه دابووشی

نه ی بونه یی بوونی دوو جیهانان
شابازی و پاته خت مه دینه
له وزه ی هه موو کس به دووړه کرده ت
ناماده کراوه نه سپی بالدار
تیز تر له بروو سکه یه ک به ره و ته
نو به رزی و هر چی وا له و تیه
جی بیله بلندی عاسمانی
به و جی که ده چی که سی نه گه یوه
بخوازه نیاز ره و ده بن بو ت
ده سکاری نمون له خاک و خولین
نیازی نه وه گر هه بین و گر بووین
هیزی نه وه هیز و پیزی پی داین
نه و به و پله به رزیه ی گه یان دین
ده یزانی زه بوون و ناتوانین
بو کرده و ه مان له رژی پیشا
ده سکر دی نه ون به دین و گاوړ
هر چو ن به روا له لیک جیا به
سوو چمانه له به خشش و به زه ی نه و
ناوړگ و به هشت له میژه جی بوون
هه وری به زه یی که بیته ریژن
گر تووړه یی بیته روو به یه کده م
گر گاوړ و گر گونا هبارین
ده ریای به زه یی ده با بجوشی

وھەك گورگە ددانى چىرە شەيتان
ھەر دەرڧەتى بى، دەمانرڧىنى
گۈرى ئەو بە بى-بەش و پەرۋش بى
لەو ئاگرى پىر پەرەنگ و زىلە
بۇيان لە خودا بىبە تەككار

تۇ شوانى و ئىمە پەز لە پەيتان
رېنگە مەدە كىس لە ئىمە بىنى
كارى مەكە ئەو بە ئىمە خۇش بى
ھەر خۇي بىكرىتە دەستەچىلە
رەزگارى بىي بەرەي گوناھبار

بەدبەختى كوردان دەلى و بە مەردايەتپاندا ھەلدەلى

بۇم تىكە دە جامى جەم قومى مەي
دەلخوۋازى مە گشتى ئاشكرا بى
پىرسىكى گرانە بۇم ھەلىنى
نەويایەتپىيە لە پاش بەرز بوون
تۇز كالى كەمايەسى نەماوە
ياخۇ ھەر ئەبى بە مانى گەردوون
بۇ ئىمە لە عاسمان ستىرىك
جارىك بىكەۋىتە كار و بارىك
پەيدا بىي بۇ مە پادشاىەك
شىرى ھونەرى مە بىتە كاىە
كوردىش لە جىھان بەرە پەياكا
زۇرزان و بەبىر و مەرد و رەندىك
بى-نرخ و چىرووك و باو نەماوۋو
خوۋا تانجىكى پىي بەخشىايى
رەنگ و كرى مەش دەھاتە بەرچاۋ
بىستانى ھىۋاي ۋەبەر دەھىنا
بۇ كوند نەدەبوۋىنە لانە و مال

مەيگىر ۋەرە تۇ خودا دەسا دەي
تا پىالە لە من جىھان نوما بى
رۋون بىتەۋە بۇم شتى نەپىنى
رۋىۋشۋىنى ۋەھايە چەرخى گەردوون
بەدبەختى سەرى لە ئىمە داۋە
ئاخۇ دەبى رۋو بىكەتە كەم بوون
تۇ بلى كە ھەلى، چ زوۋ چ دىرىك
بەختى مە لە خەۋ ھەلىستى جارىك
لەن ھەلىكەۋى جىھان پەنايەك
بۇ نوۋكى بنوۋس پەيا بى ماىە
ئەم بەختە رەشەي لەسەر مە پاكا
بۇ مەش كە ببايە سەربىلندىك
نەخشى لە دراۋى مەش درابوۋو
بۇ مەش كە ھەبايە پادشاىى
پەيدا دەبوۋ رىز و گەۋرەيى و ناۋ
ئىمەي لە كەساسى دەر دەھىنا
تركان نەدەبوۋن بەسەر مەدا زال

چۈن بۇ غەجەمان دەبووينە ژۇردەست
 ھەر پۇۋى بەرئى خوداى توانا
 بى شەرمىيە ژۇردەسى ئەمانە
 شوورەييە لە مىر و نامداران
 كى دەستى درىژ بكانە شىرى
 ئەم بوو كى جىھانە بۇ كوپكە
 خشل و جل و شىرنى و نىشانى
 پىرسىم لە جىهان رەقى لە بەردى
 دنيا كە و ھا بە بەخشش و شىر
 سا خوايە لە تۆ سەير دەمىنم
 كورد چۈن دەبى دىل و چارەش بن
 بۇ بەخشش و دل بەناو و دەنگن
 دەست رۇدى ئەمانە حاتمىكە
 بۇ رۇم و غەجەم و ەكوو دىوارن
 گۇپالى دەسى ئەوانە ئىمەين
 خۇيان لە گەر و ھەرايە دوورن
 يەك ھىرشى بۇ سەر ئىدى بىنى
 ئازايى و بەخشىشى بىرسى
 ھەر بۇ كورى كوردسان ھەيە و بەس
 ھىندەي كە بە جەرگ و دوورەترسن
 كەس بۇ كەسى نابى چاودەبەر بى
 لەم سەرەھەقىيە و دەمارى زليان
 ھەر خۇيەتى زل، كەو و پەش و بۇر
 كوردىش كە ببايە يەك دل و دەست

ژۇردەستى شتى و ھا نەوى و پەست
 رۇم و غەجەمى لە سەر مە دانا
 ئەم شەرمە لە پياو ەگەرەكانە
 سووچيان چىيە ھۆنەر و ھەژاران
 ھەرچى بىھوى دەخاتە گىرى
 شىرىكى بە دەست و شىردىركە
 بەخشىنە بە بىر و رىگەزانى
 نەرمىت بە چىيە؟ گوتى بە مەردى
 بۇ پياو دەسەمۇ دەبىت و دەسگىر
 لەو گىژە چلۇن سەرم دەرىنم
 كەى راستە لە خۇشى دوورەبەش بن
 شىرن لە ھەرا، پلىنگى جەنگن
 ھەر گوردى ئەوانە روستەمىكە
 ئەم ھۇيە كەوا كز و ھەژاران
 بۇ تىرى بەلا نىشانە ئىمەين
 كورد بەند و كلىلى سەرسنوورن
 ھەر كوردە دەبن شەلالى خوينى
 مەردايەتى و دل و نەترسى
 نەدراو لە بەر ئەوان بەشى كەس
 كەمتر لە بەيەك گەيىن دەپرسن
 ھەر كەس دەيەوى زل و لەسەر بى
 بىگانە دەبن سوارى مليان
 ھەر بۇيەيە بوونە ھىزى خۇخۇر
 دەستيان دەكەوت زيانى سەربەست

بۇ ئىمە دەبوونە عەبد و نۆكەر
ناومان دەرئەکرد بە بىر و زانین
پەر نرخ و بەرئز دەبوو شتى چاک

تورک و عەرەب و عەجەم سەررەبەر
پەيدا دەبوو باو و گەرەبى زىن
جياواز دەبوو گەفتى پاک و ناپاک

هۆی ئەم نووسینە و داد لە دەست گەردوونی چەپگەر

دەشتى ھونەرى بە چۆلگە زانى
سەر بەرزى ھۆزى ھاتە بىرى
با پىشى بلین لە ڕىگە دەرچوو
و ەک فارسى وا زمانى خوشى
بۆى ماندوو بوو بە ھۆى خەيالىک
بى نووسەر و ھونەر و زمان
دەلدارى نەبوو لە ناو گەلى کورد
لەم ڕىگە نە ڕىرەون نە ڕىرە
دەرەش لە ئەوینى راستەقانى
داخە ئەو ە بىکەسن، کە ساسن
بى ختو ە بى سەر و زمان
بەخشندە و ژىر و زىت و وشيار
ژەنگى لە دلى ھەزار سربا
ئالام دەشەکا لە عاسمانان
پىم زىندوو دەبوو عەلى حەرىرى
گيانى بە فرىن دەھاتە سەيران
کووتالە کە باشە، نىمە کرىار
ھەركەس کە ھەزارە کارى گەندە
سەرخۆشە، نەخۆشە، دل پەرۆشە

تۆمەز لە وړى و نەزانی خانى
واتا نە بە زىرەكى و بە ژىرى
لاسارى ھىنا ە بەر، بەسەرچوو
بالاوى ڕزانند و تلىتى نۆشى
ھۆنىو تەو ە بە ەند و سالىک
بىنگانە نەلین کە کورد نەزان
پىمان نەلنى وىژەوانى بىرورد
کوا؟ ئىو ە نە دل تەرن نە دل بەر
بى بەش لە گرەى لەشى و گيانى
کورد ھىندە نە گىل و گىژ و کاسن
ژىر و بەدلىن گەلىک دەزانن
بۆ مەش کە ھەبا ە ختو و سەردار
ژىرى و ھونەرى بە دل کرىبا
من ئىستە لە کۆرى وىژەوانان
دەمخستەو ە ژىن مەلای جىزىرى
وا شاد ئەبوو پىم فەقىھى تەيران
چ بکەم! کە گەلى کەسادە بازار
پا ەى ھونەران بە پارە ەندە
ھەركەس لە ڕى ەى دراو و قۆشە

زانستی هه مووی بدهی به پوولی
 كهس ناكه به مهیتهری خو جامی
 دیتمان كه جیهان وهها شیواوه
 ویستم كه بېم به زیر دروستكه
 تا بۆم وه گهری زبان له نیوه
 چون فیل و فهرج نه پیشه مان بوو
 دین رۆیی دراو نه هاته به ربار
 شیراوه بوو خسته دهر مسی خوّم
 پارانه وه كه م رچیکسی زانی
 نهو پوله نه گهرچی پاره ناکا
 بی فیل و گهر نه گهرچی ورده
 روو سووره مسی مه خو نه زیوه
 پوولی مه به بی نرخ مه زانه
 جوان بی کچ و كهس نهوی نه خوازی
 نوو سراوی هزار و بی په نایان
 بی نرخه له لای گهلنك له زیران
 مه زنی مه كه زیر و چا كه ناسه
 نهو میره كه میرزایه ناوی
 تیشکی دلی رمش و مروون ده گیرئ
 سهد مس بی كه چاو بگیری پيدا
 گهر تووره بی زل ده خاته بهردهست
 وهك دیل ده گری نه وانی پاشان
 ههر رۆزی هزار نه دار و بی جی
 گیرفان هه موو داخنن له بهخشین

پیت وانه بی كهس دهسی بجوولی
 راناگری به نۆكهری نیازمی
 ههر جهنگ و ههرا له سهر دراوه
 لینی كه وتمه كار و بۆم نه چۆ سهر
 چاوم له شتیکی دی بریوه
 بی نانی بهشی هه میسه مان بوو
 خوّم داوه ته مسگهری به ناچار
 وا په لك و بنووس ههیه و نزا گوّم
 لهو رینگه وه گه یمه كامه رانی
 تالایی ژیانئ چاره ناکا
 کرمانجیه خو شه ویستی کورده
 یان زیره بلین كه نیو به نیوه
 ههر پاره یه سوو كه بی نیشانه
 نه م ههش به سهره به چی بنازی
 بی باشه له زاری پادشایان
 هیژایه له كن گهلنك به بیران
 بۆم تی نه گه بندرا چ باسه
 سهر چاوه بی ژین و پیته چاوی
 پوولنکی چرووك ده كاته زیرئ
 سهر پاکی ده بن به زیر له جیدا
 دلخۆش بی بلند ده كاشتی پهست
 وهك رووت به ره لا ده بن له پاشان
 ههر تاوی ستهتی گه دا له سهر ری
 بۆ وانه نه له مپهره و نه په رژین

ده پسا ره گي بيكه سيم له بندا
وردهم وه کوو زير ده چوو دهم و دست
جنگايه کي بو مه لي نه ماوه
خوايه ته مه ني بده ي جوانه

چاويکي خشاندا به مندا
نهم گفته هموو دبوونه هه لبه ست
چ بکه دلي هيندي تي خزاوه
نهو خوشيه بهس به شي نه زانه

پنشه ستيهک بو چيرۆک

وهک گياني نهمر مه ييکي تيکه
تاويکي گهرم بکه ين دل و سر
نهو ناوه که چاوي دل دهکا روون
سه رخوش که دلي نهزان و گيزم
لهو شيله رهوان و پاک و ئاله
خوشاوي دور و دوری خوشاوه
دهنکيکي که مه بپرسه کامه؟
خوه دانه کي رووني وهک گولاوي
نهو کوري که هيشته دل له دهستان
تا ساز و به دل بي بهزم و ئاههنگ
تا بي بهش ئه بن له هوش و ههستا
به شکوو له دلۆپي بيمه به شدار
خوشاوي تري بي بهري رهزي ته
هيزداری بکا دلي زه بوونم
دل بيته سهري خه يالي باريک
بیرکم بشکيني سهد چه پر بي
دهرچم وه کوو بولبولان بخوينم
با شهرمي نه هيلي پهرده بدری

مه يگير له ده سي مه ده هه ليکه
تا بهو مه يي گيان و دل به خيoker
مه يگير بکه پياله ناوي شا بوون
خاوين که ره وه مزي قريزم
مه يگير ده به گه وه ره ين پياله
ياقووتي تواوه له علي ناوه
رهنگخوش و به چيز و خوش بهرامه
دهنکي دوری رووني تي بهاوي
زووزوو بده دهستي مه ي پرستان
تا پياله يي دل به مه ي بکه ن رهنگ
مه پسينه وه بيانده ري له پهستا
لهو به خشتي زور و دوور له هه ژمار
گهشکه ي مه يي شيله داري بي گهر
کاريکي بکاته سه ره دهروونم
تیشکي بکه ويته گياني تاريک
دا تيري هه ناسه کار گهر بي
چلک و چه په لي له دل ده ريتم
دل مردني بهس بي ههستي بفری

گۈرۈنى و لاۋكان بېيىزى
 ھاۋارۋى بىخاتە مىرگ و باخان
 گۈلخونچە بېشكۈين لى چوقلان
 جار-جار بىخەن لى خۇشى دىمەن
 سۈيسنە ۋەزىمان بىي بىتە باسان
 مەيگىر بىدە پىم مەيىكى گۈلرەنگ
 كۈيخا و گزىر بەلان نەزانن
 دەست رۇدى مەكە تۇي كە دەفرم
 سەر خۇش بىم و بە خۇم بىنازم
 مەستم كە نەكەي گەلىك نەزانن
 مەمەنلە بەھۇش و ھىچ نەبىزم
 بىي پەردە ۋەشاردوۋان ۋەسەر خەم
 بىلۈير بىي دلىم بە داخ و سۇ بىي
 تىپەلەكەمە لاۋك و سىگا ۋە دەشت
 بىي ۋرتە دلىم بىئالى ۋەك چەنگ
 بىي زى ۋە كەۋان بىلىت رۈبابم
 لەۋ بەرز و بلىند و لەۋ ھەۋايە
 دل تەنگە دە دەنگى زىر و بەم بىي
 دەردى دلى خۇم بىي لەم ۋتەنە
 ۋا بىكەم كە جىھانى بىي و بىنۇرئ
 لەۋ دوۋى لى ئەۋىن بە زام و بىمار
 با گەش بىنەۋە ۋە بە خەم بىلىن بەس
 داخى جىگەرى مەمى گىرفتار
 مەم لاۋى لى پىسى و گۈنەھ دوۋر

چىزى لى ئەۋىنى خۇش بىچىزى
 خۇنچان بىدەن بەرۋك و ياخان
 بولبول بىگرىن لى داخى چقلان
 ئاۋىگ بىزى لى دەشت و چىمەن
 پزگار بىي لى خەۋخەۋى ۋە لى تاسان
 سەنتوۋر چ نەلىت و دەف نەدا دەنگ
 دەرەكەن كۈل ۋە خەم ئەۋىش لەۋانن
 رەنگىكى جىيا بە خۇۋە بىگرم
 نىازم ھەموۋ ئاشكرا بىخوام
 بىي مەي گەرى ناگەرى زىمانن
 شىتەم كە ھەتا دوران بىرىزم
 گەش راز و نەھىنىيان ۋەدەر خەم
 ۋەك توۋتى دەمە بە گەشتوگۇ بىي
 چەيران ۋە قەتار ۋە بەست و گۈلگەشت؟
 بىي پەنجە ۋە پت دەفم بىدا دەنگ
 تۇ بىمدەيە مەي دەبىي ۋە ھابىم؟
 زوھەرە لى ھەۋام بىكا سەمايە
 دلىدارى لى لانى زىن و مەم بىي
 زىن و مەم ئەدى چ بىن؟ بەھانە
 دەۋىزەنمەۋە زىن و مەم لى گۈرى
 بىا خۇم بىكەمە پزىشك و زانىبار
 بىنە نەمە ۋە نەچن لى بىر كەس
 ناخۇشىي زىنى زىنى دلىدار
 زىن ئەۋ كچى ۋە بە شەرم ۋە روۋسوۋر

ھەرگىز لە جىھان نەبن فەرامۇش
 دلدار بىخەنن بە دەردى زىنى
 بى دەرد بگرن كەنار و گۆشە
 دلروونن و ژىر و بىر روناكن
 بۇ خانى دەنئىرى ئافەرىنى
 پىنى داوھ بەشنىك لە خۇشەويستى
 كۆرپەى دلى ھىندى پىنوھ ژىركەن
 مالىاوا لە دل بگەن دووسى بىر
 نەبىن لە چنۆك و زۆر بلىيان
 سەد رەنجى لە رىگەدا دراوھ
 تازەبەرە تازە پى گەيشتوو
 ميوھى رەزى خۇمە نەمدزىوھ
 دلەبەندى منە وەكوو منالە
 تەوسان نەگرىتە رۆلەكانم
 خۆ كوردىيە زۆر لە لام بەنرخە
 چون نۆبەرەمانە خوین شىرىنە
 كۆرپەى منە بۆتە چاوى چاوم
 نەمخواستەوھ ھى منن سەر و بەر
 رىزىكى وشىكى يان وتارىك
 خۇم خاوەنى كەسم و خىوى رەنگم
 پاكى كچە، تازەبووك و پرووسوور
 ئەو دلەبرى شۆخ و شەنگ و نازار
 بىھوودە نەكەومە لىو و زاران
 با چاكى بگەن ئەگەر كەمى بوو

دەيكەم بە شتىكى وا تەر و خۇش
 دلەبر بۇ مەمى بگەونە شىنى
 ھاودەرد بووشن شتىكى خۇشە
 لام واىە ئەوانى راست و پاكن
 ھەلبەستى وەھا ھەچى بىنى
 ھەر كەس كە خوداى بلند و پەستى
 با بىن بىيەن خويان لەبىر كەن
 بىكا بىرى گويى گيانى لى پىر
 ھىوامە لە راست و بى گرىيان
 نەم نامە كە خاوە يان لە باوھ
 ساوايە منالە شىر نەمشتوو
 بىش من دەسى ھىچ كەسى نەدىوھ
 ئەو ميوھە خۇشە يانە تالە
 ھىوامە بووژى ھاوزمانم
 ئەو ميوھ كە وشكە، تفتە، تلخە
 ئەو كۆرپە دەلىنى نە نازەننە
 ميوھى منە خۇشە بۆى نەماوم
 خشل و جل و يار و زىر و زەنبەر
 ناوناخن و پىت و تىپ بە جارىك
 ھى خۇمە لە كەس نەھاتە چەنگم
 ئەو گەفتى شىرىن و بىرى سەد جوور
 خوايە مەدە دەستى پياوى لاسار
 پارانەوھەمە لە خویندەواران
 بۇ گالتە نەلەن ئەو و ئەمى بوو

ھەر دل چەپەلن كە گەر فرۇشن
بۇ گەپ نەبمە نیشانی تیران
خۆرستم و خۆم لە خۆم ڕواوم
چەند گەفت و وشیکى كوردەوارى
لیمى نەگرن، چ خۆشە خۆش بوون
چیان لى دى كەمايەسىم وەشتىرن
گەر دەكرى شتىكى باش بىژن
با بىننەوہ بىر: منىش لەوانم

چى باكر و باشە بەردەپۇشن
ھیوام ئەوہیە لە مەرد و ژیران
كەرمىكم و ھەوریشم لىكاوم
كوردم لە چیا و كەژ و نزاری
لیم وەربگرن بە سىنەیی ڕوون
دلەر لە رقىش كە گوئى بدیرن
ئابروویى بوژیى بانەپرژن
بۆم پینە بكەن ھەلەى زمانم

پەسندى میرى بۆتان و جووتە خوشكە جوانەكەى

دەنگبىژى جىھانى خۆشخوانى
واى بۆ دەگوتم بە بەند و بالۆر
دلخوازى بە چى ھەبوو ھەمووى بوو
تۆوى عەرەبان و سەرورەى كورد
زۆر دەستى گوشاد و شاد و شابوو
ناوبانگى ھەبوو بە میرى بۆتان
پشت پشتى ھەموو زل و جھانگىر
شىرىكى خودا بوو دەرکشابوو
ناویشى ئەمىرى زەینەدىن بوو
ئىتر نە بەزىن نە دابەزىن بوو
ناوبانگى گەيشتە مانگ و ماسى
بۆ ھەر دوو جىھان خودا پىنداو بوو
پوستەم ھەر شىكى وى بەسى بوو

رەنگبىژى پەرانى مېژوووانى
وا نەخشى دەکرد بە رەنگى چەند جۆر
مىرئ ھەبوو ڕۆژگارى پىشوو
سەردارى گەلى گەلى زل و ورد
پاتەختى جزىر و بەختى چابوو
رۆم و عەرەب و عەجەم لە فەرمان
خالىندى دەگرتەوہ لە باپىر
عاسمان لەوى بى ترس نەمايوو
زىانى نەدەدىن و بى بەزىن بوو
بۆ جەنگى كە تەختى خوانى زىن بوو
ئازايەتى وىت دەوى بناسى
خواناسى ئەویش بە دەنگ و ناو بوو
حاتەم لە دەھندەبى بەزىبوو

بهرده و بگره‌ی به داد و به‌خشین
 تائهو بوو به‌شی که‌سئ نه‌مابوو
 نه‌لماس و پیروزه لال و زومرووت
 نارمال بوو همموو که‌ل و کولینیک
 کیژوله تزی همموو فرشته
 ژوور و ده‌ری هه‌ر پری به‌ری بوو
 بی‌وینه له ناو به‌هه‌شتی خوا‌بوون
 دوو خوشکی خوشیک و یه‌ک برا بوو
 دوو رۆژت نه‌دی به‌ ده‌وری مانگا
 نه‌و ناوی نرابوو خاتوو نه‌ستی
 نه‌و ناوی له نیوی ناوی میر بوو
 به‌س دیتنی زینئ دل ته‌زین بوو
 گیانی بوو نیت‌ر له کۆری یاران
 یه‌ک چه‌شنی فرشته یه‌ک پهری بوو
 نه‌و جووته له رۆشنی خودا بوون
 نه‌مزانی هه‌وینی وان له چی بوو
 ئاونگئ له ناوی ژین له سه‌ر لیبو
 چیت‌رابوو تیا ده‌نک - ده‌نک خال
 بردیان بره‌وی بتانی چینی
 وه‌ک هه‌وره‌هشی له رۆژ ده‌هالا
 چالی چه‌نه‌گه‌ پری له جادوو
 پشکووبوو له چوقلی سه‌مول و شم‌شال
 تاتای موو به‌سه‌ر یه‌کا رڙابوو

ژیری و هونه‌ر و به‌کاری و دین
 ده‌تگوت که به‌ به‌ژنی نه‌و برابوو
 سه‌د جوړه گه‌واهیرات و یاقووت
 دا‌ک‌رابوو به‌کۆ له هه‌ر شوینیک
 پیت و ابوو که هندروو به‌هه‌شته
 هیند ساده و لووسکه نۆکه‌ری بوو
 له‌و باغه دوو نه‌ونه‌مام روابوون
 سوور گول دوو له پنجی شا روابوو
 ده‌تروانی نه‌گه‌ر له سه‌ر روانگا
 یه‌ک پیاوی ده‌کوشت به‌ چاوی مه‌ستی
 ئیدی له دل و هه‌ناوی میر بوو
 خۆت ره‌نگه‌ بزانی ناوی زین بوو
 یه‌ک ناوی جوانی که‌وته‌ شاران
 یه‌ک گه‌ندمی و یه‌کئ زه‌ری بوو
 که‌نگئ پهری و فرشته وا بوون
 هه‌ر گیز که‌سئ جوانی وای نه‌دی‌بوو
 لاجانگ وه‌کوو زیو چه‌ناگه وه‌ک سێو
 سه‌ر کولمه وه‌کی پهری گولی ئال
 ته‌نگی ده‌م و ده‌نگی پیکه‌نینی
 ره‌شماری که‌زی له به‌ژن و بالا
 چاوینی پهرین بوو دیر‌ی سه‌ر روو
 بۆ خوشی وه‌نه‌وشه و گولی ئال
 سوور گول له سه‌ری لکان روا بوو

نەو کۆشکە حەجی ئەوان دەمان بوو
پەیکانی بزانگ چ تیری دل بێک
توقیبوو دلی دلان لە تاوان
هەر گۆشەیی چاوە گیان دەکێشن
وەک بالی پەری لە سووچی ئاسۆ
لە جوانی بە پاس و دەرکەوان بوو
مردن بوو پەنای دەبردە بەرکۆئ
پەر بێ لە گولای روون و سادە
سەرچاوەیی ئاوەکە ی زیانی
خوینیان دەرژا دلان لە تاوی
چاوی گەش و روون دەکرد بە بێ کل
جێدار بوو لە سەر جیهان بتازن
هاتبوونە جەهان هەوال دووانە
زین زۆرتەری خوشکی خوین شیرین بوو
ئەستێرە بوو ئەستی زین وەکی مانگ
چاوی پێس و چنۆکی پێ دەبوو کۆر
کاتی که دەچوونە سەیری باخان
گیا و گژ و دار و بەرد دەنالان
شمشیری برۆ لە سەر لەتی مانگ
کۆ بێ دل و گیانی پێ نەبەخشی

پەش خال وەکوو بەردی حاجیان بوو
نەبروو چ کەوانی بێ گری و ریک
نازک بە لەش و هەلۆ بە چاوان
دایان نا ئەوانی موو قەلێشن
توولی سپی پەرچەمی رەش و کۆ
رۆژ کارە کەریکی ناوچەوان بوو
کۆ کولمی دەدیتن و بنانگۆئ
گەردن وەکوو قومقوومۆکی بادە
هەرکەس که بینێ پێی دەزانێ
سەرپەنجە و نەینووی خەناوی
دینی بەر و کەمبەری شل و مل
هەلیان که دەمالی قۆل و بازن
ئەو دوو گۆلە شوخ و شەنگ و جوانە
هەرچەندە که ئەستی نازەنین بوو
هی وان بوو جوانی گشتی شەشدانگ
ئەستی وەکوو مانگ و زین وەکوو خۆر
ئەو هەردوو وەکوو دوو شەو چراخان
گیاندار دەچوو گیانیان بە تالان
پەرچەم شەو پەش لە دەوری لاجانگ
پەرچوو که لەسەر هەنی بنەخشی

ٲازانه وه یان به زیر و گه وه هر
 نهو له نجه یی کۆتری به سه د ناز
 ٲۆل- ٲۆل کچی شۆخ له دهو رو به ریان
 خواناس و مه لا و به نا و بی ناو
 کوانی که دلی نه چیته جوانی
 هیندیک دل و بیر ده دمن به تیکول
 دۆست هر یه که بهر ده شوی شیوان
 له رزانه و گۆبه روک و که مبه ر
 لهو جووتی به ژن نه مامی چاوباز
 ٲیر بۆ دل و دینی خۆ ده گریان
 خونکاره، هه ژاره، ٲیره، یان لاو
 نرخى که نه زانی زۆر نه زانی
 هیندی به خولای چل و گول و دل
 وه ک تیکول و کاکلیکه نیوان

دیسان ٲانانی جوانی نهو دوو چاوبازانه یه

هینده ی که خولای به تاق و نه یا
 قه یسه ره چی بووی له زیر و زینوان
 هه لماس و گه واهیراتی قاقان
 چی نرخى گرانه ٲیی ده زانی
 نهو جوانی له رووی ستیی و زینى
 کاتی که ده کهوته سه ره ٲۆلان
 بۆ هه رچی ٲریشکی خۆی ده ٲه ژاند
 درا و نه دار و کۆک، ٲهش و ٲووت
 جوان گه یونه یه کدی، مانگ و خۆرن
 گه ره بوو و ٲلنگ و نیره شیر بوو
 گریان بوو هه را بوو ٲۆژ نه گه ره شهو
 هه ره جوانیی به بی بن و که ناره
 ٲوول و شمه کی ٲه ژانده دنیا
 زۆر تر له به ژاردن و له ٲیوان
 تا ده چته نقیمه که ی سلیمان
 ناهینى که مووسکه یه ک جوانی
 ده ریا بوو له ئاگری نهوینى
 سه ره ٲۆی ده کرد له گرد و گۆلان
 سه د گیانی ده مه وله حاست ده ٲه ژاند
 نهو دوانه که هاتبان ده یانگوت:
 که ٲار نه وه بویه هینده زۆرن
 هه ره ٲۆزی به رى به ناله ٲیر بوو
 هه رگیز نه ده هاته خه ونه وه خه و
 دلدارى گه لیکه بی ژماره

دەلدار ھەيە مەردە گيان دەبازى
يەك يارى دەوئ لە بەزم و يارى
نيوشتە بۆ ستى و تازدين
نيواس ھەيە وردە ماچ دەخوазى
يەك گيانى شيرين دەدا بە يارى
خۆکوشتە دیتە پرى مەم و زين

نازايەتى تازدين و برايانى و دوستايەتى مەم و تازدين

با بىنەو ھە سەر وتارەكەى پيش
ھەر چەندە كە زۆر و بىژمار بوون
لەو كۆشك و سەرايەدا بوو سەد لاو
ھەريەك بە جوانى رۆزى رەوناك
و ەك مانگى لە چارەدە بىيە راستى
سەودا سەرى پيشەيان بوو گشتى
يەك رازى دلى يەكى دەزانى
سەودا لە دلا نە وەك بە ديتن
تييدا بوو لەوانە تازەلاويك
تازدين بوو بەلام چتۆ جوانيك؟
مير كامە رەگەز بوو ئەو لەوان بوو
ئەسكەندەرى ناو بوو بابى جوامير
چۆن رۆزى ھەرا بە تاقە سواری
تازدين دوو براى بوو، كوا وەكى وان؟
نازايى لە پاش ئەوان درۆ بوو
سەوداسەرى دلبرينى پىر نيش
گچكە و زل و خوڤىرى و بەكار بوون
خوين شيرين و پىك و پىك و بەرجاو
رەوخۆش و لەبار و دەست و دلپاك
مانگ زەرد بوو كە يەك دەھاتە حاستى
بەستبوونى ئەوين بە داوى گشتى
گشتى دلى چووبووە سەر زمانى
ئەم جۆرە ئەوينە كەم بە پيتن
سەردەستەى گشت و خيوى نلويك
گۆدەرزى جيهان و پالەوانيك
سەركۆمەل و گەورە و گران بوو
بيستوو مە ەرب پىيان دەگوت شير
دەيتوانى بەرئ سەرى ھەزارى
پىمىردى خودا دەگەل چەكى وان
يەك عارفى ناو بوو يەك چەكو بوو

لە برای و لە خەزم و خال و مامان
چەم و ت نە برا بوو شەو چەرا بوو
وا بزانه بە شەو چەرای نەدیو
تای کرژی دلی پسا و باریک
دلبنەندی خەمان و ناوی مەم بوو
تازدین نەبی چی لە بیر نەما بوو
تازدین کوری گەرەتر وەزیر بوو
جیاوازی بە دل نەبوو بە لەش بوو
دەتوت کە بیوونە لەیل و مەجنوون
جووت بوون و لە خۆشەوێستی تاک بوون
دەرچوو لە زمانی و لە نانی
بێھوودەییە دەمدەمی و ھەوایی
دۆستایەتی و نەمەگ برانە
نۆستی مەکە زۆر گران دەبی بۆت

تازدین لە سەر ئەو ھەموو نەمامان
لاویکی تری کەس و برا بوو
ھەر رۆژی کە ئەو برای نەدیو
دنیا بوو لە بەر دوو چاوی تاریک
ھاوالی دەمانی خۆش و خەم بوو
ئەو چۆن بوو مەمیش لە راستی وابوو
مەم رۆلەیی نووسەرێکی میر بوو
ھەلیان نەدە کرد بە بێ یەک و دوو
ئەم جووتە بە جۆری دل لە یەک بوون
زۆر پێکەو ھۆگریکی پاک بوون
بۆ یەکەدی بیوونە دۆستی گیانی
با وای ھەوالەتی و برایی
ھاسان نییە، دۆستی گرانە
گەر دل بە گومان، گومان دەبە خۆت

جینزنی نەورۆز

چی کرۆو لە ھەرد و عاسمانا
وەستایە کە ناگەرەکیە ئامراز
والا و بەنیو و نیو و پەر
سەر سوورە جیھان لە بارەگای ئەو
ھێندیکی پیادە ھێند سوارن

بەروانە خودای بلەند و زانا
بێ مشتە و رەندە بێ گەز و گاز
بەک گەرە و بەک درێژ و بەک خەر
دەرکەوتوو گەش لە کارگای ئەو
سەیریش ئەو گەشتیان لە کارن

هيندى به هيران و هيندى وستن
 بهك ديت و يهكئ دهچيت و دىستى
 هيندىكى دنووسى هيندى وستان
 بهك خىم دىموتى يهك كزولكهو
 هيندىكى به چىشنى زىنى نازار
 سىرپاكى به رۇشنى و جوان
 نىستىرەيى هيندى بۇيه ناردوون
 سال تازە دەبىتەو كە هاتن
 گىراپەو بۇم پىاوهكى پىر
 گۇيا كە لى رۇزگارى پىشنى
 وانا كە دەبوو به رۇزى سىرسال
 كىز و كور و لاو و كۇنە سالان
 جىزنى هەرە زل بوو جىزنى نىرۇز
 تاكى نەدەماپەو لى ناو مال
 نەخوازە كور و كچى گەبىشتوو
 رازاوه لى خىل و بىرگى باشا
 هەر لاوى لى بىرى خواستناپە
 رۇزى كە دەچوونە گەشتى دىشتى
 هەر جوان بوو لى يەك دەبوونە كىرپار
 هەر تاك بوو لى جووتى چاو دەگىرا

دەستىك پەلەكار و هيندى سىستن
 هىروا لى گەپە و هەشە دەوەستى
 يەك سىرپە يەك بوژى بەستان
 يەك رۇز دەپەستى يەك چىراى شىو
 هيندى وەكوو مەم دەبن گىرتار
 هيند شاھن و هيند وەزىرى وانى
 هينانى بەھارى پى سىپاردوون
 سىرما دەكەوتە سىر هەلاتن
 پىرىكى سىرپە و زىت و دلزىر
 جىنگە و هەپەتى كە دىر دەبى شىن
 هەركەس دەرئەچوونە دىشت و بىرپال
 باپىر و نەك لى گەل مىنالان
 تا پىو بىووسى جىزنى پىرۇز
 دەپدا لى دەر و لى جۇلگە باى بال
 چى هىشتە لى يەكدى چىز نەچىشتوو
 چاو تىر بوو هەمووى لى بىر تەماشى
 با كىزى بىنى، چى تىاپە؟
 دىشت مىشت بوو لى مپوھى بەھەشتى
 سەودا بە دل و بە چاوه بىرپار
 تاك بۇى دەچوو جووت دەھات لىوېرا

سه یزانی جه ژن و ده زگیران گرتن

دیسان که نواندی جیژنی نه ورؤز
 گش ورد و درشتی ناو جزیرئ
 شاری و رهمه کی و گزیر و ههرچی
 پؤل- پؤل ده گهران له کیو و دمشتئ
 هیندیک به په یا ده چوونه باخان
 هیندیکی به یهک- یهک و جودایی
 هیند هاتبوو خانم و زنی جوان
 تیی هاتبوو هیند پهری و فرشته
 کیژولسه و لاو و پروو به خالان
 خونچه دم و پروو به خال و خوین سووک
 کرپار و فروش هه موو جوان بوو
 نازداری ده هاته باری سه ودا
 جوان چاکی ده هاته ناو ته رازوو
 نهو رۆزه که ده بووه جیژنی سه رسال
 خویان نه ده هاته بیر چه جاری

له گویره یی ری و شونی پیروژ
 بیگره له شوانی تا وه زیرئ
 تیندا بوو شره و گهرؤک و چه رچی
 خه میان ده په راند له سهیر و گهشتئ
 سواران ده گهران له کیو و شاخان
 دهستیکی به گهل به دل ته بایی
 دنیا پری گول بیوو له بهر وان
 تا وایی به ههشتی گه وره ده شته
 لئوقه نند و مه مک دوو لیمو کالان
 لاوی تهپر و تازه لووس و بی تووک
 نرخ و به نرخ له سه روان بوو
 نهک کۆنه په رۆ که لاف و هه ودا
 چاو کاری ده کرد نه زوری بازوو
 مندالی ده سال و پیری سه د سال
 ناههنگ و بهزم بوو تا ئیوارئ

غوگۆرینی تازدین و مه مه له بهرگی کیژاندا

پرشنکی چرای له گومبه زی شین
 ری و شونی گهلک له میژ و زوو بوو
 هه ورؤزه یی جیژنه بو پشوو بوو
 دانیکی نه مان له مالی باوان

كەچ دەچوۋە دەرى دلىكى بېرى
 تاژدىن و مەم ئەو دوو شىردانە
 ھەورى لە ملان بە ئۆيە دەسمال
 كاكۆل بوو، بېوو بە بسك و پەرچەم
 ھەر بۆيە بوو كەس ئەوان ئەناسى
 بياھىلە بە بەرگى نازەنىنان
 كور دەچوۋە بەرى گولىكى بېرى
 پۇشيان شەك و جلى كچانە
 تافتە كۆلەجە كراس و لىوئال
 ھەردو كچى قۇز، ئەگەر بىا مەم
 باش گۆى دەنە بەزم و دەنگ و باسى
 با بچىنەو لای ستى و زىنان

گرفتار بوونى مەم و زىن و ستى و تاژدىن بە داۋى ئەۋىن

ھەردووك دەگەرەن بە بەرگى گۆراو
 دىتيان لە پېرى لە ھەر دەرىكا
 چەند تازەجۋان لە چەشنى سەروان
 پۇل-پۇل كچ و لاو بە دەستە-دەستە
 ھىند زگزل و ھىندى لات و لووتن
 ھىندىكى گران و ھىندى سووكن
 يەك كالا لە پى يەكىكى پىخواس
 يەك سەر قۇنە يەكى بە كاكۆل
 بىتۇلە يەكىك، يەكىك بە تىتۇل
 مريو يەكى، يەكى لە سەر جۇش
 ھىندى لە بلند و ھىند لە چالن
 گۆى پىر بوو لە نالەيى بەزامان
 تاژدىن لە يەكىكى پىرى پىرى
 رامان لە شتىكى سەيرى ناكاو
 ھەر كوۋچە و كۆشك و پەنجەرىكا
 پارچەي ھەموو جۇر و رەنگ لە بەر وان
 ھىندەش ئەو پىرى داربەدەستە
 ھىند پۇشتە و ھىندى رپوت و قووتن
 ھىندىكى زەلام و ھىندى چووكن
 يەك قىزە دەكا يەكى وىر و كاس
 يەك خۇل و سەرە يەكى لە سەر خۇل
 يەك بۇلە دەكات و يەك رپوۋە و چۇل
 ھىندىكى خەۋالو ھىندى سەرخۇش
 ھەرىكە لە ھەۋايەكى دەنالن
 ھەرتك بە ورى سەرىكى رامان
 لالۇ چىە ئەو ھەرا و مەترسى؟

ئەمىرۇ لەمە بوونە مىرى سەرب
ئىتر ئەمە ھۇشى نابە لاو
فەرموۋى بەلى دوو كورى چەلەنگن
يان شىرى شەتەك دراو لە كەمبەر؟
لەم كۆمەلە بوونە جەرگ و دل بىر
دل ترسى لە چى بوو، ھاتە بەرچاۋ
سەبەنگى بىرۇن و مەستە چاۋن
بىگانە و رەنگ نەناس دىارن
تا چاۋ دىەۋى بە ناز و شەرم
يەكجى فرى ھۇش و دل لە تاۋان
مەم بوو بە بەفر لە تاۋى ھاۋىن
بى ھۇش لە چەقى پىگا درىز بوون
دىتن دوو پەرى شەھىنى چاۋباز
دلدار و شكاۋى بەردى دەردن
بەو تىنى ئەۋىنە ھەلدە چۇقن
دىتيانن و كەۋىنە چالى بىران
باز گىرە لە داۋ نە زەرە كەو بوون
دلىان كولى كەۋتە بارى نەرمى
سوۋتا دلى ئەم دوو ناسكانە
دل ئاۋىنە بوون و ۋوونوما بوون

پىنى وت كچەكەم دوو نۇنەمام كور
ھەركەس كە بىنى ئەم دوو لاو
وتيان ئەتۇ دىتن؟ ئەو چ رەنگن؟
گوتيان كە ھەيانە تىر و خەنجەر؟
فەرموۋى كە بە سىلە چاۋ و ئاور
لەو پرس و ۋەرامەدا لە ناكاو
بىۋىنە دوو كور دوو تازە لاۋن
بەك رەنگ و شەك گەلى تەيارن
بالا كەلە گەت نىان و نەرم
ھەر لەو جى كە چاۋ كەۋت بە چاۋان
فرمىسك شەرزان لە چاۋى تازدىن
بەو تاۋى جوانى تاس و گىز بوون
ئەو ھەر دوو كورى بە ناز و نىمناز
رۇزن ۋە كوو مانگى رەنگ زەردن
ۋەك تازە كوزاۋ بە ھەلبۇقن
دوو سوارە بەزىنە سەر نچىران
زانىان كە نچىرە كان قەلەو بوون
ۋىستان و روانيان بە گەرمى
لەو جوانىيە بەم دوو ناسكانە
دلىان بە دلى يەك ئاشنا بوون

كۆچ كىردە بوو دوو دلى لە ناوا
 دلدارى وەھاي لە يەك گرىدان
 گيانىكە لە چوار لەشان بوو بەش
 رۇزى بەرى يەكەتى بوو بەشيان
 كاتى كە لە بارەگاي خودا بوون
 ئەو رۇزە جياو بوون بە دوو بەش
 ئەو تىرەيە ناو نران بە دوژمن
 ئەو دەستى كەوت ژيانى رزگار
 تىكەل بوو دلى دوو جووت فرشتە
 ئەو دوو كوپى دىدە مەستى نازار
 پشكووت گولى دل رزا كولى دل
 جنى گرت سەرى مەم لە باوەشى زىن
 چاو تىر نەدەبوون لە بەژن و بالا
 تۆ بلىنى كە فرشتە يان پەرى بن
 ئەو گول لە چ گولبنى روواون
 رەگيان بە گولواوى ئاو دراون
 لەو دوو گولە سىسە بوونە ئاونگ
 پىم سەيرە كە هىچ نەھاتنەو هۇش
 ئەنگوستىلە دەرخران لە دەستان
 نايانەو داو و دانەيى خو

دل بوونە ھەوال لە سووچى چاوا
 خوا ھىندى لە خۆشەويستى پىندان
 دەتگوت كە چوار گيانە يەك لەش
 راست دەوى ھەر يەكن لەش و گيان
 گيانان ھەموو پىكەو تەبا بوون
 ناروونى تە گرتووخانەكەى لەش
 ھىشتا بىرى مرچ و مۇر و گرژن
 دەستىكى لە يەكدى بوونە دلدار
 وى رۇزى لە گوپىرى ئەم سرشتە
 كاتى كە گەيىنە سەر دوو زامار
 دوو گول دلى داپە دووى وەكوو گول
 بوو رانى ستى سەنبرى تاژدىن
 لىويان دەخشانە بە كولم و خالا
 وتيان دەبى ئەم كچانە چى بن
 ئەو ميوە لە باخى كى چناون
 دووتازە نەمامى كام دەرراون
 فرمىسكى لە چاو و خوە لەسەر سنگ
 سەرخۇشى ئەوين بە بۇنى وا خۇش
 تا بىنە ھەوالى دىدە مەستان
 گۆر ياننەو كلكەوانەيى خو

کار هر به دله شتی دی پووشه
قال بوون به ئهوین بهسه منالی
خۆش رۆیین و دووی نهخۆش بهجی مان
پتیهندی دوو ئاسکی ناسک و نازار
بهس نالهیی دل نهبی نییه دهنگ
وهک مانگهشهویکی رهنگ پهريون
بی-تین و توان هر و ور و کاس
به شلیک و دلنکی جهرده بردوو
لئی بوونه تخیل به جهرگی پاره
لایان وهکوو یهک بوو رۆژ لهگهڵ شهو

ههلماسی نقیم دران به شووشه
شیرنایهتی جیژنه بوو به تالی
تاوپهر بوو بهجی نهما لهوئ مان
تاژدین و مەمی به دل بریندار
وشیارهوه بوون شهوه شهوهزهنگ
دوو رۆزی بهرۆژ و ن نهدیون
بی-هیز و کز و سر و کر و تاس
لاواز و زه-بوون و نیوه مردوو
تاگهینهوه مال به لاره - لاره
نه زمان و نه سهر نه خواردن و خهو

تاژدین و مەم به دهردی خویان دهزانن

تاژدین و مەمی دوو دیده درواو
چون راوی بهجووته کهوتنه داوی
سووتان، نهبوو ههڵ، بدهن ههنیسکی
ئهم جووته له جی نهخۆش و بیهوش
سهریان که له سهر سهرین هه-لینا
تارمایی نهبی نههاته بهر چاو
مەم سل بوو پتر له راستی هاوڕینی
تا هاتنه سهر یهک و دوو ناسین

ئهو باز و شههینی پهڕ پرووزاو
بۆ پۆر و کهوان دهچوونه راوی
لیی دان لهپهڕ و نهکاو بریسکی
حهو رۆزهیی جیژنه هات و چوو خۆش
چهند رۆزی تریشی هات به شویتا
لینابی له چاو و رهنگ بزرکاو
تاژدین به مەمی دهگوت ئهتۆ کیتی
دەرمان و بژیشک و نوشت و یاسین

پىچراۋ لەش و گيان بە چەند كەمەندەن
 بىئەل و لە دل برىن و لەش خاۋ
 ۋەك خالى لەسەر روان سىياپۇش
 نالەن لە رەگى دلان ۋەكوو چەنگ
 كەى جەنگ بوو ۋە ئىمە ھەنگوۋاين
 پەر دەرد و برىن دەرد و دەروونىن
 تازدىن دى لە دەستى كاكە مەمدا
 دەرنەكە لە نرخی كەس سەرەودەر
 شەۋبايە دەپۇيى تىشكى بۇ دوور
 كىشەى دەسى باشترى بىيىنى
 ھىزراى ھەموو گەنجى سەرزمىنى
 رەنگىۋە بە ناۋى خاتوو ئەستى
 ھىر و ۋر و گىل و ھىچنەزانە
 ھەر زىرى ھەيە و ھەچى لە ناۋ چوون
 ھىچيان بۇ نەما جيا لە پەك-پەك
 ناسيان بەمە يارى دلرەقى مە
 ۋەدىارە كە فىرى دل دزىن بوون
 لاۋلا بە دوو لاۋ دەھاتە بەر چاۋ
 وتەمان ئەۋە مانگ و رۇز ھەلاتن
 ئەۋ خوين شىرىنانە خوين رۇزىن بوون

خۇيان دى لە پىچى پاچە بەندەن
 بىئەل و بىئەل دان و ئاۋ و بىئەل
 ۋەك چاۋى جوان نەخۇش و سەرخۇش
 ۋەك خۇنچەيى زارى يار دلستەنگ
 وتەن دەبى بۇچى ئىمە ۋاين
 يان بۇچى ۋەھا كز و زەبوونىن
 بەۋ گىزىپە لە گىزى بىر و خەمدا
 ئەنگۈستىلەيەك نەقىم لە گەۋھەر
 ۋەك دەنكى ھەنار و ئاگرى سوور
 نووسراۋە لە سەر ۋى ناۋى زىنى
 مەم دى لە دەسى ئەۋىش نەگىنى
 نى ھەستى كە سەبرى كەردە دەستى
 دوورناسى جىھان لە راست ئەۋانە
 سەد ھىندە بە سەنگى گەنجى قاروون
 ناھىنى ئەۋانە ھىشتە ھەشت يەك
 پەك-پەك كە چ باشن ئەۋ نەقىمە
 ھەرچيان بە مە كەرد ستى و زىن بوون
 گۇرپان لە مە خۇ بە بەرگى گۇرپاۋ
 ئەۋ بوون كە لە رۇزى جىزىنە ھاتن
 ئەۋ دوو پەريانە دەست ۋەشتىن بوون

ئەو بوون كە لە ئىمە بوونە دل بر
 ئەو ھۇشى سەرى مەيان ۋە ئاندىن
 ئازدىن كەمى ھۇش و بىرى لايو
 تىنى راخورى: مەم! دەھەستە بەس بى
 شىرىن ئەمە، ئەو دوو ئاسكى مالىن
 مەم ھاتە ۋە لام بە نالە _ نالى
 زۆر تر لە تە خۇم شۇق دەبىنم
 مەمبىنە كەوالە سەر زەمىنم
 سىنەم ھەموو ھەنجە بە برژانگ
 بى شۆپنە دلەم لە پرچى رەشدا
 بەو شىرى برۆى كە تازە ساون
 ئارالە چە جىيە كم نەماوە
 دلدارى بەراستى دای بە سەرما
 گىان و جگەر و دل و ھەناوم
 سۆپندم بە خودا نىانە ئارام
 تا من بە دەمم دەمى دەكەم شىن
 ۋا دلرقي، بەو ژيانە تالە

با بىنەو سەبرى چاوكەژالان

ئەو بوون كە لە ئىمە بوونە دل بر
 ئەو ھۇشى سەرى مەيان ۋە ئاندىن
 ئازدىن كەمى ھۇش و بىرى لايو
 تىنى راخورى: مەم! دەھەستە بەس بى
 شىرىن ئەمە، ئەو دوو ئاسكى مالىن
 مەم ھاتە ۋە لام بە نالە _ نالى
 زۆر تر لە تە خۇم شۇق دەبىنم
 مەمبىنە كەوالە سەر زەمىنم
 سىنەم ھەموو ھەنجە بە برژانگ
 بى شۆپنە دلەم لە پرچى رەشدا
 بەو شىرى برۆى كە تازە ساون
 ئارالە چە جىيە كم نەماوە
 دلدارى بەراستى دای بە سەرما
 گىان و جگەر و دل و ھەناوم
 سۆپندم بە خودا نىانە ئارام
 تا من بە دەمم دەمى دەكەم شىن
 ۋا دلرقي، بەو ژيانە تالە

ۋان بىلە بە ئاخ و داخ و نالان

زین و نهستی به چ دهر دئی چوووون؟

هر چوونه وه مالى بهو جلانه
 هر چهنده جل و شمهك كه گوران
 دلدارى له ناو دلان خزيوو
 كس نه يده گوت نهوستى و زين
 پيرى زنى ديوى نه م جيهانه
 فهاد كوزه كهى له لا تكيك ناو
 نهو هات به سهر له وان ده ماندا
 ديتى چه بينى؟ دووى كز و لات
 وا مائى خه يال و دووره ناگان
 رووى رۆژ چيه بوونه مانگى يه كشه و
 خوين بوونه ته به فرى تازه بارىو
 كوا كاته كه زهر د ببن گولى سوور
 نهى هيزى دل و كزهى هه ناوم
 باريزه رى ئيه وه هر خوا بى
 وا ئيه وه نه وه ند له به ند و بهر چاو
 چوون وا زوو گه رانه وه به ره مال
 بيژن شته كه چيه و چ ره نكه
 گيران به چه داوى چوون ته ليكه
 دهنگى بكهن و نه كهن كچانم
 رووت بوونه وه نهو كه مهر شلانه
 چوون ديتسه وه رهنگ و دل كه دوران
 گول رهنگى له كولم و ليو دزيوو
 پيت و ابو كه خه لكى ژيرزه مين
 تاين بوو له كوشكى نه م كچانه
 گه ربارى به ناو حه يزه بوون ناو
 چاو يكي خشانده به رووى كچاندا
 نهى خوايه نه مانه چيان به سهر هات
 بهر چيله ونى ده كا چه ناگان
 چاوباز كرن نه م رۆ بوونه مئ كهو
 ياقووتى دوو ليو سپين وه كوو زيو
 دهك رۆله له چاوى پيس و بهد دوور
 هر يهك له وه رۆشنائى چاوم
 بالاو هه موو كاتى بى به لا بى
 چوون چوونه دهرى به جووته بو راو
 چوون سه يرو نه كرد له جيژنى سهر سال
 سهر گيژيه يان خه يالى به نكه
 هوى ناگره هه رچى دوو كه ليكه
 من بو خو هه موو شتيك ده زانم

چوو دیوه له ریوه پتو ده بزم
 جیتان له دلایه لیتو بلاو کهم
 لهو کاتهوه چووینه دهر له مالی
 شیت بوو دل و هوشیان له دهس چوو
 پتوه نندی نهوینی هاته پیمان
 نیمهش نهوه بووینه شیتی پهریان
 لووسایی زمانی کهوته کایه
 نیوهی کچی پاتشان و خونکار
 کئی بی که نه دات به نیوه پیتاک
 دهیدا سهر و گیان و دل له رییدا
 من بیگه می نیسته دینه بهربار
 هر شیتی ده کهم دلی ده سینم
 ناسراوی له لانی نیمه تو کیی
 شهرمیکه ده مانگری بلین پیت
 ری کویره بهدر که پر کلویه
 چند هینده که ناو براوه بۆتان
 نووسراو له سیایی نیمه دا هن
 دیومانن و گشتی ناسراون
 وهک بهک به شمهک به سال و بالا
 هه نیان وه کوو مانگی چارده شهو بوون
 چون دل نه په ریت و ناو نه کا چاو

قوومیکی ده پیزم و دهر بزم
 شیشوکه و مووروو تیکه لاو کهم
 گوتیان به دزی به پیره زالی
 هر کهس که دوجاری نیمه بوو زوو
 نهم زوریه زوره هاته پیمان
 شیت بوون بهمه زور و دای له سهریان
 هر بیستی له مان نه مانه دایه
 چاو ممس دهر و گهریم هه زار جار
 کئی بی که بیی له نیوه بی باک
 دهستان که به دهستی هر که سیدا
 نه خوازه که ئیره یی بی دلدار
 کام داری بلنده دایده هیتم
 وتیان هه موو وایه هه رچی ده یلی
 دهرمانی برینی ممت له دمس دیت
 دهردی مه گه لیک به نیش و ئویه
 چهندهی هه به کیژ و کوپ له بۆتان
 هر کهس به جوانی ناوی داخن
 لهم شاره هه چیکی مهسته چاون
 نیمرۆکه دوو کچ به ئال و والا
 دوو رۆژ که هه لاین بزانه هه بوون
 تووشیان بوو به تووشمان له ناکاو

هەر چوینه نژیکی وان به دیمه	دیمان نه له ناو و گل وه کی مه
وه دیاره فرشته یان بهری بوون	دوو سینوی بههشتی دلوهری بوون
نهو بومه به جووته که تنه داوان	نیمهش نهو شیت ده بین له تاوان
روومان وه کوو مانگ و رۆژی وابوون	نهو ناوینه یه کی روونوما بوون
نهو شووشه نه میش چرای بهرانبهر	تیشکی مه گهراوه بۆ مه لهو سهر
شوقی که گهراوه دای له نیمه	تاواندی دلی مه های له نیمه
سهر کولمی مه ناگری به گهر بوون	نهو وهک دوو چرای له رۆنی پر بوون
گهر گرتی و کهوته ههر دوو لاما	دل بوته مه کۆی برین و زاما
سووتاین گش و نیسته کۆی زوخالین	لات وایه که نوومی ناو خه یالین

تایه ن له م وتانه سه رگهردانه

دایه ن سهری سوور بوو له م وتانه	رووی کرده کچان وتی چتانه
چۆن ئیوه نه چوون به تیلی چاوان	کوهر راو کهن و دل بهرن له لاوان
بۆ خۆ و کچ و کچ ده بن به یاروو	لام وایه شلۆقه کار و باروو
دلداری کچان له ئیوه نایه	کهس ناچته سه مایه بهو هه وایه
پنویسته کچان به کوهر بنازن	لاویش گهره که کچان بخوازن
بیهووده یه کچ له کچ که جووته	لاو، لاوی بوئ له هۆزی لووته
کچ سوور گولی ده سجنی خودایه	کوهر ناوی ژیان و ژینی لایه
کوهر خوین و کچیش له شن هه تا جوین	بی خوین له شن و له شانی بی خوین
تا بی کچه کوهر، شهوه به بی مانگ	تا بی کوهر کچ، نوێزه به بی بانگ
کچ بۆ کچی چۆن به هاوسهری بی	جا با کچی پاتشای بهری بی

شیرن له شه کر ده بوو به په رويز؟
 پرووشیک نه ده هات به بیستوونا
 به گزاده و ساده، ساز و دارا
 چلکاو چله پینی دهرک و کولان
 کاریکه نه هینده سووک و هاسان
 خو دیتن و هیشته هر له تاسان
 تنی راخوړی به سیه پیری سرشین
 هوشت نیه چی ده لئی و چت گووت
 پیت ده کری نه پینی ناشکرا که ی؟
 بیرت وه کوو خوت رزیو و که ونه
 کچ یان کور و کئ و کویند مری بوون
 نه نگوستیله یان له په نجه مانه
 بیان بینه وه خپوی کلکه وانه
 دمرخن له دمسو کوتی ده جا زوو
 خه و ناچه ژم و قومی ده پیژم
 ده ناسم و پیو ده لیم له ریوه
 زین دادی ده دا ده گهل هنیسک
 لیم دوور بی جگر ده بیته بریان
 هر چنده بللی نه وند په زارم
 گیانم بهر و چوونه دهر ده کوشی

خوسره و که نه با سواری شه و دیز
 فره هاد و شیرین نه گهر نه بوونا
 نه و گش کور و کاله هن له شارا
 چوون و دلوو دا به دوو کچولان
 بی ناو و نیشان و که س نه ناسان
 من دیمه وه هیچ مهن هراسان
 نه و چله ته چلت که گه یه گولی زین
 نازانی ده لئی چی کونه فره تووت
 نه تگوت که قوم و گلی به با که ی
 نیستا که ده لئی خه یال و خه ونه
 نه و جووته فرشته یان پهری بوون
 دیومانن و ده شته وئ نیشانه
 گهر جادوو گهریت نه هر زمانه
 پیریژنی زمان دریژ و جادوو
 تا رږژ نه وه ده ست به ده سنوژم
 خپویان چه پهری و چه دیو و خپوه
 گورجنی ستی دایه هه نگولیسک
 پاراوه له تابه نئ به گریان
 گومیکه له خوین دلی هه زارم
 نه و کاته که گیزی دل ده جوشتی

فینکی کولی دلمه نهو نقیمه لیم ون بی جگر ده بیته قیمه
سویندت به خودا ددهم گهلی زووم بۆ بینهوه، تاکوو بۆی نه مردووم

تایهن ده چته کن نوشته نووس

پیریژنی سه لکه ته بله گوینی بوولیله که دهر کهوت، نهیینی
خوی کرد به کولیتی جادوو یکدا تۆرتۆی دهمی سهلم و تووری لیک دا
من بینوه ژنیککی بی په سیوم بی خانه و لان و بی بژیوم
پهرژینی به گول بی دوو کورم ههن دووی بیتکه سی زور شر و ورم ههن
نهو رۆژه که بیووه جیژنی سه رسال خۆت رهنگه بزانی چۆنه مندال
چوو بوونه گهرانی چۆل و دهشتی تووش بوون به رمۆزنان له گهشتی
هاتوونه وه شیت و رهنگ بزرکاو نه شتیکی دهخۆن نه لیک دهنین چاو
بیهۆش و زمان له جیوه کهوتن نه ماماوه هه سانهوه و سره وتن
دوو مینه که یان له دهستی ناو دهسیان لی وه شاهه ههنگواون
بروانه چییه؟ بلی بزانم دهردت له کزه ی دل و گیانم
فیداریه؟ شیتی؟ دل ئیشه؟ چاره به چییه و چ ریم له پیشه؟
ههرچی هیه له دوانه رایه ئاله و شهوه دهستی یان تایه
خویان چ مرۆ و چ خیو و دیون پیمی بلی کین، چن و چ نیون
جادو گهری ژیر و سووک له شانان زانا به گهلی وشه و زمانان
نامراز و پسووله کۆنی رانان دهیروانی له سووری عاسمانان
«جووته ی کهو» ی گمش نزیک یه ک دین دهرچوون نهوه بوون سستی و تازدین

بەريان تەمى خەم بوو، زىن و مەم بوون
 ھىند زۆرە درۆت دوايى نايە
 راستى بکە پيشە، بەس لەمانە
 ھاتووى لە دوو کارى زىن و ئەستى
 تووشيان بوو بە تووشى دوو كورى قۇز
 يەك دەم دەم و دل دەيەك گەيشتن
 زۆر پيشە و باوہ كۆسەكارى
 لە كوران بوو جلى كچانە پەرژىن
 ئەم بوون لەمەيى جوانى سەرخۇش
 ئەم تىنووى كەربەلاى ئەوين
 شيشۆقەيى شين بەنرخى ياقووت
 پسپۇرى ھەموو شتىك دەزانى
 كىيە ڕەگەزن لە كامە ھۆزن
 يان بۆرەپياگ و باب ھەژارن
 سەودايە ھەيە دەلەين لەويدا
 پىغەمبەر و خواشيان لە پشتن
 مروارپە يەك يەكى وەكوو دور
 يەك خرمى نرىك و باب وەزىرە
 پنى گوت كە نيشانە نين ئەمانە
 ھەيھوو چ ھەزارە بى ژمارە

سووراندى گەيشتە «لەيل و مەجنون»
 جادوو گوتى بەسيە پيرە دايە
 لىم بووى بە گورىسى ناو ھەمانە
 كوانى كورى چى؟ ھەليدەبەستى
 لەو دەشتە لە ڕۆزى جىژنى نەمورۆز
 نوو مانگ و دوو ڕۆز بە يەك گەيشتن
 ئەم جىژنە كە دى لە كوردەوارى
 بۆ بەرگى كوران لە ئەستى و زىن
 ئەو بوون لە گرەى ئەوينى بىھۆش
 ئەو سووتەلى گرەلاى ئەوين
 گۆرپانەوہە كلكەوانە دوو جووت
 تايەن وتى تۆم گەشەى دلانى
 ئەو جووتە كورەى ئەوئەندە قۇزن
 يەگژادە و خانەدانى شارن
 فەرمووى لە ڕەوشتى دلەتەريدا
 دوو دل كە بە يەكترى گەيشتن
 نەخوازە ئەوانە دوون شرين كور
 يەك ڕۆلەيى نووسەريكى مېرە
 ئەو تايەنى پەر بىر و بەھانە
 دلدارى ستى و زىن ھەزارە

پيريش ده كوژئ چه جاي جوانه
 به گزاده و خان و مه زن و مير
 كين نهم دووه ساده گهوره زاده
 چل زيرى بستينم و بوټى بستم
 بپشكنه گش كهل و كوليني
 بو ديتنى گور جي تى بكوشه
 چاوت ده كه وي به هر دوو دلدار
 بيانبينى دهمه و له حاست ده زانى
 رهنگينه به ناوى نه ستى و زين
 تووربين پرى شووشه ناو و هه توان
 كولانى ده پشكنين سه رانسهر
 پنى وا بوو بژيشكه هه رچى ده ديت
 زووى ديت هوه جي ته مالى ياران
 فهرمووى ژنى چى! بژيشكى بيزن
 پسپوړى دوو ژانى زور گرانم
 ده ستى منه چاره سازى وانه
 ژاننيكه وتى نيشانى زوره
 چابوونى گريدر او بخته
 تيشكيكه له رووى كچا جگه ربر
 بى گلپ و گر و به بى ترووسكه

كاروانكوژى چاوى نهو دوانه
 لیت پروونه كه چمنده لهم «چزير»
 چاكه ي بكه په رده پوشى لاده
 بريار بى بزانم و بيانديوتم
 جادوو گوتى خوت وه بينه شوئى
 هه ركس كه ده لين كزه و نه خو شه
 گه خوت بكه يه بژيشك و زانيار
 نهم جووته فرشته بو جوانى
 نه خوازه له ده ست نقيمى رهنگين
 لهو كاته وه پيره بوو به لوقمان
 ده رمان ههمه رهنگه توژ و نه شته ر
 هندي و مروه موچ و كوور و چاوزيت
 گور جيكي گه يشته پيشه كاران
 پرسيان چه كه سى نه رى پيريزن
 چارى ههمو و ده ردى باش ده زانم
 چى نيشى دلان و ژانى گيانه
 گوتيان چيه ژانى گيان چه جوړه
 ده رديكى گه لى گران و سه خته
 نهو نيشه له نيوه دوور گه لى كور
 كاتى ده رنه چى وه كوو برووسكه

ئەو ژانە ئەوینە زۆر بەتینە
خوین فیچقە دەکالە دل لە چاوان
بەو ژانە دەژین دوو لاوی ئیمە
چاوی مە لە پیتی دەست و پیتە
هێند زیر بەرەو هەتا دەلیی بەس
زانی بە نیاز گەیی نەپۆشان
وا باشترە، شارەزای ئەوینم
دەرمانوو بکەم بکەونە باشی
تایەن تەکی دا بە تەک برایان

بئی زام و شکست و بئی برینە
دەیکا بە خەلووز دل و هەناوان
وتیان وەرە سەر دوو چاوی ئیمە
دەی بیخەرە روو هەچنکی پیتە
هەرچیت بوئ گورجی دیتە بەردەس
تایەن کە گەییشتە سەر نەخۆشان
فەرمووی بە تەنیو دەبی بیینم
جاری دەبی تیو بگەم لە پاشی
هاوڕی هەموو چوونە دەر لەلایان

دراکاندنی رازی دل لە لای تایەن

چاوی مەلەوان لە گۆمی خوینا
وێک لانکی شڕۆل شەق و شر و شکاو
بۆ دەگری؟ وەدەر خە چت لە لایە
بۆ ئیوە دەکەم گرین و شینی
دیم، پیم هەیه شەلتە بۆ برینان
باوەر کە نەکەن ئەوێم نیشانەن
ئابرووی دوو کچان مەدەن لە بەردی
نامنێرنەوێه ناھومیید دەزانم
هەستانەوێه گەشکە بوون لە شادی
یەک بۆنی دەکرد لە تیسکی پرچی

دوو لاوێ کە چاویان هەلینا
دیتیان یەکی پیرە هەلترووشکاو
گوتیان چ کەسینکی پیرە دایە
فەرمووی بە سەری ستیی و زینی
نەخوازە لە کەن ستی و زینان
نەنگوستیلەکانوو ئەم دووانەن
کوا بۆمەنن هی ئەوان بە مەردی
راسپاردەم و تایەنی ئەوانم
کاتیکێ کە پیرەیان وەھا دی
یەک ماچی دەملان لە دەستی چرچی

یهک دهستی له بهژنی کوور و مریناو
 تابن بهمه جهرگی بوو به بریان
 پۆلم به خوندای له ژووری سهرمان
 بالدارى هومید به داوئ ده گرم
 ههر چواروو وه کۆ ده کهم وه کوو کۆ
 نهنگوستیله بو بهژن نه مامان
 تازدین له دهسی ده رانی هی خوی
 مهم روانی به بی نقیمى زینى
 بمبه خشه گوتى سهرم له بهر پیت
 نهو ناوه که چۆته نهو نهقیمه
 گهر بتدهمى بهندی دل پساوه
 نهی دایه له رپی جوانی زینى
 گهر چوو بهوه زین دهبینى ههردهم
 نهو شایه نه گهر چی من گه دا بم
 با خواستن و دیتنى نهو یرم
 ناخ خۆزگه له پیش نهوهی دهمردم
 زۆر جوانه له ناهی دل ترسى

یهک کهوشی دهخسته سهر سهر و چاو
 دهیگوت به دوو چاوی پر له گریان
 بو دهردی دلوو دهم به دهرمان
 دلخوشوو ده کهم بژیم و نه مرم
 کار پیک دئ به نار هزووی دلینگو
 ههر بهرمهوه دینمهوه وه لاما
 پتی وت وهره فهرموو بییهوه بو
 ناژی به ژیان له سهر زهمینی
 ههر دامهوه پیت له جی دهم شیت
 پیوهندی له بهندی جهرگ و سیمه
 بی نهو له ژیان بهشم برهوه
 با بیت بهزه بیت به دلبرینی
 پرسى که له من بلئ دهلی مه
 لیم روونه که ناهومیدی نابم
 دلخوش به خه یالی راده بو یرم
 ده مگوت نهوه زینه یادی کردم
 جار-جاره چلونه یهک بیرسى

گه رانه وهی پیرنژن بو لای چاومهستان

نهو ههر دوو بهژن نه مامی وا شهنگ
 خاوی مهیی خهوپه رینی دینن

نایشتوو له چهشنی خونه دلتهنگ
 به هومیدی مه بیکی خه مره وینن

وا تايه نه دئ به ورده ههنگاو
 پووره ي بوو پهرى له دمورى پوورى
 ماچ گه ييه ههزار له لاق و دهستان
 دوورن له وزه ي تو يا نه رامن
 يان هاتيه وه ههر به دهستى والا
 هاويزه رى وان دهزاني كئ بوون
 وا ديم وتى لاي نه وان له رپوه
 چوو كرووه به ژنو و بئ به لا بئ
 چاويان دوو پلووسكه خوئين ده پيژن
 چهند ساله نه ويسته پيو ده زانم
 چؤنتان به خوداي نه وين سپاردن
 نهو جووته له باري شوخ و شهنگي
 تاي ئپوه نه گهر بكن نه وان نه
 دوو لهت نه وه تا دوو نهو دوو لاون
 ههر هينده بوو شيت نه بوون له تاوان
 ههر خوشي ده كرد و گهر بلند بوو
 دل چهند تهره هينده ده گري ئاگر
 گيان روژه پليت نه ئاشكرايه
 به سراوه هه مووي به تاقه تايه
 سووتان و به كئ دمري نه كرد سهر

چاويان ده گهراند ديان له ناكاو
 سه يري بوو كه پيره هاته ژوورى
 پيروزه گه ييشته ديده مهستان
 وتيان بلئ نهو فرشته كامن
 نهو دوو پهريه ت له ته پكه هالا
 نهو تيري له جهرگي ئيمه راجوون
 سويندم به دوو چاوي مهستى ئپوه
 چهندم به زه يي به وان نه دا دئ
 ههر جاري ستي و زين ده بيژن
 تايه ن ده به روو مري كچانم
 نهو جووته كوړه و چلؤن بژاردن
 بهو خوايه كه كهس نيه له رهنگي
 سهر توپي كوراني نهو جيهانه ن
 دوو سيوي به ههشتي لهت كراون
 واي گر تنه بهر به چاو و راوان
 ناوري ده گه يانده نهوت و پووشوو
 دل تووره نهوين گرپكه داگر
 وهك تاقه لهش و نهوين چرايه
 گهر روژن و پليت گهر چرايه
 بهم ئاگره گشتيان سه رو بهر

گوتیان دهبی بییه چاره سازمان
 ئاودیری و ئیمه هیشته کالین
 تۆمان نه بی و شک نه بین و بی بهر
 تۆی بۆ مه به راستی سهر پهرشتی
 نه توت وه کوو دوو په پووله نه و لاو
 دهیسا دهبی چهنده چاوه پیت بن
 ههرا که به لهز بللی به تازدین
 مزگینی لهوان بی ئیمه سازین
 بۆ وان دلی ئیمه گهرم و نه رمه
 نه و په رده له پرووی کوران نه ماوه
 خواز بینیکه هان بنیرنه پیشی
 تۆ خوا بللی به و دوو لاوی دل بهند
 ههرچی که ده لاین نزای ره وایه
 نه م دووریه مان له ناو وه لابات

کاریکی بکهی نه شیوی نازمان
 تۆ زمان نه بی ئیمه لال و پالین
 هوشمان نه دهیهی ده کهین خهزه لومر
 ههر تۆ کس و کار و گشت له گشتی
 بۆ مهن پروو کاو و هه لپرو و زاو
 زوو نه چیه وه زۆر نزیکه شیت بن
 نه و نهستی نه گهر دهویت و مه م زین
 ئاواتی مه شه و به دل ده خوازین
 درکانی گرانه کچ به شهرمه
 شهرمیونی دنبه گی دراوه
 هیوا هه یه کهس پری نه کیشی
 چهن دیان هه یه دۆست و دهست و پیوهند
 گشتی له خودا بکهن تکایه
 پیکمان بپری و بگهینه ئاوات

خوازیینی نهستی بۆ تازدین

چهند خۆشه نه خۆش نه خۆشی دل بی
 له و کاته بژیشکی بۆ په یا بی
 چهند خۆشه وه لام بگاته دلدار
 دیسان وهره سهیری پیره تایه
 بۆی که و ته وه ناو جلی بژیشکان

که م مابی نزیکی گۆر و گل بی
 ده رمانی دلی بکات و چابی
 مزگینی بداتی ساز بووه یار
 فیلایه که فیلای له بنه نایه
 چاویلکه له چاو و دهس به پیشکان

خوښی و بزړه وال له ليو و چاوا
 پرووناکی ده کرد له وان شهوی رهمش
 سارېژ بوو همموو برینی دلیان
 شادمانیه باری کرد دهمی تال
 چند پیر و ردین سپی و مه لایه
 گشتی بهر و پرووی له مالی شا بوو
 پیشکشته ژبان و زیچ و مندال
 خاوهن ده سلات و گیر و بهندی
 چی سارد و گهرم نه ییته بهر بیت
 توی هاندهری بو په نابهری مه
 کی توه نه توهی ژبانی سهخته
 بهندهی هره چووک و نرمی تویه
 زاوا بووه نیسته بیکه زاوا
 نهستی بدهیهی به هاوسه رینی
 جیگیره شتیکی پیو رها بی
 تاژدین و ستی له یهک بیهستن
 پیروز بی ژبانی بووک و زاوا
 به سپاسه وه کهوته دهست و پیی میر
 دارا و نه دار و لاو و پیران
 زیندوو بی به کام و پایه داری

خوی کرده وه لانی جووته لاوا
 مزگینی له جهشنی ناگری گهش
 فینکایی ددها دلی به کولیان
 مزگینی درا به خزم و ناوال
 کو بوونه وه هر یه کهی له لایه
 هرچی که له پیش و که یخودا بوو
 گوتیان دهمسرت گهری سر و مال
 مهنی گهلی کوردی مگرد و رندی
 سه رمان همموو پرده بازی سر بیت
 توی سایه چهور له سر سهری مه
 پروت نا له که سیک گهلی به بهخته
 تاژدین که نزیکه خزمی تویه
 ساوا بوو له کوشی دایک و باوا
 هیوا نه وه یه رهوای بیینی
 فهرمووی چ ده لین دها و هها بی
 دهم راست و مه لا بلا نه وهستن
 زور شاده دلم به کاری ناوا
 همستا دهم و دهم چه کوی به دل زیر
 خوازینی که ران له بهگ له میران
 پارانه وه مهنی کورده واری

ۋەك ئەۋ ھەلە كىيە يىتە يادى
 مەي كۈنە لە زارى كوۋپە رۆكە
 ھەلەكەۋتوۋە كەس لە دەستى نادا
 شەۋ ئاۋۋوسە چى دەبى سەبەينى
 گىريان و كەنين بەرى لگىيكن
 جارىكى زيانە دوۋى نەمانە
 كچ بەخشە چەلىك ھەلىكى كۈركۈز
 گەر ھاتە بىرىن لەكى دەپرسى
 بىرىار بى سەبارەتى بە تازىدىن
 دامىن ۋەكوۋ خۇ لە ئىستە پىۋە
 دەستپاك و بەكار بوۋ ھەر لە بىندا
 دەنگ داۋەۋەيىكە زىر و بىدەنگ
 ئەمىنىش ئەمەگم ھەبى لە چاۋا
 بۇ كۆمەگى ئەۋ كەمەر بىەستم
 نابەخشى لە پىي بە كامرانى
 گەنجىنەيى سەرزەۋى سەروبەر
 مەردايەتى من بچى بە بادا
 بەروانكەيى كاركەرى لە بەر بوۋ
 لىنى كىردەۋە خۇي لە خۇي گىرىدا
 خوان ھەر مەلى بىۋوۋە عاسمانىك

فەرمۇۋى بىكۈتن دەۋلى شادى
 مەيگىر نە دەمى تىۋك-تىۋكە
 ھەل ھاتوۋە خەم بدەين بە بادا
 كى زانى وچانى با نەخەينى
 دلشادى و شىن بەرى زگىيكن
 پىكھاتى گەرى ئەم ئاسمانە
 پوۋناكە بەرىك سەرىك تەپ و مژ
 دىنا ۋەكوۋ شىرە لىنى بىرسى
 ھەل ھاتوۋە خۇشە چاۋمىرى چىن
 مەزنايى لەۋى بۈەستى ئىۋە
 زۆر ھاتوۋە ئەۋ بە دەۋرى مىندا
 شىرىكە لە جەنگ گولە لە ئاھەنگ
 پىۋىستە لە پىي كۈپىكى ئاۋا
 تۆرەي مىنە جا لەسەرمە ھەستم
 كى بى و كەسى ۋاى ھەبى گىيانى
 گەر بىمى نە ھەر سەرىك ھەزل سەر
 نەيدەم لە پىگى كەسىكى ۋا دا
 تازىدىن كە لەۋى دەسەۋكەمەر بوۋ
 ئەۋ خىۋى شىكۆبە ھەر لە جىدا
 رازاندىۋە جۆرە نان و خوانىك

كوللىزەيى مانىگ و رۇزى ھىنان
 عاسمانى لە سەردەسان دەگىران
 بىرژان و نرايە بەر مىوانان
 سەربۇشى فېرى درابوو گورجى
 ئەستىرە و رۇشنى دەدا دوور
 سەرىژ وەكوو نەوسى پىاوى بەدكار
 نەرمىش بوو بەشى ئەوانى پىرن
 ناو ژوور دەگەرەن بە نازەنىنى
 دەتدىن ھەموو دەم نە ھەر شەوانە
 دەتوانەو ھەر دەگەينە سەر لىنو
 چەرخيان بوو لە بەر شەقا وەكوو گۇ
 فېنكايى دلان و جوان لە بەر چاو
 بۇنىكى بەھەشت دەھاتە لووتان
 دىبەگ ژەن و تەپل و دەفە لىدەر
 لەو بەزمە ھەمووى بىوونە ھاودەنگ
 زورنا و كەرەنا و ساز و سەمتوور
 پايزە و نىوەشەو ئەرى يار
 بى قورت و گرى بە لووس و لىكى
 دەبىردىل و ھۇش و بىر بە تالان
 مەيخۇر وەكوو كووپە وركى پىر بوو

پىت واپوولە سەرسەلان لە جىنى نان
 ئەو لەنگەريەى لە زىو و زىران
 تاكاو و گىسكى عاسمانان
 ھەر قاپى زەلام لە رەنگى بورجى
 كۇجىلە و پىالەكانى فەغفوور
 شاكاشى ھەمووى لە چەشنى عەنبار
 خواردن ھەمەرنىگە چەور و شىرن
 ئاوخۇرە و قومقومۇكى چىنى
 ئەستىرە گەرپىدە بوون ئەوانە
 ھەرمى و ھولوو شەلانى و سىو
 نارنج و بەھى و ھەنار و لىمۇ
 ماستاو و گوللاو خۇشاو و قەنداو
 ئەسپەندەر و دارى بۇن دەسووتان
 دەنگخۇشى بەناو و دەنگ سەما كەر
 دەتروانى ھەمووى بە شىو ھاو رەنگ
 شىمال و كەوان و تار و تەنبوور
 ھەيران و نقام و خالى رىبوار
 وىكرا دەرئەچوو بە رىك و پىكى
 بلويز كە دەسى دەكرد بە نالان
 مەيگىر بە بەرامە گىژ و وپ بوو

بانگی بوو له کووپه خوړ - خوړی مه ی
 شت هیند هه بوو کئ له چی ده برسی
 سهر نوو سهری عاسمان له ویدا
 دیتی که هه زاریه کی بنووسی
 زوهره له سه ما کهوت شکاو بال
 که یوان چوو دؤلچه ری نه ناسی
 کؤمهل هموو دور له دهر د و ناخان
 کؤم بیووه وه په رنگ په ریو و جاز
 شاری و په مه کی و نه ناس و گه ناس
 گشتی دلی خوش له به زم و ناهنگ
 کانیکی له کوړی چوونه دهر پیر
 توی لای بزارده مهم له ناوا
 رازاوه له چه شنی یه ک له بهرگا
 دهر چوونه دهری که رابویرن

سهر خوش به خهم و که سهر هه تا که ی
 کئ بیري ده کرده وه له برسی
 رامابوو بنووسی خوی فری دا
 نابریته وه تا بنووس ده خووسی
 خوی شاردموه مانگ له کونجی قهرال
 کرپار سهری برده ورگی ماسی
 پیریژنی عاسمان له داخان
 هیچ کاری نه مابوو بیووه کاذ
 تارا و نهدار به کهوش و پیخواس
 پهیدا نه ده بوو به تیت و دلته نگ
 لاو هاتنه جیگه بانگی کرد میر
 ههر خوت بیه ناریکاری زاوا
 یه ک به بزه یه ک کرزی له جهرگا
 گوئ تاوی له رازی یه ک بدیرن

پازاندنه وی کچان و گواستنه وی ستی

نهو کاته که تازه بوو کی پروو سوور
 رازاوه وه سهر کهوت له ناسو
 بووک جوانکهر و تایهن و په رستار
 چوون سازی بکه ن سستی و زینان
 روانیان له په شایی بسک و خالان

سهر پؤشی په شی فری دها دور
 پازاندیه وه دشت و دهر که ژ و کو
 سهر گرم و خهریک له بار و پرکار
 چوون ناز دهری به نازهنیان
 دیانن که دلان ده بن به تالان

هر گه ينه نزيك برؤي كهواني
 سهر روومه تي سوور چهاته بهرچاو
 تواناي نه بوو كل بکاته چاوان
 سهر تا پئ گهران له چه شني شانه
 شيوان وه کوو پرچيان و نه شيوو
 نهو مووش نه پهريوي پرچی سهر بوو
 پشتين نه ده به ستره له سهر موو
 کئ تواني که تيوه پابميني
 سهر په نجه له رهنگي گول ده رهنجان
 رهنگي کي خودا هه لبيژيري
 وان و خنه پاشي ناهوميدي
 نهو خشي که بوو له دوو گولي شهنگ
 پيروزه کلای گه ييه سهر سهر
 سهر ديري له رووپه ري خودا کرد
 رازانه وه يه ک له وان کرا بوو
 ليزگه ي دوور و لال و بهندي گه وه هر
 نه خش و خهت و تپ و بيتي قورعان
 رهنگي له خودا وه يه ک له دهستان
 بي باوه ري نه هم دووه ي بديا
 رازا يه وه شار له چه شني بوو کان
 يو شرابو هه مووي به ئال و والا

گيژ بوون له کري خوداي جواني
 سوور بووه له شهرمي وان ه سووراو
 هر بوو به خه لووزي رهش له تالان
 دهستان كهوي مووي بو نيشانه
 چم وت؟ تمنئ گه ينه تاقه يه ک موو
 تاي زين و زيان و مووي که مهر بوو
 گيان ترسي پساندني له بهر بوو
 ترسي بوو له ديني بيشکيني
 رهنگ و خنه چوئن لهوي ده گونجان
 گوړاندني کئ هه يه بويري
 چاريان به تهنئ له ماچي پئ دي
 تيشکه ي له زهوي ددها به حه ورهنگ
 رووناكي درا به تانجي گه وه هر
 نهو رهنگي به خشل و زيړ په يا کرد
 خه رمانه بوو دهوري مانگي دابوو
 بسک و خهت و خالي رهندي دلبر
 نيشانه به خال کرابوو نيشان
 چاو روون که ره وه ي خودا په رستان
 بيچاره ده بوو به باوه ري با
 بازار و شه قام و مال و دوو کان
 سهر خوانچه به لاله يان به ئالا

خوانچه‌ی دور و گهوه‌ری له سهر سهر
 هه‌رجی به‌نرخ هه‌بوو له شاران
 ههر لوك بوو نكه‌ی ده‌هات له بن بار
 بووله‌رزه بوو دار و به‌رد ده‌له‌رزی
 ده‌ریای له مرو بوو چه‌وشی پاشا
 جیی ده‌رزی نه‌ما هه‌لینی هه‌نگاو
 له پرېكه‌وه هاته دهر كه‌زاوه
 كوشكى په‌رییان به‌راستی هات
 سه‌رتا به‌پێ زینو و زین و زه‌مبه‌ر
 به‌س ئه‌و نه‌ وه‌كوو مه‌ دووره‌به‌ش بوو
 به‌لكیسی له سهر بوو به‌خته‌وه‌ر بوو
 ته‌ختی ده‌رفاند به‌ شان وه‌كى با
 ده‌ریاكه‌شى گشتی ئاده‌می بوو
 ناچاره ده‌گالی یان ده‌نالی
 سووتانی ده‌وئ به‌ دل له ده‌مدا
 گش ئه‌و له‌شه هینه‌ ده‌وری داوه
 كه‌س هۆشی نه‌ما له به‌ر ته‌ماشاشا
 دیاری نه‌بوو ون ببوو له شه‌رمان
 بیچاره په‌ژاره كه‌وته شامات
 ئاوازی بلوور و ساز و سه‌متوور

چه‌ندسه‌د كو‌ر و كیزی نازپه‌روه‌ر
 باربه‌ر بووه‌ ریز و زین به‌ باران
 جیازیكى به‌ده‌ر له سه‌نگ و هه‌ژمار
 قورسایى نه‌وه‌نده گه‌ییه‌ عه‌رزی
 دنیاىی وه‌كو بوو بو ته‌ماشاشا
 جاریك به‌ شه‌پۆل و گا به‌ په‌نگاو
 ده‌روازه‌یى خوشیان كراوه
 گنیزاوه كه‌زاوه‌كه‌ی ستی هات
 پێشه‌مو كو‌ر و كیزی ده‌س له كه‌مبه‌ر
 ته‌ختی وه‌كوو به‌ختی ئیمه‌ ره‌ش بوو
 لال و دورى به‌ندی ده‌ورو به‌ر بوو
 سه‌د «ئاسه‌فی به‌رخیا»ت بدیا
 ئه‌و ته‌ختی ره‌وانه‌ وه‌ك گه‌می بوو
 ده‌ریایی نه‌وینی تیک به‌هالی
 وه‌ك پۆلی په‌پووله‌ ده‌وری شه‌مدا
 بیت وابوو گیانه‌ ئه‌و كه‌زاوه
 ده‌رویش و مه‌لا و هه‌ژار و پاشا
 ئه‌و رۆژه كه‌ سهر بیا به‌ ده‌رمان
 هینه‌ نه‌سپ و پیاده‌ تیکشا و هات
 شمشال و گه‌وال و ته‌پل و شه‌پوور

قاقا و ھەراي منال و خىزان
 رىمبازى و ھەۋە ھەۋى سواران
 تاۋىستە شىتىكى ۋاي نەدىبوو
 بەۋ زەمزەمە گەينە مالى زاۋا
 مانگى لى تەنىشتى پاتشايى
 گىش سىنى و يالتەبەك لى دەستا
 ھەر يالتەبەككى لى زىۋو و زومرووت
 دابارى لى سەر كىز و نەدار مال
 لىزىمەي ۋە تەكانى خىست كەژاۋە
 جىنى ھىشتىبوو دەستەلاتى زۇردار
 دەرچوۋىبوو لى فىزى خۇپەسىندان
 گىرفانى دەناخىن لى دوو سەر
 دەمرووت دەگەر زۇنىكى بىنى
 دارا و ھەژار و مات و دلخۇش
 پىت ۋابوۋ ھەموۋى برا و بەشىكىن
 دلخۇش و بە دل ھەموۋى ۋە كوۋ بەك
 گوۋى پىر بوۋ لى ھەي-ھەي و لى ئۇخەي
 داروغەۋ و پىر بىۋونە سەرخۇش
 ھىندىك بە گەشە و كەن و جەفەنگىن
 خۇيان دەنۋاند بە شات و شوۋتان

گۇرانى و بەزم و چەپلەرېزان
 لەرزانە و خىشلى ھەۋرى لاران
 لەۋ رۇژەۋە سەر زەۋى زەۋى بوو
 درىا و گەمى و پەرى لى ناۋا
 تاۋدىن لى بەرىك و مەم لى لايى
 چەند مىر و مەزىن بە چۈستى ھەستا
 ھەر سىنىيەكى لى زىر و ياقووت
 سەرپاكى لى زىر و لىرە دارمال
 رېژنەي بە تەۋۋىمى ئەۋ دراۋە
 زۇرتىر لى چىلىسى نەۋسى بەدكار
 رابىرد لى دەھندەيى دەھندان
 رووت و رەبەنى دراۋ ۋە كۆكەر
 بىجۈوت دەيەۋىست كە تۇ بچىنى
 پىر كار و نەدار و رووت و تەپۇش
 دەتدىن ئەۋى رۇژى رىك و پىكىن
 جىيى نە بە دل ھەبوۋ نە بە شەك
 گچكە و زلى مەستى بادەيە و مەي
 دار و دەۋەنىش دەھاتە سەرچۇش
 ھىند مەستى دەبەنگ ھەناسە تەنگىن
 ھاتبايە تە سەيرى لات و لوۋتان

زورانی ده گرت یهک و یه کنی گاز
شیرین و به زهرده خهند و دم قهند
پاکي گولی سهرچل و له بهر دل
مانگ هه نیه و مه سته چاو و پروو گهش
خوشدمنگه گملیک و گشتی خوشهرنگ
پرچی ره شه مار برؤ وه کی شیر
سهرچاوه یی ناوی ژین له لیوان
که م تی دهر په پین له چارده سالان
هیندی کمئی گهنده موو له سهر لئو
گشتی به سه ماوه بؤی دها سوور
کور گهل خولی پیده دا به شانان
ریز دوور و دریز دواپی نایی
گؤهند و به زم بوو تار ببوو خه و
ناییته وه پرووی جهان چه جاری

مهقلاتی دها یهک و یه کنی باز
له و لاشه وه نه ونه مامی دل بهند
پروو مهت گول و لهش گول و کراس گول
زیر که مبه ر و لار کلاو و موو رهش
هیند توبلی گوشاد و هیندی دم تمگ
لاجانگ وه کوو زیو بزبانگ وه کی تیر
مه مکؤله هه نار چه ناگه سیوان
کپل گهردن و بهرز و پروو به خالان
هیندی گهلی لوو سترن له گوئی زیو
به کویری جهانی پیری پشت کوور
کچگهل وه کوو کؤ و هه وته وانان
کؤز یلکه له لایی ره وه له لایی
حه و رؤز و شهوان که رؤز نه گهر شه و
ناههنگی وه هاله کورده واری

زاوا ده چینه په رده بؤ لای بووک

میوان بوو له بووکی عاسمانی
کش بوو کش و ماتی تاریکایی
نهستی گری خؤی گه یانده پوو شوو
وهک ناگرئ که وته بووک و زاوا
فریای نه که ون هه ناوی دهری

زاواپی به شؤقی رؤز، به یانی
بیگانسه به دهر به ره شنایی
نه و رؤزی ده که وته پاشی هه وتوو
لیک دووری و لیک نزیکي ناوا
هیوا و نهوین که بوونه هاوړی

سووتان لە پەلەى لە يەكدى ھالان
 نارامى و ھۆش و خۆشى پۆشين
 چەند لاوى لەبار و قۆز و خوين سووک
 ھەل ھاتوو ھاوا بچتە پەردە
 رېك، كەوتنە كار و بارى ياران
 پەردووچى چى بلى بېوو بە دووكان
 مەى كۆن و مەزەى نووى بەرانبەر
 پىر شىرن و ترش و چەور و خۆش چىژ
 ھەرچى خەم و كول دەكەن فەرامۆش
 چاويانە لە دەستى بووک و زاوا
 مۇمىدانى لە زىرى سوور لە دەستا
 ھۆناتەو ھەلىزگە زەنگيانە
 دەيگوت بە زمانى ئاگرىنى
 تۆش رەنگ و دلت پەريو و گەرمە
 بفرە و بگە سوورگولى لەسەر چل
 فرمىسكى دەريژى وائەويش بۆت
 راکە و بگە دەمدەمان و ماچان
 ھەج كەوتە سەرت دەھەستە بېكە
 خال ماچ كە ھەزار چەلان نە جارئ
 تىر ھەلمزە ئاوى ژين لە ليوان

سووتاوى بە يەك نەگەينى سالان
 دەريايى ئەوينى ھاتە جۆشين
 چەندى لە كچ و ژن و لە بەربووک
 ديتيان بەسە دوورى ئىيش و دەردە
 بە گوپرەيى رى و شوينى جاران
 رازايەو ھەردوو چەشنى بووكان
 پىر بۆن و بەرامى خۆش سەرانسەر
 دەفر و ھەور و پيالە سەررېژ
 ھەرچى دل و زار و سەر دەكەن خۆش
 ئامادە و رېز كراو لە ناوا
 چەند دۆست و برادەريك ھەلستا
 مۇمىك لە بەرى لە دوور شەوانە
 دايان نالە كۆر لە بانى سىنى
 زاوا بەسە ھىندە شەرمە-شەرمە
 بولبول چتە خۆت لە گول دەكەى سل
 پەروانە بېينە مۇمەكەى خۆت
 تاكەى وەكە من سووتان و ساچان
 وا رووگە و كابە لىت نزيكە
 ھەو جار بگەرى لە دەورى يارى
 چاوتىر كە لە سەبرى شەكرە سىوان

دهست بگره به بسکی لوول دراوی	بخوازه نیاز به راشکاوی
تاژدین له نیاز گهیی به بی‌دهنگ	دی به‌سیه‌تی کات و دل بکا‌ته‌نگ
دەرکه‌وت و مهمیش له‌گهل وی هستا	دل به دلهوه چمپ و دمس له دستا
ئه‌و چوو له ستی بیتته هاوده‌م	بو پاسده‌ری دەرکه‌م مال‌ه‌وئ مه‌م
هرچهنده که خوشه‌ویستی خه‌لکه	پیاو هوشی له خو بی زور به‌که‌لکه
داخوازی پهری له دیو بترسه	درکیش هه‌یه هر له گول مه‌پرسه
ئیوا هه‌یه چقل و هه‌ن گلووکن	هه‌ن پیاوی به‌نرخ و هه‌ن چرووکن

پینگ‌گه‌یشتنی زاوا و بووک

زاوا که وه‌ژوور که‌وت له پەردوو	بووه جیژنی به‌پراستی له هر دوو
بووک بو‌ئهم و ئهم به‌رانبه‌ری بووک	بو‌یه‌کدی چرا و په‌بووله هه‌ردووک
له‌ولاوه ستی به‌باوه‌شی واز	پینشوازی ده‌هات به‌ناز و نیمناز
مافووره‌یه زوور له لاقی دلخواز	پرچی ره‌شی راده‌خاله ریپاز
دوو چاوی کزی شه‌وانی دووری	گه‌ش بوونه‌وه خه‌و به‌جاری بووری
پیشان وه‌کوو ری و شوینی چهند سال	بو شیرنی دهم به‌مه‌ی کرا تال
قوم - قوم مه‌یی قومقمزکی باده	ده‌یگوت که به‌باده خه‌م به‌باده
هه‌ریه‌ک به‌پیا‌له‌ییکی سه‌رپیژ	سه‌رخوش و به‌گه‌شکه بوون نه‌سه‌رگیژ
شه‌رمیونی دەرکه‌وت به‌باده	به‌ربوونه گیانی یه‌ک دوو ساده
باوی گه‌شه‌کردنی دلانه	بژن کردنی خه‌رمه‌نی گولانه
میتلاقه‌یی کولم و لیوی تی‌راو	شه‌وبوی سه‌ر و بسک و نه‌رگسی چاو

هر يەك يەك يەكى بانگ دەكرده لای خو
 هیندیكى ده گهستران به گهستن
 بو ماچ نه ژماره مانه نۆره
 دهستهومل و هه لگوشین له نامیز
 بازارى گهرم بوو ماچ لهویدا
 تیکهل دهبوو دهم به دهم گول و قهند
 دوو ناگرى دوو لهشى گهشانندن
 خوش ئیستهيه جוות و پرووت و قووتن
 جוות بوون و به تاق دههاتنه بهرچاو
 نز وىستى كه گهنج بهرى به تالان
 دامركى به لولوله ناوى زىبون
 رى تنگ بوو به گیره گهيهه كلتوور
 زورى سمى تا گهيشته سهر گهنج
 خهستاوى رزانده له تاقه چاوى
 بى رى ههله بوون گهيشته نامانج
 يەك خوینى تكا له تهنگى جیگه
 لهو ناوه دلۆبى خوین رڤابوو
 بهولاوله، شتى وهبیر نه دینان
 چهسپین بوو له يەك كه رۆژ بوو گهر شهو
 دهبزووتهوه بهینى ناوك و نهژنو

سینوى چهنه مهكمى زهرده لیمو
 ئیوا ههبوو تیکیان ده بهستن
 ماچ گهيهه ههزار بلایی نه زۆره
 دهیخسته جیوه بى گور و هیز
 دهتلانهوه يەك به سهر يەكیدا
 كولمى گول و لیوى قهندى دل بهند
 ویک كهوتن و لیو له لیو خشانندن
 چهسپان به يەكانهوهك پسووتن
 پیچیان بوو له يەك وهكوو دوو لاو لاو
 وهك شیر و شهكر له يەكدى هالان
 بۆلووى گمش و سوور بهجۆش و پرتین
 كلچۆكى سبى و ستوور و سهر سوور
 لهم تهنگيه كویره مار به سهد رهنج
 دهردى دى ههيا گهيشته ناوى
 تیرى له گورى كورپكى كرمانج
 يەك خۆى دهچكا له گهرمى رینگه
 جهنگى بو دژى تياشكابوو
 ههروژی له دهرهینان و تینان
 نه پشووه نه وچان نه خواردن و خه
 جار-جاره به هیمنى و لهسهرخۆ

دەتوت که دوو زیرگری هونەرور	لنکیان گری داوہ جووتی گەوہەر
زاوا لە بەیانی رۆزی هەشتی	ناچار چووہ دەر لە ناو بەهەشتی
دیتی ئەوہ مەم هەتا ئەوێستا	وێستاوہ لە دەرکە شیر لە دەستا
پاسداری دەر و دەر وونہ هەرگا	گیانی لە دەسایە چاو لە رێگا
مەم دیتی برای لە پەردە دەرہات	وا شاد بوو مەپرسە چی بەسەر ہات
گەش بووہ گریی دلی کراوہ	پنی و ابوو جیہانی پی دراوہ
یارت کہ هەبێ دەبی وەها بی	گەر وا نہبێ کەلک و سوودی نابێ
یاریکی بەراستی گەر هەبی پیاو	سەد خزمی بەدی دەنی دە پیناو

تیچاندنی بەکرە مەرگە وەری شۆھار و دوو زمان

دایناوہ خوا کہ نەم جیہانہ	بی گیانی تیاہ یان بە گیانہ
سەرپاکی بە رەنگ بە کار و ناکار	جیاوازہ لە چەشنی نەخش و ساکار
عاسمان و زموی گەریدەموو سست	هیندیکی بەزیرە هیند کەر و وست
تاریکی و روونی، کفر و باوہر	یان گەرمی و سەردی و شکی و تەر
پروانہ بەهەشت لە تەک جەھەننەم	پەش لای سیی جووتە شادی و خەم
لنک دوورمۆہ بوون و پینک گەیشتن	زیندوو لە نەبوو کران و کوشتن
رۆژ و شەو مەزەنگ و سێبەر و تاو	با و بژ و خاک و ئاگر و ئاو
مالدار و هەزار و تال و شیرین	گریان و کەنین و شادی و شین
پیاو ھەن گولی سەرسەوہری جیہان	ئێواش ھەیہ پەیس و دوو زمان
ئێوا ھەیہ راست و چاکە خواہ	ئێوا ھەیہ خوار و روو سیاہ
گشتی دژی یەک لە یەک خەریکن	لنک دوور و بە دەم لە یەک نزیکن

شارراۋە چىيە لە ناۋ ھەمانە؟
 يار ديارى دەكالە كن نە يارى
 ھۆى بەفرە كە دۆستى مېرگ و باغى
 با بېئىنەۋە سەر وتارى خۇمان
 ناوبانگى ھەبوو بە دووزمانى
 دلپىس و لە شەرم و شوورە بېئەش
 بەدخواز و نەساز و دل بەكىنە
 سەگ بىزى دەھات ئەۋەند گلاۋ بوو
 سەرتاپى گەمارى لى دەبارى
 گۆرى بوو نەچىتە دەر لە بەر شەق
 بى دۆست و قزە و نەزان و كەر بوو
 گرژ و مېرومۇچ و كەس نەۋىستوو
 ئەم بىزۋو بەكرى مەرگەۋەر بوو
 تۇ خاۋەنى ناۋ و دەنگ و ژىرى
 زۇر شەرمە سەگىكى ۋاى لەلا بى
 بەدفعەر دەبەرى مرن ھەزار جار
 ئەيگوت: ئەمە باشترى دەزانىن
 بەرداشى لە بەردى رەق دەتاشىن
 بانىزە پىرى لە گال و جۈيە
 ھەر زەمھەرى بىتە بەر بەئىرى
 گەنج ماری دەۋى لە بەر دەرى بى

كاكل چىيە؟ لىك جوين ئەمانە
 تا يەك بە يەكنى بدا ديارى
 ھۆى دەردە دەزانى نرخی ساغى
 دەس بەردە درىژ دەكىشى بۇمان
 مېر لای ھەبوو يەك بە دەرگەۋانى
 لە پياۋەتيا چىرووك و روورەش
 فېلباز و بەراز و رق لە سىنە
 شەيتان و شۇفار و دەم دىراۋ بوو
 رووزەرد بوو درۇ لە راست وتارى
 خويىنتال و دزىو، گەمال و سەررەق
 دەست رۇد و چىۋۇك و گوۋنەكەر بوو
 رووترش و گزۇك و گوۋى نەبىستوو
 بەدفعەر بوو بە گەر بوو دەم گەۋەر بوو
 تازدىن گەلى ئەيگەباند لە مېرى
 كى بخوازى كە خىۋى نىۋى چابى
 چىم وت؟ سەگى پاسدەرى ئەمە گدار
 ھەر جار لە ۋەرامى پەندى تازدىن
 نىمە ۋەكوۋ خىۋى ناشى باشىن
 ناشى مە ھەمىشە سەربەخۋىە
 پىسىم دەۋى ناشى ۋا بگىرئ
 گول چىلى دەۋى كە پاسدەرى بى

جاريك سپى واش و زورى بۇرىن
 مەزنايەتى بانى دوو ھەوايە
 زۇر جار گەلى و ن دەكەين لە چالا
 سەد جارى بەپېچ و لار و خوارين
 زۇر كەس دەبى بېنە تۇزى بانان
 كاريكى نەبا دروو، نە دەروا
 خونكار ھەيە تووشى رۇزى تال بن
 سەى پاسبى ھەيە لە دەركى ھەر كەس
 ئەم دەور و دووكانە چۇن دەكا بىند
 پياو چاوى ھەزاري پيس دەبىنى
 نەيتوانى لە مير وەكا پەرۆى شين
 زۇر ترسى بە دل ھەبوو لە تاژين
 مير كزدى بە يار و خزم و زاوا
 ھەر مردبوو پەنگ و پرووى نەمايوو
 دىتى ھەل و خۆى گەياندە كن مير
 تۇ چۇن دەبوو تۇزى رانەو ھەستى
 ئەو شۇخى بەناز و نازپەرورە
 سەرتۇپى كچانى كوردەوارى
 چۇن ناو دەبرىى لە گەورەمالان
 شا بايە دەبوو دە خۆى بنازى

ئىمە كە بە دەستەلات و زۇرىن
 ھەر نەرمى بە كارى ئىمە نايە
 جار-جارە يەكئ دەبەينە بالا
 جاريكى دروست و راست كارين
 تا يەك دەكەرى بە خانى خانان
 نەتبىستووھ پيس بە پيسى دەروا
 دارۇغە ئەگەر نە زۇل و زال بن
 ئەم كارە نە كارى ئىمەيە و بەس
 بېروانە تەنانەتى خوداوەند
 تا پاكى دەخاتە سەر زەمىنى
 بېھوودە بوو گەفت و پەندى تازدين
 ئەو يانگىرەى بە كين و بەدبين
 نەخوازە كە جى بلند بوو ئاوا
 وەك ئاگرى گرتبى وەھا بوو
 مەردى لە دلا نەماوى بى پير
 دەرچوو لە دەست بە ھىچى ئەستى
 ئەو گەوھەرى تانچ و تانجى گەوھەر
 جوانتر لە پەرەى گولى بەھارى
 چوى داوتە بە نۆكەرىك بە تالان
 سەلتان دەبوو خوشكى تۇ بخوازى

دوو چاوى مىن مەمۇ و تازىدىن
كاتى كە سەرنجى ئەو دوو مەم دا
دوژمىن مەمۇو كەوتە مەلۇەلەيە
بە كىلاو زىي و بە شىر و قەلغان
ئەم دووانە چىلۇن دەدەم بە دىنا
پىت وا نەبىي ھىندە پوچ و نىزم
پىي ناكەوئى خۇمى بىنمە پىزە
پووى گەفتى گەرانىدە بارى دىكە
ھەر خۇتى لە گەورەيى دەزانى
چاكەي دەبىي ون نەبىي لە بەرچاۋ
كەس نەبوۋەتە يارى كەس لە خۇرا
شىرەن كە دەمى لە پۇژى خۇشى
وەك پىشوو لە خۇ و لە تۇ بنۇرن
بۇ فىكەيە دەرنەچن لە پىگە
سەر ئاۋ دەكەون بە تاقە چۇرئ
لەو پۇژەۋە شۇي لى ھەلكىشاۋە
زىن ھى مەنە دىكەمە ژنى مەم
وا دىارە لە مەن نەماۋە ترسى
مىرزادەيە شىرە پالەۋانە
ترست پىي بىمىنى لەو ھەۋايە

بىي گوت سەگى پىسى زۇلى پىر كىن
پۇژى شەرە كەم لە گەل عەجەمدا
تازىدىن لەبەرىك و مەم لەلەيە
دووسەد عەجەمى بە تىر و پەيكان
دىل بوون بە دەس ئەم دوو بە تەنيا
شا كام سەگە تا بىي بە خىزم
سەلتان پەگەز و بىنچە خىزە
ئەم پۇيە دى بەلانىكە
گەورەم بۇي ھەر بە كامرانى
زىر دەستى كە خۇت دەنى دەپىناۋ
پىۋىستە ئەمەگ بىي لە گۇرا
بۇ تۇ كەسى تال و سۈپرى نۇشى
چوۋكەش دەبىي شۈنى خۇ نەگۇرن
با بادى ھەۋا نەبىن بە جىگە
دژۋارە نەدى و بدى نەگۇرئ
تازىدىن كە ئەمەي لە گەل كراۋە
گرتوۋىتە دەم لە لاي ئەو و ئەم
ئەي بۇچى گوتى لە مەي نەپرسى؟
گەورەم وتى لاۋە نۇجۋانە
ھەرچى بلى دەسبەجى پەۋايە

ھىۋاي بەشە تاج و تەخت لە تۆ کا
 نىازم بوو گوتى كە زىنى مەم بى
 ۋا سۆيىندى دەخۇم بە گۆرى بابم
 نىرىنە لە رېچەلاكى ئادەم
 ھەركەس لە سەر و گىانە بىزار
 كى قەلس و ۋەرمز بوۋە لە ژىنى
 مىر لەو وتە داشلەزا، پەشۇكا
 پىم خۇش نەبوو بەخشىشى ۋى كەم بى
 تا من لەسەر ئەم زەمىنە مابم
 كى لىمى بوى بە مىردى نادەم
 ۋا زىن و دەبا بىتە كىرپار
 بخوازى لە ئىمە دەستى زىنى

خونكار ۋە كوو ئاگرن دەر و ژوور
 پەنگيان گەشە ۋەك پەرنگ و پۇلوون
 زۆردار كە برا و كور و كەست بى
 نەخۋازە كە پىسى لى ۋەكۆ بن
 بۇ خواردن و بۇ كرووسنەۋەى خۇ
 ۋا باشە توخن نەبىن بە ھىچ جوور
 دلىان رەشە ۋەك خەلووز و كۆلوون
 چىت لى نەۋى دوورى ئەو بەست بى
 ۋەك بزنى بەدەم لە ناو چىرۇ بن
 بەرسم دەدرى ھەزارى ۋەك تۆ

گريان و شيوەنى زىنى ئە تاو و تۈنى ئەۋىنى

تازدىن و ستى بە يەكدى شا بوون
 بى يار و ھەۋال لە گۆشەيى خەم
 دلسۆزى نەبى بىتە ھاودەم
 زىن تا ستى لا بوو ھەببوو ئارام
 تازدىنى ھەبوو مەمى دەلاۋاند
 دابەش بوو خەم لە ناو ھەماندا
 ئەو شاد و ئەمان مەكۆى خەمان بوون
 لەو بەندى جودايەتى جودا بوون
 بۇ دەردى جودايى مايەۋە مەم
 ھەر رۆزى بە سال دەچى دەمى خەم
 ئەو شىتى ئەۋىنە بەو دەبوو رام
 چۈنى گىرى گرت و جەرگى تاۋاند
 دووى خۇش بەشى خۇشيان بەماندا
 دامان دوو كە ئەو دوو دەمدەمان بوون

فرمیسکی دهرشت له ږی نهوینی
چل ږوژی بړا له خواردن و خه
ناو بو چیه ناوی چاو ږهوان بوو
ږهنگی مهمی زهردی ږهږه ږهنگی
ږوژی وه کوو ږرچه کانی تاریک
هاوراز و نیاز و نازهنینان
ویستیان بوسی کاله شین و گریان
ږوژی مه ږهشه له ږهنگی خالت
کال بوونهوه کولم و لیوی نالت
داخوازی دلی گه ییشته دهستی
تو بو که سهر و زووخواو ده نوشی
وهک ږرچی بلاو خه مان به باده
لاجانگی هه والی مانگ وه ده رخه
هه لبتیه وه مانگی ناوچه و انت
سهد دل بېره به نیوه ناوړ
زهردهی به دوو لیوی کهس نه گه ست
تیراو بکه وه ږهږه ی گولی ږووت
شه و یوه له گول بکه به ږه رژین
که رتی بکه لینی مه ږرسه چونه
با گیانی کوران بهرن به تالان

وهک هه موری به هاری چاوی زینی
گریان بوو به ږوژ و ناله بوو شهو
خوینی دلی مایه یی زیان بوو
دلته نگ بوو له چه شنی زاری تهنگی
وهک مووی که موری له شی بوو باریک
چهند تایهن و دؤست و هاو نشینان
دلیان بوو به نا هی سهردی بریان
گوتیان که به نا هو ناله نالت
بهس بگری به ناوی چاوی کالت
جا چ بووه له تو ږراوه نهستی
نهو وایه خه ریکی به زم و خوشی
تؤش خوش به بهوه ی که خوش و شاده
ها شهو شهوی ږرچی سهر وه به رخه
کیشیان بده وه برؤی که و انت
هه لیانېر وه مژؤلی دلېر
نازان بده وه به چاوی مه ست
بهو خه نده که خونه چه پنی ده پشکووت
دموری ده به بسک و ږرچی ږرچین
هه ر بسکی سهری گه یانده گؤنه
بسپیره به تیپی ورده خالان

ههلبینه تهری لهسەر گولانت
 دهست پیکه نهوه به بند و بهستان
 پیتی بده تیپی شیت و هاران
 سه د پیری بنیره بهر به رازان
 بیانیه نهوه ریگه، ری نهاسن
 بوونیان به خه یال چیه؟ نه بوونی
 با تیگهن نهو نه دینه دینن
 دلیان که و کویر و دهم دراون
 بیهوش ده گهرین به شوین بهه شتا
 بو نه خشی خودا له پروت بنۆرن
 هر نهیسی ده بیست له بهر گرینی
 سه رکۆنه یی باوه شین و بایه
 نه م بیری ده کرد به ری هه لاتن
 ری بینی له ناو بجی له تاوان
 نهیتوانی شتی بلیت له دهردی
 بیهووده به له هه ژاره کۆ بوون
 پنج و ره گهزی له سه ره وینه
 ده گری، چوو هه اوده می له دهستی
 ناچار هه موو کردیان بلاوه
 هر خه م دمی وا ده بیته هاو ده م

با بی بهزه بیت به بولبولانت
 خوش پیکه نه با هه زار دهستان
 با هاره بگانه گوئی له گواران
 سه رخوش که هه زار مه لا به نازان
 تیان بگه یینه گیز و کاسن
 چاوه ستوو چلۆن ده بینی پرونی
 تا دوور له جوانی و ئه وینن
 گومرمان له جوانی بهش براون
 وهک گویره که بهت پسو له دهشتا
 بتبینن و ری له خو نه گۆرن
 بیهووده بوو په ندی وان له زینی
 دلداری له ریزی ناگرایه
 هه رچه ندی به سه ره وه ده هاتن
 فرمیسکی هه لی نه دان به چاوان
 هیند زۆر بوو هه نیسک و ئاهی سه ردی
 وایان دی ئه وانی په ندگۆ بوون
 روون بووه که نه م گرین و شینه
 بیران بوو به ری له تاوی نهستی
 وا دهردی ده روونه گیزای داوه
 زین مایه وه خوئی ته نی ده گهل خه م

زىن لەگەن پەژارەدا داخىيىتى

ئەيوت بە خەم ئەي ھەوالى ژارىم
پۆشاكى نەدار و خاكەساران
ھاۋراز و نىيازى دەردەداران
پىنخۇرى لە بەردەمى گەدايان
دلدارە بە تۆ دەگاتە دل بەند
تۆى لى ئەبى دل ويرانە مالە
لىيى دەرمەكەۋە دەرى بېستە
خەم بۆيە بەنرخە بۆ ھەوالى
شادى چىيە؟ يارى جارى خۇشە
خەمخۇرى كە نەكرى لەم جىھانە
دل ھۆگرى تۆيە ئەي خەمى دل
جار-جارە كە زۆر دەكەۋە پەستى

فريارەسى زام و دەردى كارىم
خۇراک و بۆيەكەي ھەزاران
ھاۋدەنگى نەخۇش و لەش بەباران
ھاۋپىالەيى كۆرى بىنەۋايان
دەرويش دەبەيە نىزىك خوداۋەند
بىبابانەكى قاقىر و كىرالە
ھى خۇتە كىلەكەت بە دەستە
جىت نايەلى يارە رۆزى تالى
خەم دۈستى دلى كز و پەرۋشە
تىكچوون بەشى ھەرد و غاسمانە
بى گەنجى تۆ دل چىيە؟ كەمى گل
بە گلەيەۋە روۋى دەكردە ئەستى

سكالاى دورور لە دورور لەگەن خوشكىيا

ئەي ھىزى گيان و تىشكى چاۋم
ھاۋ ھىلكە و ھاۋ ھىلان و ھاۋ نوپىن
ھاۋ شادى و ھاۋ نىياز و ھاۋ ناز
ئاكارى مە ۋەك يەكە بەلان بەخت
بۇ تۆ دەسەمۇ، لە من چەموۋشە
ئەستىرەيى تۆ ھەلاتوۋە گەش

فېنكايسىدەرى گىرەي ھەناۋم
ھاۋ بال و پەر و رەگ و دل و خوڭىن
ھاۋ گالىتە و بازى، يار و ھاۋراز
بۇ تۆ شلى گرتوۋە، لە من سەخت
بۇ تۆ گولە، بۇ مە دېرەك و پوۋشە
بۇ بەختەۋەرىت نەبوۋمە ھاۋبەش

لهو خواجه گهلیک سوپاسگوزارم
چارم چیه خواجه بۆم دهنیری
تازدین بهشی تویه شادی هر دم
چون مه به ههوالی خه دهزانم

لهو بهخته رهشم نهبووی به یارم
کتی وایه به بهختی رهش بویری
نهمیش بهشی خۆم ههیه خهه و مهه
پیم خۆشه که هاوده می خه مانم

زین بوخچه ی دلی لای مۆمی داگیرساو دهکاته وه

جاریکی به زاری مۆمی دهواند
ئه ی هادهم و راز و هاو نشینم
فرمیسکی له گهل منا ده پیزی
نازانی دلم به خۆم ده مینئ
دهردی من و تۆ له یهک جودابه
تۆ خاوه و شوق ده ده یته چاوم
ناسووتئ له تۆ مه گهر زمانت
شوقت که له سه ره سهری دیاره
من گیان به بلیسه دل به پشکۆم
تیشکی سهری تۆ له تۆ زمانه
هی من به له هی و به گیزه لووکه
شه و ده بیه ههوالی شه و بیاران
من رۆژ و شه و سبه و ئیوارم
جار-جاره له دهست دلی بریندار

دهردی دلی زاری دهواند
من تۆش وه کوو خۆم بهسۆز ده بینم
چون وا ده بی هیچ شتی نه بیژی
یهک بگری له گهلم و نه مدوینئ
وهک خاوه و زهرده پهر وه هابه
من رۆژ پهر و ئاگرین هه ناوم
وهک من نی بسووتئ تای ژیا نت
سه و داگری سه ره سهری دیاره
سووتاو جگهر و هه ناسه بۆسۆم
گرپه ی دلی من به ئیش و ژانه
ناکوژیته وه، هی تۆ چووک و سووکه
رۆژانه ده نووی هه تا ئیواران
یه کلا نییه نایسانه کارم
چارز له ژیا ن ده بوو به ناچار

پهروا نه دهما له ناگری خه م پهروانه دهما بیتته هاو دهم

زین پرووی گفتوگوي دهکاته پهروانه

بالداري هه ژاري شوخ و په ننگين	دلداري به دهر د و نيش و خه مگين
نه ي سهر و مري هوژي سينه داغان	پيشانده ري مهرگي راست و ساغان
مهر دانه ده به خشي گيان له پري دل	هر تو ي که له مردني نه که ي سل
له و ريگه يه خيوي نيوي به رزي	داخم که ده چي ته بهر ده له رزي
ناويستي گه ليک له پرووي نه ويئي	هر کالي د پرووي له روي زميني
زور شهرمه په له ي ده که ي نه وه نده	له رزينه که توژي ناپه سه نده
خو رانه گري له کاتي تالي	مهرگت بو ي پوخته نيت و کالي
دلدار نه مړه له پرووي زميني	که ي سووتن و مردني ده بيني
گه ر پوخته بين له پري نه ويئي	کاتي دهمرن ده که ونه ژيني
له شيان که نه ما گياني باکن	به م بو نه وه بي گومان و باکن
هر چيکي ده دي دلي ده بزواند	ده تدی که هه موو شتيکي ده دواند
ته نيا له که ساني پيس و ناراست	نيواني ده گرت و خو ي ده پاراست
له زمان شري دوو و به دگومان بوو	هاورازي هه ميشه بي زمان بوو
سهرتا به پي نو قمي گومي خه م بوو	ژيني هه موو بو خه يالي م م بوو

سووتاني م م له دهردي دووري زيني

م م زور تری زیني دهرده دار بوو خه م له م که يه کي بوو له و هزار بوو

دېۋانە و شىت و دايە كىۋان
ئارامى نەما لە شار و ناۋمال
چاۋى بە يەكى دەدەين گول و گل
بى ھىز بىكەون لە تاۋ قومىك ئاۋ
دابارى لە ھەورى عاسمانى
يەك تاقە دلۋە يەك نەچى بۈي
يەك بىرى ھەتا ھەتايە بى ھەست
ئەو رۈزە گىيانى مەم گرى بەست
گرىان بوو بە دۈست و ھاۋنشىنى
لاۋىنى لە لاشتىكى كۈن بوو
ۋەك بەندىيەكى بە كۈت و زىنجىر
دىۋان ھەموو لە سوپىيانى دلەتەنگ
بىنچارە لە بەر گرین و نالىن
بارى دلى ژارى ھەلبىر ئىزى
دەيدۈاند و لە خۈي دەكردە ھالودەم

رەنگ زەرد و بە دەرد و بار لە لىۋان
پەتیارەيى ۋاي لەسەر بىۋو زال
ۋاي گرتىۋو ئاگرى كلى دل
دوۋى تىۋو لە دەشت و دەر لە بەر تاۋ
لە پىرىكى بە تاۋى ناۋى ژيانى
يەك چۈنى بوى ھەلىنچى بۈ خۈي
يەك ژىنى نەمىر بىخاتە بن دەست
تاۋدىن كە نىازى ھاتە بەر دەست
برزاۋو بە ئاگرى ئەۋىنى
دلخۈشى لە بىر نەما كە چۈن بوو
كاتى كە دەھاتە بەردەمى مىر
دل گەرم و ھەناسە سەرد و بى رەنگ
جار-جارە كە دەچوۋە مالى تاۋدىن
مەۋداي نەبوو دەردى دل بىبىزى
ناچار دەبوو دەر كەۋىتە دەم چەم

پەيۋىنى مەم لە گەل چەمى دەجلەدا

ۋەك ئاۋى دوو چاۋى مەن رەۋانى
تۈش ھۆگرى دەشتى چۆل و ھۆلى
ھەر نالەتە ھاتەران دەبىزى

دەجلە چتە ھىندە بىۋچانى
تۈش ۋەك دلى ئىمە پىر شەبۈلى
شىتى ۋەكوۋ مەن بە پىچ و گىزى

تۇش داۋتە دلت بە دیدە مەستان
گرتوتە ھەمیزی خۇت جزیره
خۇشەختی گەشتووی بە ئاوات
ھەردەم لەگەلی دەسەوملانی
لەو خوایە بکە سوپاسگوزاری
بەغدا چییە تۆ لە شوین چ ویلی
درواۋە بە بەزەنم ئەو کراسە
با بزانی کە دۆزەھیش چە جوورە
خویناۋ دەرژئ لە گۆلە شینە
چاۋ بۆچی لە چی ھومیدەوارە
دەرۋازە و ھۆسەرەن و مەیدان
من ماوم و ھۆگری چیا و دەشت

وەک من نہ پشووت ھەبە نہ وەستان
کیت ھەندە لە ناو خەيال و بیرە
نەم شارەبە گەر نیاز و دلخوات
جەرگە ی دلی تۆیە نیشتمانی
دلخوش بکە بەسیە داد و زاری
شینتی کە دەمئ بەجیی بەئیلی
بەھرە ی منە گریە و ھەناسە
جاریک بە دلی منا ببوورە
سەرچاۋەیی چاوی من ببینە
بۆ دەردی دلەم کە دوورە چارە
وەستانە و نیرگزان و سەقلان
سەیرانگەیی تۆن و لئی دەکە ی گەشت

پووی وقاری دمکاتە شەبا

ئاخافتنی بۆ تەنئ دەگەل با
پەرۋەردەیی تۆن ھەچی گول و گیان
ھیوامە کە گیر نەبی دەم و دەس
بە گرانی مەزانە دەرەدارم
شازادەیی کورد ببینە زینە
ماچی بکە دەرک و سەردەرەنە
سەر دابنەوینە بۆی گەلئ جار

ھەچی نەدەگوت کەسی دەگەل با
نە ی ناسکی نادیار وە کوو گیان
رینگەت ھەبە بچیە لای ھەموو کەس
نامەم بگەیینە کۆشکی یارم
کۆشکی بەلەکە و مەزن نشینە
پیشان کە دەچی بە چاپوکانە
کاتی کە دەگەیتە ڕووبەرووی یار

تای بسکی نه له رزی با له بهر تو
خوښی له تو ا تیر گولم ببینه
زور ناسکه با نه بی هه راسان
لیکی که وه سووکن بیده چه نگی
راسپارده یی چا به دل نه گوړی
نه ی رږزی به تیشکی کورده واری
رووناکی دهری گلینه چاوان
وینه ی تو له کامه باخ و ره زدان
وهک هه رچی بلیم جوانی، وانی
وا باشه له بیر نه کهن گه دایان
بیانکووژه به تیلی مهستی چاوت
لیم روون نییه گه رچی نه وچ جووره
رږزگارئی له لام بوو ئیدی ون بوو
تای ژینمی بری و دلی رفاندم
زور بادی هه و او به شات و شووت بوو
گش کهس بهشی خوئی گونا هباره
گیراوه له بهندی بسکی خواوا
بمبووره که بوئی ده کهم نکایه
به و پرچه ره شت په نای هیناوه
به خشه نده یی خوښتره هه میسه

رووی تیکه به هیمنی و له سه رخو
پاومهسته له پیشی دهست به سینه
کولمی مه ده بهر گری هه ناسان
نووسراو که به خوونی دلمه ره نگی
گه ر خویندیه وه کهم له دم بنوړی
له زمان منه وه بلئی به زاری
سه رچاوه یی ناوی ژینی لاوان
جوانتر کر و ره نگی دهستی په زدان
په سنت چ بدهم نه وه نده جوانی
نه ی شاه ی جوانی پادشایان
تا ده رچی به دادپه رستی ناوت
له گونا ه ی هه زاری خوټ ببووره
هه ر هینده هه یه دلیکی من بوو
گوايه پهری دهستی لی وه شاندم
کاتی له گه لم هه وال و جووت بوو
لاسار و بزوز بووه دیاره
بو دانه یی خال چوو که و ته داوا
هه رچی له گه لی بکه ی ره وایه
بیه خشه گه لی نه زان و خاوه
به خشین ی گونا هه چهن د که میسه

بەسپايى ھەلستە ماچ كە داۋىن
بۇم يىننە كەمىك لە تۈزى بەرپىي
دەرمانى دل و سۇمايى چاۋە

ئەي سىروھىي نەرم و پاك و خاۋىن
تو خوا شنە كاتى دەرەدەچى و دىي
تۈزى كە لە سۇلى ئەو سۋاۋە

سەرگۈزەنەي دىلى غۇزى دەكەت

ئەي ناكەسى پىنەزانى لاسار
داتناگرئى فەھىد و شەرمەزارى
خۇت چوۋى و ھەزار گوتەت لە پەي مان
ھەرگىز نەبوۋە و نىيە تەكى تۇ
بىرپار ئەۋە بوۋ بە جىم نەھىلى
ئازام و بەدوور لە ترس و باكم
ئەي بۇچى دەرۋىستى خەم نەھاتى
نامناسى كە توۋشى رۇزى تال بووم
بىنەيز و زەبوون و كز ئەۋەندە
شايم چ بە تۇ بى ئەي دىلى رەش
گىانت نەبى پارچەيەك لە سىلى
رووناكى زەۋى لە عاسمانە
تارىكىيە، رى نەزان و كۆپرى
ھاناي بەرە بەر كە پىت نىشان دا
گىانت كە لەبەر نەبى چ دىنى؟

جەنگى بوۋ چەلىك دەگەل دىلى ژار
تۇ دىلى دەگەل مانە يارى
بۇ كۆي چوۋ ئەۋەندە سۈيىند و پەيمان
ھىچ بى ئەمەگ و نەمەك ۋەكى تۇ
بىنەگەت و بەلىنى چەۋت و چىلى
دەتوت كە لەگەل تۇ راست و پاكىم
ئەي بۇچى لەبەر ئەۋىن ھەلاتى
بۇ خۇشى و شادىان ھەۋال بووم
بىروانە گىان چ مەرد و رەندە
جىنگىرە لە گرتوۋخانەكەي لەش
تۇ چۈن دەبوۋ گىان بەجى بەھلى
زىندوۋىيەتى تۇ لە پىتى گىانە
بىمۇم و چىرا چلۇن دەۋىرى
بۇ يار دەچى يار لە ناۋ گىاندا
تۇ ئاۋىنەيەكى روۋ نوۋىنى

هیچ ناکړی پاشه‌رؤژ به دامان
چاری سهری خوت که چاری دمېرئ
تا بال نه‌شکاوه بفره بؤ ژوور
یادت نییه توش به‌شیک له من بووی
خو ناس بکه تا خوداش بناسی
گول لای منه تو گه‌یی به پټکول
راکښت نه‌کاته پای قه‌ناره
بؤ یار ده‌گه‌ریت و یار له ماله
مالت مه‌ده زه‌نگیان به‌تالان
بهس بؤ دهم و لیو بده همنسکان
نیزیکسی به‌سه ده‌که‌ویه ناگر
شینگری بکه‌ن به داد و هاوار
تی‌ناگه‌یه‌نم له رازی خوم کهس
تا وا بی هیوات نه‌بی که چا بی
بؤ تو وتی داخ و دهر د و دهرمان
شیرن برژینی تال بنوشی
خه‌م چاره‌ته ژان زیانه بؤ تو
بهو خاکه‌سهره دلی دلی سووت
دایگرتنه چره چه‌مان و دوو‌که‌ل
میشک و سهری ناخنی ته‌پ و دوو

لیی دوور مه‌که‌موه ده‌سم به دامان
هر دم‌چی له ریگه نایه سهر رئ
پی مه‌بره له دهر کی نه‌و به هیچ جوور
بؤ کوئ ده‌چئ چیته بؤچی ون بووی
خو و ون مه‌که خو نه‌گیز و کلسی
پټ وایه به‌بی مه‌چوویه لای گول
به‌ژن و که‌زیه‌ک له تو دیاره
چی وټلی له شوټنی نه‌و خه‌یاله
بروایی مه‌که به ورده خالان
په‌یوه‌ند مه‌که خوت به داوی بسکان
زهرده‌شت نه‌په‌رستی نه‌ی به‌لاگر
چه‌شنی تو هه‌زار مه‌لی بریندار
من چه‌شنی په‌پووله ده‌بمه قه‌نه‌س
نه‌ی دل ده‌ته‌وئ له خوشیا بی
پرسم له بژیشکی زیر و جازان
باریزئ بکه‌ی له خوش و خوشی
چیت نار‌ه‌زووه زیانه بؤ تو
هیتد دهرده‌دلی له کن دلی گوت
وه‌ک ناگری بهر بده‌یته هه‌زگه‌ل
قورمی ره‌شی خسته بان مه‌لاشوو

وا لیل بوو چ شت نه ما له بیرى
 هه وراز چوو له عاسمان وه کؤ بوو
 دابارى به رېژنه يه کى کهى کهم
 له م شسته ره هيله دا له هى هات
 مهم پتې نه ده وه ست و پتې نه وه ستا
 جه يحوون چوو ه پال و هرسى هاتن
 شين بوو له دم هم چه مه سپيندار
 تا چاو پر نه کا هه مووى گول و دار
 بهندى له شى لى بيوو به پتوه ند
 پوشرابوو به مووى سپى سيا خال
 ناوا بيوو مانگى ناو چه وانى
 شوين داخى له ناوى چلوى لى بوون
 ناوينه يى رهنگى ژهنگى هينا
 هه ليان نه ده کرد و لى زوير بوون
 زيندوو بوو به دم به لام به حاسته م

ناوينه يى روونى هوش و ژبرى
 وهک هه ورمه شيكى سه ربه خو بوو
 خويناوى هه ناو و چاوى پر ته م
 نه رزه کوتى وردى جهرگ و سى هات
 لافاوى له دهردى دل هه لستا
 پيت و ابوو که ده جله و فورانن
 هه رچهنده به شينى نه و نه ويندار
 نه و ده شته بيوو به خاک و گولزار
 نه و بولبولى هينده نار هزوومه ند
 تولوى رکه لى و هرانند پر و بال
 بالاي وه کوو سه ولى بوو که وانى
 سه رکولمه يى سىوى زمرده بيوون
 وا بيوو شه لال له ناو و خوينا
 چى تين و توان و هيز و بير بوون
 چل روژ و شه وان که وت له دم چه م

دهرچوونى ميرى بۆتان بو پاو و نيچير

وا ريزى وتارى خوى ده دا سان
 دار و دهر و به رد و هه ردى پووشى
 رازاوه جيهانه پيره وهک بووک

نيچير گرى دهنک و باس و خواسان
 روژى هه رته ي به هار که خووشى
 به گيا و گول و چلووکى به کلووک

بوو بووننه برهوبهري بهههشتي
 سهراچاوهيي ناوي زين له دهوره
 مووسا دهبوو پاپهتي ببووري
 هر داري بهزاري خوئي خويديهك
 هر چيمعني شين و شلدي بي شين
 هرچي مهله ببوو هاپيالاه
 كهو، قاز و قورينگ و كوتر و پور
 پؤل-پؤل دهفرينه ميرگ و باخان
 هر كهس كولي دل دهنيتنه لاه
 وابوو كه بهياني خهلكي شاري
 با بين له گهلم بچينه راوي
 بيتن همموو بين به چهك چ بي چهك
 مال و سري خوئنه دهن به تالان
 هر كون دهبه يان نه بوو، همموويان
 پرووت و بهشمهك ههزار و دارا
 سهريهرز و نهوي و بهيي و شهل و گير
 بهو بهزم و ههرايه گهيينه جي راو
 جي لهق بوو ورج رهوين گوپ و شير
 پيني توقي دلي پلنگ و بهوران
 هي گورز گران و سووكهله سوار

هر يهك له نوال و كيو و دهشتي
 هر باخچهيه وهك بهههشتي گهوره
 هر كيوه له جووري كيو تووري
 هر چومه له چهشي ههژديهايهك
 هر سووره گولي گريكي بي تين
 چي بولبوله كردبوويه گاله
 گاكوي و ناسك و مامز و گوپ
 گهل-گهل دهچرين له كيو و شاخان
 نهو كاتهيه باوي گهشت و راه
 فهرماني سهروكي كوردهواري
 گش خورت و جوان و پير و لاوي
 زورنا و كههنا و دههول و دنبهك
 نيرينه بميننهوه له مالان
 ناماده به چهك نهواني بوويان
 كووبوننهوه گشت له دهوري شارا
 پيخواس و به كهوش و مير و ناشير
 هينديك چهكه-چهك برپك به پرتاو
 دابهش بوو شكار له ماه و زهنوير
 همو-همو گوره گوپ له چهشي ههوران
 به گزاده و پالهوان و سهردار

ده گرن سهری کيو و دهشت و قه دپال	ده کوتن ده جنن به گورز و گوپال
ده گرن ده دپن و هزير و ميران	ناسک به کهمهند و شیر به شیران
تازی و توله پیش به پیشی پترمو	راو پچکه ده کهن که هه لفرن کهو
ده گرن به ره گه به باز و تهرلان	کهرویشکی و مدهر دهنن له سهر لان
ژی ده کشن و تیر به گهل دهاوین	بالنده ده کهونه دهشت و داوین
کئی دئی به زیی به بی زمانان	دهمرن، ده می به زمه بو مه مانان
نه سپی ره سه نی حدودی گوئ بهل	گریه خه نه کلک و یال و چوار بهل
با کیشه وه کهن له گوشت هه زاران	ساغان به خورا بهرن سواران
نیواره که هات و راو به تال بوو	دلخوش هه موو لایه روو به مال بوو

په سنی باغی میری بۆتان

میر بووی له ته نیشتی کوشکی باخیک	چون باخ له دلی بهههشتی داخیک
تانجیکی گولان له سهر جیهانی	دار سوو بوو سهری له عاسمانی
بالنده نه وهند بوو لهو بهههشته	راست ببوو بهههشتی پر فرشته
کاز دهسته ملان له گهل سنه و بهر	نیوان بوو له ناو چنار و عه ره
نارنج و بهه می له رهنگی زیننی	زهردی که سهر و کولی نهویننی
خورما و هه نار و سیتی داران	لیو و مهم و کولمی نازداران
شهوبو و وهنهوشی تازه ده رجوو	لای پوله گولیکی کات به سه رجوو
گول پیاله یی گه وهه ری له سهر چنگ	سه ریژ له تنوک - تنوکی ناوینگ
دیواره ره زی ته کوووزی ریژ - ریژ	گیرابوو له کهسک و سوور په راویز
پیت و ابوو ستیره ناسی زانا	سال پیوی لهوانده رانه دانا

دەتدى ھەموو شوۋىن و چاۋە-چاۋە
 شىنايى لە ناۋە دەۋرى ئاۋە
 ھىزۋى رەش و سۈرگۈلى شەق و گەش
 لاسا بوو لە خۇشەدل و بەخت رەش

ژوانى زىن و مەم ئە باغى مىردا

ئەو ئاسكى نىچىرى راۋكەرى خەم
 ئەو تازە نەمامى باخى جوانى
 پىۋەندى ئەۋىن بە كۆت و زنجىر
 ئەو رۇژە كە دەرجوو كاكى بۇ راۋ
 نىرىنە نەما لە باخ و مالا
 تا ھەل ھەيە ھەستە ئەم جىھانە
 تا دەرۋەتە سەيرى گۈل كە ئەى دل
 گەشتىكى بىكە لە دەم دەرۋاى
 بىستۈومە ھەيە يەكە بەخت رەش
 رۇژ نالە دەكات و داد و ھاۋار
 بىچارە لە دەۋرى گۈل دەدا خول
 دەرمانى دلى منى لە لايە
 وا خوايە دەلىم بە گەفت و پەندى
 خۇى دزىيەۋە كەۋتە باخ و گۈلزار
 كەم سەيرى گۈلان دەھاتە بىرى
 باخ بۇيە بوو چۆل و دوۋرە خەلكە
 بالاي ۋە كوو سەروى خستە سەر گل
 چاۋسۈور و تەرى نەدىتنى مەم
 سىس و كزى دوۋر لە باخەۋانى
 مامزىكى مەمى دەكرە نىچىر
 شۇفار و نەيار بىران لە بەرجاۋ
 خەرمانى خەيال لە دەۋرى ھالا
 چەپگەردە نەسازە بىۋچانە
 ترسم ھەيە زوو بچىتە بن گل
 تاۋى لە مەلان بگىرە چاۋى
 ۋەك ئىمە لە ئاخ و داخ و بىۋەش
 بە خويىنى دلى دەزى بە شەۋگار
 ئاۋارە مەلىكە ناۋى بولبول
 بىبىنم و لىنى بىكەم تىكايە
 رىم پى بلى دەر كەوم لە بەندى
 بىۋ تايەن و سەرسىپى و پەرستار
 زۇرتەر دلى دەچوۋە گۇشە گىرى
 بۇ گرىۋە و داد و شىن بەكەلكە
 فرمىسكى رۇزانە بن گۈل و چل

خونچە لە گەلى بەرۈك دەرى كرد
 پشكۆبوو ھەموو گولى ھەنارئ
 خۆيان دەھەژاند لە گەل ھەناسان
 گالەى بوو گەلا بە نالە بۆ مەل
 ئال و گەش و سوور بوو رەنگى ئاوان
 ئاھى لە ھەوا بوو پەلە و كەش
 بۆ ئەو لە پەژارە و خەما بوو
 دايبەستە وتار لە گەل گولى زەرد
 تۆش ئاخۆ ئەوين دلى برىوى
 ئەى چىتە كە زەرد و كز ديارى
 تۆش ديارە كە بى مەمى وەكى من
 تۆش وەك منى دوور لە دلېر و يار
 دەردى مە يەكە و منىش وەكى تۆم
 دلدارى گەيىشت و ما لە من دوور
 بۆ يەكدى جگەر برار و سووتار
 رەنگ زەردم و رۆژ و بەختمان شەو
 بريارە گلەم نەبى لە دنيا

مىلاقە لە تاوى پەرپەرى كرد
 ھەر دارى وەكى وى لەش بە بارى
 لايان كە دەسى دەكرد بە باسان
 لە سوپى وى لە سەر لك و لە ھەر پەل
 فرمىسكى ئەو ھەندە رشت لە چاوان
 سىس بوو گول و شىنكە كەوتە ناو ھەش
 بولبول خەمى خۆى لە بىر نەما بوو
 زۆر چاوى گەرانند لە دۆست و ھاودەرد
 تۆش وەك منى رەنگ لە روو پەرىوى
 تىراوى، ھەزار پەرى، تەيارى
 تۆش دل بە كول و خەمى وەكى من
 بولبول لە گولى گولاوە كرپار
 پىم خۆشە كە ببى ھەمدەمى خۆم
 خوشكىكى منىش وەكوو گولى سوور
 من ماوم و بولبولكى دامار
 بىنچارە و چارە رەش وەكوو ئەو
 ھەر جارى كە بىم ديارە تەنيا

مەمیش بەرەو باغ دەروا

جی دیتەسەرت لە راست ئەگەر چەوت
دوو یار ھەبە دلسوو تاو ھەبە
پیکەوتی دەبی و دەگەن بە دلخواز
مەم ھێندە لەشی گرانى ئازار
کەوتە سەری بیرى دینی زینى
ھەستى نەدە کرد بە لەش بەبارى
شیواوینى کەوتە ناو دەروونى
ئاواتى دلى دەچوو لە پێشا
سەرکێش بوو دلى پساندى ھەوسار
زینیک کە بە پۆژ و شەو دەم و ژەم
دەبویست ھەر ئەوەند بۆ بە ژینى
روانى لە ئەکاو مەمە و لە دەر ھات
عیسا گەبى بۆ نەخۆشى ھەستەم
تاساو تلى دا دلى و سەرى خول
بى ھیز و توان کەوت بە بێھۆش
مەم ھات و لە گول خشاندى چاوى
ئەى گول وتى گەرچى نازەنینى
لاو چاکى ھەچەند وەنەوشى پەرگەش
ھۆ بولبول ئەگەرچى دەردەدارى

ھۆبەک ھەبە دیتە پى بە ھەلکەوت
لە پریکی بۆیان دەرخسە ھۆبەک
نیازیان چیبە تووشى دین لە پەياز
پۆژى کە نەماوو کەس لە ناو شار
بیمارى نەھتشت گەرەى ئەوینى
چاک بوو بە ھەواى دیدارى یارى
دەرخوو بوو لە دەستى دەرنەچوونى
و ھەک خدرى نەمەر دەسى دەکێشا
ھێدى نەبوو تا گەبێشتە گولزار
گیرابوو ھەوا تەمى خەمى مەم
جاریک بەتەننى مەمى بېینى
وا دارى ھومێدى بۆ وەبەر ھات
بوورایەو ھە دى گەرى درا دەم
پیسیری دەرى لە تاوى بولبول
سەر چیمەنى کرد بە بەژنى گولپۆش
وێستا لە پەناى وەنەوشە تاوى
کوا و ھەک پەرى کولمى سوورى زینى
پەت ناکەوئى بچبە پال کەزى ڕەش
سووتاوى گەرى گولمى بەھارى

ئاقە گۈلە كەم لە گۈلتە گەشتەر
 دلداری بەراستی منم من
 گۈل ھەر نە يەككە سەد ھەزاران
 ھەر دلەبرئ چەشن و جۆرى زۆرە
 ھەر چىيە دەچى گۈل و گۈلوو كە
 ئەو سوورە گۈلەي كە من بزاردم
 وىنەي لە جىھان نىيە يەكى تر
 دلداری گۈلىكى وا كە نەمرئ
 سەرگىژ دەگەرا بە دەم گرىنى
 ئەو زىنە كە بووى دووسەد پەرستار
 خۇي داوۋە تە سەر گىاۋە بىھۇش
 ئەو گەۋھەرى بى ھەۋالە لەو شوپن
 لەرزى ۋە كۈۋ ئاۋ و چۈۋ لەسەر ھۇش
 فرمىسكى پەرپنە لاقى زىنى
 ئاۋىنگى تكاند و خونچە پشكووت
 برۋاي نەبوۋ چاۋى مەستى زىنى
 ھەر تاكوۋ مژى گومانى لاچى
 خۇي ھىشتە گەلىك نەزىك نە كردوۋ
 چۇن زىنى گەيىشتە مەم كە ھەستا
 لە خۇشەۋە ھەردوۋ گىژو ۋر مان

خۇشم لە تە بەخت و چارە رەشتەر
 بىھوۋدە ژيانى خۇت دەكەي ون
 دەروپن لە زەۋى ھەموۋ بەھاران
 بى نرخە ھەچىكى زۆرە، بۆرە
 ھەر جايىە گۈل گەرۈكە سوۋكە
 دامى دل ئەۋىنى پى سپاردم
 نايىي زەۋى چەشنى زىنى چىتر
 چ بكا و بە چ بارئ چارى دەكرئ؟
 لە پرىكى گەيىشتە بەژنى زىنى
 ئەو بەژنى لە پەلكى گۈل بە نازار
 تۆمەز لە مەيى ئەۋىنە سەرخۇش
 بەرچاۋى كەۋت مەمى جگەرخوين
 پىلوۋى چەمى بوون لە زىنى پاپۇش
 دار گۈل ۋە گەشا بە ئاۋى زىنى
 زىن ژايەۋە مەم بە تىرى ئەنگوت
 پىنى ۋابوۋ مەمى بە خەۋ دەبىنى
 ويستى دەمى تەر بكا بە ماچى
 بۇي ژياۋە نچىرى نىۋە مردوۋ
 زىنى لە تەنىشت و دەست لە دەستا
 بى ۋرتە و لال و پال و كر مان

تا كاتى گرىي زمان كراوه
 بەربوونە گلە و نیاز و رازان
 بى بەھرە بوو كاتى پى دەبوورى
 پىشەى كول و كۆلە رەگ دەرىن
 تالانە مژىنى لىو و خالان
 نەژمارە لەوئى ھەبوو نە پىوان
 ھەرىك دەم و دەستى بۆ دەبردن
 ھەر دەرد و كەسەر بوو دادەپاچان
 پىر تىن و دەئايىسا لەبەر مەم
 پەروانە بوو خۆى دەخستە سەر گىر
 زۆر خۆشە تلانەوھى لە سەر نوین
 ئاوينەى جەم جىھان نومايەك
 وا دەستەملان و دەم لە ناو دەم
 ھەلچوو گرى دل لە دل بە تىنان
 مەم وا مەمى زىن دە بوگشە سىوان
 با پىر بىنى قولكى مل بە ئاونگ
 مەست بىن و لە شەرمى چاو بېۆش
 ھەر نوژنى كە رۆيىبوو گەراوھ
 ھەلدە گرى سەرت بچى لە رېگەى
 بىجگە لە نىوانى چۆك و كەمبەر

داخواز بە دلە و بەلىن بە چاوه
 نەم جارە بە گازنان و نازان
 دىتيان گلەى لە دەردى دوورى
 با دەستى دەبەژنى يەك وەرىن
 دووى تازە نەمام لە يەكدى ھالان
 نۆشيان مەى دلەرى لە لىوان
 كولم و چەن و لىو و سنگ و گەردن
 سەر بوونە گران لە سووكە ماچان
 زىن بىووه گىراگرىكى ھەستەم
 مەم بىووه پەپوولەيەك مەرگ كىر
 بىگۆزىنەو، ئاشكرايە جى و شوین
 لەو باخە ھەبوو چ سەر سەرايەك
 مەم پىادە و زىن لە باوھشى مەم
 سەر كەوتن و گەيىنە شانشىنان
 زىن وا دەمى مەم دە بمژە لىوان
 با چاو بە بەفر كەوئ لە سەر سنگ
 خويى گەردنى يەكتىر بىنۆش
 تۆلەى دەمى دوورى سىندراوھ
 ئەو نوژنە كە ماچ دەچىتە جىگەى
 نازاد بىو لەش لە پى ھەتا سەر

پاسدارى لە پاكرى لەسەر بوو
چاوى تەر و سوور دەبىي نە داوين
پيس نابىي كەسىي بنىچە پاكە
يەك بۆ يەكئى هيندە ئارەزوومەند
رۆژىك ھەلئ ھەلكەوي بە چەند سال
تى ماوم و كاس و گىز و وىزم
پاوان بوو نىوانى رانى ھەردوو
دلدارى بە راست و پاك و خاوين
زەنگ ناگرئ ھەرچى زىرى چاكە
جوانى و بەھار و باغ و دلەبەند
نەخوازە ئەوين ۋەھا بىيت زال
چۇن پەسنى بدەم دەبىي چ بىزم

مير و راوگەر بەسەرياندا دىن

مەيگىر نەجى دەست لە ئىمە بەردەي
مەستى كە گەيشتە نازەنينان
ھەرچەند بە روالە مەي پەرستين
سەوداگەر و مەستى دەستى تۆ نين
ئەو مەي نە بە رەنگ و بۆ ديارە
دلمان بە خوداۋە بەستراۋە
مەيگىر دەۋەرە لە رىي خودادا
لەو بادە كە دەتگەراند دوينىي
بىھۇشى تيا سەرەونخوونە
ھەر ئاقە قومىكى لىي بىجىزم
لادەم لە سەرم سەر ئىشى دويشەو
ھۆشم لە دەسم نەچى ۋەكوو مەم
رۆزى تەمەنم گەيشتە ئىوار
سەرخۆشم و مەست بەلان بە بى مەي
ورتاندى لە من دەمى برىنان
راستى بە مەيى ئەوينە مەستين
مەستى مەيەكى لە مېژ و كۆنين
ئەو مەي لە جوانى كردگارە
ھىشووى مە لە باغى ئەو چناۋە
بۆم تىكە، پەزارە دەين بە بادا
سەرخۆشى ھەتا ھەتا دەمىنىي
بە پرىشكى دەروون ھەمىشە روونە
يەكجارى خەم و خەيال بنىزم
وشيار بمەۋە لە گىزى و خەو
مەرگم بەسەرا نەيە ۋەكوو ھەم
ئاگام نەبىرئ لە خۆم بە يەكجار

جیڳایه هه بی که لی و هشارم
 لهو باخه به لهشکر و سوپاوه
 با دابه زین بدهین و چانی
 ناهنگ بگه ری به ساز و سه متور
 بریان بی بؤ مه سنگی پوران
 به زمی مه له کوشکی باخه نه مشه و
 پرسیاری دهاته سه ده می گشت
 پنی ناو ته کوشک و سه سه رای میر
 گیر ده یی به ند و داوی یه کتر
 لهو زرم و کوت و زهنا - زه نایه
 گوی بیس نییه مهستی کامه رانی
 جی زوانی مه می هه ژار و زینی
 ویراویتی پی بنیته جیی شیر
 کوژرایه وه تیشکی کولمی زینی
 زینیشی وه شارت له ژیر عه باوه
 به کزیکه وه مه مه وهرامی داوه
 هیچ هیزی نه وه نییه که ههستم
 تا دوتنی به دور له بیر و هوش بووم
 من خۆم نه ده گرت له جیگه تاوی
 بیبهش بی له گهشت و راو و نیچیر

هیوای دلی ژار و هه رزه کارم
 نیواره که میر له راو گه راوه
 فرمووی به هه والی دیوه خانی
 لیدهن که رهنا و دههؤل و شه پیوور
 بهریان دهنه میسه ناسک و گوران
 هاو پیاله و باده گیر نه کهن ره و
 دیتیان دهر و په نجه ره ی له سه ر پشت
 کتیه له سه و ژیان بووه زویر
 نهو دلته ره و دلسوو تاوی یه کتر
 لهو بگه ره و به رده لهو هه رایه
 وشیار نه بیوون پتیا نه زانی
 میر راسته خو که وته شانشینی
 گوران دی که کن له ژین بووه تیر
 تاریک بوو نه کاری کهس بیینی
 مه مه چوو له نوینی پالی داوه
 به چرا دهر و ژور که روون کراوه
 بمه خشه نه خوش و بی بهستم
 گه وره مه تو ده زانی چهنه نه خوش بووم
 نه مرؤ که نه تو ده چوو یته راوی
 مه شه سوار ی پیشه روی میر

سۈۋەتتا جىگەرم نەما سەرۋەتم
 شل بوو لە پرىكى ھىزى ئەزىنۇم
 بى ئەركە نەخۇش وتى بە مەم مىر
 مىرم! وتى توۋشى مامزىك بووم
 سەرمىگەلى پۇلى چاۋكەزالان
 بۇى خۇشى دەدا بە ئاسكى چىنى
 دەپىروانى ھەچەند بە نىۋە ئاور
 پىم وابوۋ فرىشتە بوو نە ئاسك
 پىش پىتى تۇ لە ناۋ ھەمىزى مە بوو
 تازىدىن لە ۋىرەنەكانى زانى
 مەم شىتە وتى ھەلەى بېۋشە
 با لەۋ بگەرپىن بېتتە ئاھەنگ
 با تاۋى بە بادە سەرگەرم بىن

پەتیارە و شىت ۋەچۈلى كەۋتم
 خۇم دىتەۋە ۋا لە باغەكەى تۇم
 توۋشت نەبوۋ ھىچ بە توۋشى نىچىر
 چۇن مامزى؟ توۋشى دل دزىك بووم
 رەۋتى دل ۋ ھۇش دەبا بە تالان
 چم دى ۋەكوۋ مەن چ كەس نەبىنى
 جەرگم دەتۋا دلەم دەبوۋ سەر
 لە كوئ ھەيە ئاسكى ھىندە ناسك
 تۇ ھاتى ۋ ئەۋ فرىشتە ۋن بوو
 زىسەن گەيۋەتە ئىرە بۇ ژۋانى
 نازانى دەلى چى زۇر نەخۇشە
 با مەى بگەرپت ۋ دەنگ بدا چەنگ
 بۇ دەردى ئەۋىنى دل نەرم بىن

برای چاک بۇ پۇزى تەنگانە بەکارە

ئەۋ جۇش ۋ خرۇش ۋ بەزم ۋ ئاھەنگ
 تازىدىن دى كە مەم گەلى كەساسە
 مەم دەستى لە ژىر شەك دەرانى
 پاپوكەيەتى لە پشت مەمى ژار
 دى كارەكە گەند ۋ نالەبارە
 ھەر لاق ۋ دەسىكى بوو بە بالى

زۇرتەر مەمى كرد زەبوۋن ۋ دلەنگ
 لىتى پىرسى بە چاۋ برا چ باسە؟
 بسكى رەشى زىنى دا نىشانى
 جوۋتى كەزى رەش ۋەكوۋ دوو شامار
 بۇ پۇزى ۋەھا برا بەكارە
 ھەرچى زوۋە خۇى گەياندە مالى

کیت دوزمنه چیتنه داشله ژاوی
 کۆتیکه له پیل و گهردنی من
 بیبلهیی ههر دوو چاوه کانم
 سامانی مه گهر نه چئ، نهوان چوون
 بو چاری نهوان نهما بیانوو
 نهما پیاوه تیهما دهویست به ئاوات
 ئاگر ده کوژیننه وه به هوی ئاو
 نه مشه وه ده کوژیننه وه به ئاگر
 تازدین ملی ناله داد و هاوار
 یه کجئ هه موو بازی دا رووه و مال
 تاقیکی نهما به ره وه ههرا چوون
 پروانه که چی له باره کردین
 به گریکی له دۆژه هی ده ریناین
 من توور بده ئاگری جودایی
 له شمهک له بهرگ له خشل و زهنه
 ما ناوی نه مر له رووی جیهانا
 کارت که ههیه به ناوی چاکه
 گهر پاک، نه پاک له خۆت جیاکه
 ده یهمن که له پووور گران به فیرۆ
 نه دراو نه شمهک به دهستی والا

نهستی وتی رهنگ له روو نهماوی
 تازدین وتی ماله دوزمنی من
 سه رمایهیی گه وه ره و گرانم
 مه م بوو، نهو و زین له گیزئ که وتوون
 گهر ئاگری بهر نه دهینه خانوو
 مال بو من و بو تو کۆرپه ساوات
 بیستوو مه کهسانی خانه سووتاو
 من ناوی به لاده ری براگر
 مال ئاگری گرت له سه ره هه تا خوار
 خزم و کس و کار و هۆز و هاوال
 هه ره کس که له باغ و سه ره سه را بوون
 مه م موزده ده دا به زین که تازدین
 ده ریای خه می لی وشک هه لنیناین
 تو ههسته بچۆره کۆشکی شایی
 تازدین هه چی بووی هه مووی سه رو بهر
 له پیاوه تیا که گشتی دانا
 له دلی خو دراو ده راوی کاکه!
 قالۆچه وه کوو ده کهن شیاکه
 به ختی که دراو، ببخشه، ببخو
 نهو کاته گیان ده چیتنه بالا

بازارى ئەمەش ۋەك ئىرە ۋايە
كەي نىرخى بەھەشتە دوو ۋتەي رۋوت
خۇشەيت گەرەكە لە رۋزى داۋىيى
يان بەختى بىكە لە رىيى ھەۋالان
تازىدىنى، چ خۇشە ھەلەكەۋى بۇت
دەستت كەۋى دۇستى راستەقىنە
ھىچت نەبى چت لە دەستى نايە
كەي رى ھەيە بچتە پىشى ناپووت
پىشبارى بەرىكە تاكوو ماۋى
پاش مردنى خۇت دەچى بەتالان
ناۋىكى نەمىر بىنىنى بۇ خۇت
ھىزراي ھەموو گەنجى سەرزەمىنە

رازى دلدارى زىن و مەم بە گۈنى مىر دەگا

شاي پايە بلىندى خۇشەۋىستى
ئەو سەرۋەرەي خىۋى تەخت و بەختە
ۋەك رۋز كە لە عاسمانى چوارەم
بى بەرگر و پەردە تىشكى داۋى
دلدارى و خۇر ۋەكوو برانە
تىزىبال دەفرن نىۋانى دەبىرن
رازى دلى زىن، نەيتىنى مەم
بىلۋىرى شىرى زمانى ناساز
لەو جوۋتە ۋەھا بلالو بىۋو دەنگ
لەو، مۇم و پەپولە بى برەو بوون
ۋەك شەۋچەرە بوو لە دىۋەخانان
دوۋى دوور لە ھەموو گوناھ ۋسۋوچىك
خونكارى جىھانى دلپەرستى
ون بوۋنى لە چاۋ شىكى سەختە
لەم جىگە و رىگە دوورە ھەردەم
كام چاۋە نەبىنى تىشكى تاۋى
شىرانەۋەيان گەلى گرانە
لەمپەر دەپەرېنن و پەردە دەدېرن
ھەر ھىندە زىا كە ھاتە سەردەم
ئاۋازى دەدا لە چۇل و رېياز
بەو بوو گەرى كۆرى بەزم و ئاھەنگ
بەر ھەر ۋت و ۋىرەيەك ھەر ئەو بوون
دلخۇشكەرە بوو لە نىۋو جوانان
ئاۋيان چوۋە ھەر كەلېن و سوۋچىك

دەيجوو لە ھەموو کەنار و گۆشە
 ۋا بزانە کە کەوتە زاری شارئ
 ۋا زەنگولەشی خرا ملانی
 مندال و ژنان لە دەرک و بانان
 دل پێکەووە بوونی زین و مەم بوو
 تا تەنێووە گەییە بەکری شەیتان
 نووک و بەدی نایە بەردەمی میر
 بۆم دەرێخە لەم گۆلە تايە
 چۆنی بگرین بە سووچ و تاوان
 تاق ببنەووە خۆت و ئەم لە یەک جئ
 لێم ڕوونە کە دینە ڕوو، ونی و ڕاز
 لئی پرسی بەلێ دلت بە کێو
 سینه و دلی پاکز و جوانە
 دەلێ کە دلی لە خۆشکی تۆیە
 خاوەن دەسەلات و بەند و شیرى

ھەر زاری ۋە کوو بنیشتە خۆشە
 ھەر ڕازی کە جارئ کەوتە زاری
 و شتر نە بەسی بوو بارگرانی
 بێکار و زمان شر و نەزاتان
 گەفتیان گەر و ۋرکە زۆر و کەم بوو
 ببوو ھەر و بن لە بەند و بەیتان
 دەستەوبەجئ ڕئ و ڕئ نەبوو گیر
 میر پرسی کە چۆن دەزانی ۋایە
 بۆم ڕوون کەووە بێخەرە بناوان
 ھاسانە وتی بنێرە مەم بئ
 شەترنجئ بکەن لە مەر جئ دلخواز
 دۆرانەت و برتەووە لە جئو
 ئازایە نەترسە پالەوانە
 دلدارەکی راست و بئ درۆیە
 خۆت ئەو دەمە خێوی بیر و ژیری

جوان دیاری دەدەن لە بن نەیاران
 زیانیان پترە لە سوود و بەھرە
 مار مارە چوزە و سپی و ڕەش و بۆر
 پێک بێنئ ھەچیکى لئ بخوازی
 جئ چا دەکری لە تەنگی گۆرا

خوونکار ۋە کوو ماری ژەھردارن
 ماچت کە دەکەن بترسە ژەھرە
 خۆت تووخنئ مار نەکەى کەم و زۆر
 ھەرچەندە لە لای بەنرخ و نازی
 تۆزیک لەگەلت دلی کە گۆرا

نەخوازە كە پەيس و دوو زمانىش لاي بن چ دەكەي لە چنگ ئەمانىش
ئەي خوايە نەكەي نزيكى سەردار نە پياوي ھەزار و پاك نە بەدكار

مير و مەم شەترنج دەلەيزن

شاسواري بناري خاوەرستان خواي بەرز و بلندي رۆژبەرستان
رۆشن كەرەوھي بەژ و كەژ و كۆ كاتئ كە وەسەر كەوت لە ئاسو
تيريزي كە رشت و دابەشي كرد دەوري شەو زەنگي دا و كشي كرد
مانگ بەو كشە ماتە، كۆي ستيران وەك پيادە لە گۆرئ ھەلوەژيران
مير ئەو شەو ھەشنى شيرى زامار ھەر جينگل و پيجي دا وەكوو مار
شەوگاري گەياندە رۆژ بە بئ خەو خەم كەوتە دلتيكي، خەو دەكا رەو
شاي تاوئ كە ھاتە سەرزەمينئ شاي ئيمە گەيشتە شانشيني
فەرمووي ئەوي نۆكەري بەكارن ھەرچي لە چەك و شەك تەيارن
كئ دەس كەرەوھن ھەلبيزيرن دەورەم دەن و پاسي مەن بديرن
ئەمرو دەمەوئ بەسەر مەما بيم با بزاني كە ئەو چيپە و ئەمەن كيم
بۆم بانگ كەن و نابئ پئ بزاني تازدين و ئەواني سەر بەواني
مەم دي لە تەلاري ميري دوو رەنگ رازايەو كۆري بەزم و ئاھەنگ
ھەر جي پري خۆش و بۆني خۆشە مەيگير ئەلئ خۆش بە مەي بنۆشە
باش تاوئ بە مەي كە سەرگەرم بوون شەرمەن كە بە بادە بئ شەرم بوون
ھيچ دواني ئەما لە ديو و لە درنج كيشاي وتە تا گەيشتە شەترنج
رووي كردە مەمئ ئەگەر بخوازي ويستم لەگەلم بکەويە بازي

كىشەي مەن و تۆيە دەست بېكىشە
 ھەرچى بىھەي دەيى رەوا بى
 ئازا و بەكار و خىيى ناويىك
 بۇ جوانى نەبوو يەككى تاي ئەو
 مەرد و بە ئەمەگ گران و سەنگىن
 ھاوشادى و ھاوخەمى مەمى بوو
 تازدىنى وەكوو پىلنگى بە برىن
 ھەر شىرە چەكى ھەراي لە خۇدا
 دىگىرى برا گەھانە كن مىر
 مۆرەي لە دووبارە بوونە دووشەش
 دىان مىر و وەزىر و شاشى ماتن
 مىر بۇيە دەلى دوو دەستى تازە
 دىتى لە روانگە بەكرى شۇفار
 چاۋ و دلى چاۋەنۇرى يارە
 بروانە چ داۋى كەوتە داۋى
 نابەيتەۋە تاكوو مەم لەويىيە
 لىم روونە دەدەستى مەم دەدۇرى
 جىنگەي مەمى كەوتە رۈپەرۋى يار
 گورجى لە دەسى چوو فىل و فەرزىن
 ئەسپى بە پىادەبەك دەدۇراند

ئامرازي لەيىستنت لە پىشە
 كى بردىەۋە مەرجى ئىمە وابى
 لاويكى لە لا بوو مىر، چ لاويىك
 بوستەم دەسى بەستراۋو لاي ئەو
 سەرتۇپى كوران و ناۋى گورگىن
 ھاوبازى و ھاودەمى مەمى بوو
 زانى چىيە خۇي گەيانە تازدىن
 ئاگايى بە عارف و چەكۇدا
 رازاۋە كەمەر بە خەنجەر و شىر
 لەم ھاتنە مەم دووبارە بوو گەش
 ئەسپ و روخ و فىل لە دەر كە ھاتن
 مەم ديارە لە وازى كارى سازە
 ئەم دەستەشى بىردەۋە دەمەو جار
 وا زىنە لە پەنجەران ديارە
 رۇژىكە لە مانگ دەگىرى چاۋى
 كايە وتى مىرى مەن بەجىيە
 با جىگەيى خۇي بە تۇ ۋە گۇرى
 مىر گۇرپەۋە جى بەجىي مەمى زار
 ھەر چاۋى مەمى كەوت بە روۋى زىن
 چاۋىر كە بە جۇرى ھۇشى گۇراند

هؤشی نېوو دای له دهستی شه شدهست
 فهرموو چ دلینی، وتی: له پیدام
 ویستم له گهلت بېم به هاوراز
 لای نیمه گرینی دلت په ها که ی
 هر کئی بئی فریشته یا نه پهریه
 گهر خواهیش و زوره بؤت ده سینم
 قل هاته قرین و کهوته سهر گهر
 واقعی وړ نه بئی و سهری دهماسی
 له وړه وه دیومه هیږ و کاسم
 کرمه و له قورم دروست کراوه
 وهک سه لکه بزووته پرووته، پووته
 تووشم دئ هه زاری وا له پرباز
 تاس و وړی کرد، له هؤشی دهربرد
 هه لېسته یه، گفתי سهر به خویه
 شازاده یه، شانشینه جینگهی
 پرووناکییه نهک له ئاو و خاکه
 شانازی زهمینه ناوی زینه
 کینه و رقی میری خسته سهر جوش
 بؤ نایخه نه بهند و بیکه نه په ند
 زیندانی دهوئ له تهک شه تهک دان

لهو دیمه نه مهم وه ها بېوو مه ست
 ها مهم وتی میر: ده بیننه دلخوام
 فهرمووی نه شتیکی وایه دلخواز
 رازی دلی خؤت که ناشکرا که ی
 کیت دل بهره، کئی دلت له سهریه
 هر ناوی بهیننی بؤتی دینم
 هل هاتووه دیتی به کری به دغه
 هر کهس وتی یاری مهم بناسی
 زور بؤ مهمی چاره پرش که ساسم
 بیچووه قهره جیکه لئو کوتاوه
 به زنی وه کوو داری زه قنه بووته
 رپی ناکه وئ توی ببی به داخواز
 نهو ته وسه شتیکی وای له مهم کرد
 گهرهم وتی راست نییه درویه
 نهو شوخه که بوومه تویزی ریگهی
 هیلانه بلند توخمی پاکه
 بئی هه مېهرو وینه نازهنینه
 نهو گوئنی ناله بار و ناخؤش
 گوراندی له پؤلی دهست و پتوهند
 خویخوړی که نه شکنی نمه کدان

يەكجىرە ھوروزىمى كىردە سەر مەم
 ھەستان ۋە كۆۋ شىز و دەس بە خەنجەر
 چۇن ئىۋە دەسى مەمى دەبەستىن
 خۇ و ھىز و گورى مە باش دەناسىن
 دەۋكەين بە دەمى دەبان لەت و پەت
 يارىدەدەرى دەبىن و كۆمەگ
 گۆر گۆرىتەنى رى لەخۇ نەگۆرى
 گەفتى ۋى لە بانى چاۋ و سەرمان
 گيان و سەرى مەش لە دەس ئەۋايە
 ۋا گەردن و پىل و پىۋ و زىنجىر
 تازدىن بەرى چاۋى گرت تەمى خەم
 نان خۇرىتەنى چۇنى بىت بەرەنگار
 زىندان بوۋە جىگە بۇ مەمى زار
 بۇ گرتنى مەم پەشىۋ و دلگىر
 ھەر توۋك و نزا دەھاتە بەرگوى

دوۋسەد كۆرى پالەۋانى ھەستەم
 تازدىن و چەكۆ و براى لە دوۋ بەر
 وتىان گەلى نۇكەران بوەستىن
 برۋاننە مە خۇ نەگىز و كاسىن
 ھەرىكە لە مە بى و لە ئىۋە پىنجەست
 تا ماۋە تىۋكى خۇپىن لە نىۋ رەگ
 ھەركەس لەۋە چەپ لە مەم بىۋرى
 مىر سەرۋەرى گشتە خۇيى فەرمان
 خۇي ھەرچى لە مەم بىكا رەۋايە
 دەس بەستە و بەيدەسىن لەبەر مىر
 مىر بەستى بە دەستى خۇي دەسى مەم
 چارى چىيە مىرە خاۋەنى كار
 خۇۋىنكار مەمى دايە دەستى دژدار
 ئەۋ شارە ھەمۋى جوان ھەتا پىر
 لەۋ رۆژە لە ھەر كەس و لە ھەر كۆي

مەم لە گىرتۋوخانەدا بۆتە چەكەش

جارىك بىزەيە و دە جار گىرژ بوۋىن
 گورجى دەيەۋى دەخاكى راکات
 پىنى خۇشە كە چەشنى ۋى نەۋى بى

بىرۋانە لە رۋى گەرانى گەردوۋىن
 ھەرچى كە بىرىك بىرە پەيا كات
 نىزە و ھەچى بەرزى سەرزەۋى بى

نابینى كه رږزى سهرزه مينى
 چهوتنه، دزه، لاره، خواره، دوو روو
 نه خوازه نه يارى دلسته رانه
 دلسمان ده گريى به داوى نازان
 پيشان به هوميد و شاد و خوشين
 مهم ده گريى به داوى بسكى زينى
 نهو چاره رېشى كزى به خت كه م
 نهو بولبولى ويلى دهشت و چيمه ن
 هاوپازى خه م و كول و كه سر بوو
 تووشى بيوو دهردى گډه شاري
 چال لئى بووه چالى مانگى نه خشه و
 بى خواردن و خه و له رهنج و ئيشا
 دهر و يش كه كورشمه كا له قوژين
 جاريك وه كوو خواپه رستى به نياز
 هر تاوه له گهل كولى گرښى
 نهى به ندى دل و چراى دهر و ونم
 مه ز نيت و له راست گه دا به فيزى
 له دلم دهرى كراسى نارام
 له يللى و هره شيتى خوت بښنه
 شيرين ترى شيرنى كه ميگ داد

هر رږزه ده خاته خورنشينى
 وا هاتووه، وا ده بى، وه ها چوو
 هر ئيمه ده هيرى له م گه رانه
 پښخوستى ده كا له بهر به رازان
 پاشان له ده سى زوو خاو ده نو شين
 رږيدلى له چال و ژير زمينى
 بى دوست و هه وال و يار و هاو دم
 زيندانى ره شى كرا نشيمه ن
 زيندان نه بوو، گډرى تهنگه بهر بوو
 هر تاوه هه زار چهلان نه جاري
 نهو مانگه دوو حه و ته بوو به يه كشه و
 بووه گډه نشين چله ي ده كيشا
 دوستى نه بى هر شتيك ده كا ون
 كا-گا وه كى دلته ران به دلخواز
 به و وينه يه رووى ده كرده زينى
 نهى به سته به تو نه بوون و بوونم
 ناپرسى له ئيمه: چيته زيرى؟
 گيروده بى تو م و نايه يه لام
 چاوى تهر و سووره ژينى شينه
 يادىك به دلت بگا له فهرهاد

دنيا كه له من بووه به زیندان
 فرمايشی خوښه ویستی خوايه
 دنيا كه به هه شتی گاورانه
 هر چنده دلم گه لیک پرؤشه
 سویندم به دوو لیوی تهنک و نالت
 سویندم به بهری به یانی لاجانگ
 سویندم به دوو چاوه مهسته کانت
 سویند بهو بزه بهی که دپته لیوت
 سویندم به نه مامی به ژن و بالا
 تا ماوه هه ناسه یه ک ده زانم
 لهو بهنده کهوا شه تهک دراوم
 رؤشم که بهرن به ناخی گلدا
 هر چنده که میر به سر منا هات
 بی جی نه بوو زؤر سوپاس کهوا بوو
 سازادهی و من گه دا و هه زارم
 تۆ رؤزی به تیشک و من گلی رهش
 تۆی تازه نه مامی باخی ژینی
 مه م سیه په پووله یه ک له پردا
 تۆ مانگی گه شی و له بی به شی من
 من لوولوو په ر و نه تۆی هه تاوم
 نه مرؤ به تهنی منم موسولمان
 فرموده بی نهو دیاره وایه
 زیندانی دلی به باورانه
 چونکه له ریگهی ته دایه خوښه
 بهو بسکی رهشت به ورده خالت
 بهو هه نیه که شوق ده دا به رووی مانگ
 سهد جاری به شیوی ناو مه مانت
 سویندم به دوو مه مکی شه کره سیوت
 سهد سالی تریش بژیم له چالا
 تۆ ناچیه ده ری له ناو گیانم
 پیّت وا نه بی لیت هومید براوم
 ده رناچی هومیدی تۆم له دلدا
 نه مجاره به لانی دوژننا هات
 نهو جل نه به به ژنی من برابوو
 چۆن ریم ده کهوئ بیته یارم
 من چقل و دروو، نه تۆ گولی گهش
 تۆی گهوه هری شه و چراي زه مینی
 ویستی که بسووتی خوی له گردا
 داده ری به تیشکی تۆ له شی من
 لیت دوورم و نوقمی ناوی چاوم

دلداری هزار نهونده دینی
نه سرین له گلینه بینه تانه
دلخوښی نهوینی ړوږی زینم
نهم مردنه ژینه! مردنی چی؟
دهرچووبوو له چینی ټاو و خاکان
ړوونی دلی بیووه پښموونی
سهرپاکی گومانی بوونه باوهر
راستی وهرې هات و کهوته شوینی
گول هاته بهری له باتی پښکول
گه پجاری مناله داری کوټل
لهو چاله وه بوی ببوونه دیمه
بڼ گیان و ژباو له ټاو، له سهر به ژ
هرچیکې به بیرې یا ده بوری
دلداری به راستی راسته ټاوان
چاره ی رهشی خوږی دودی له خالا

با يادی گولم دلم دهرتیی
با برزی له شم له گرتووخانه
دهرویشم و ئه شکهوت نشینم
مهم بهرلهوه بمری مردنی دی
پا ببوووه کهوته ریزی چاکان
تیشکیکی گه یشته ناو دهررونی
هیتا چله یه ک نه ببووو تیپه
سوور بوونه وه بوی شتی نهینی
هاویشتی له دل نهوینی تیکول
گیان باویه تی چی له لاشی پووچهل
گولگهشت و بههشت و دهشت و چیمهن
دار و دهون و چل و چیا و کهژ
هه چی که به دل لهوی دهنوری
زینیکی دههاته پیشی چاوان
ئهستیره گهری ده کرد له چالا

زین گله‌یی له گهردوون و چاره‌رهشی خۆی دهکا

ئارامی له لانهما به یه کجار
هیوای نهبری له پیک برانی
دهورهی دلی دابوو ناھومیدی

ئەو زىنى بە داۋى دل گرفتار
تامەم نەخرایە گرتووخانى
لەو کاتەوہ یارى کۆت لە پێ دی

بۇ ئەو بۈۋە بەند و كۈت و زنجير
ئاراي نە بە رۆژ، نە شەو سرەوتن
ھەر مەم-مەمى بۈۋە بە داد و رۆرۇ
لاواز بۈۋە، بۈۋە موۋىەكى زەرد
بارىك بۈۋە، چەشنى بېرەكانى
ھاۋارى دەكرەدە چەرخى گەردوون
تۆلەى چ دەسىنى دىتە گز من
ھىشتا بە منت رەوا نەبىنى
لېم بىدزى، برادەرى دزانى
تا گر بگرئ بە من دلى مەم
تا بىخەيە بەر گرەى ئەۋىنى
ئەم قۇزە كورەت نىشانى مندا
سوۋچم چ بوو پاشى بۇ وىت كرد
چىت پى گەيى تۇ جگە لە تووكان
ھەر لای من و مەم شەپۇر و شىنە
ھەر ژەھرئ كە پىتە رۇى بېژە
گوئ نادەيە ئاخ و ئالەئالى
ھەر چاۋەرۋانى بۇى كراسم
بىۋووسپ و بىۋەنا و جىگە
دەم-دەم دەگەلى دەكرەد سكاللا

سەيرانگە و شانشىنى دلگىر
دوژمن بوو لە خواردن و لە خەوتن
بىۋەنەز و تۈۋان و دەستەۋنەژنۇ
دەتۈايەۋە بۇى دلى رەقى بەرد
زەردىك وەكوو رەنگ و روۋى خانى
گەر لىنى نەدەبۇۋە ھىچ دەروۋى روون
چم كىردوۋە بۇچى بوۋىە دوژمن
مەم بۈۋە بەشم، ئەۋەند بە قىنى
تۇ تاقە مەمىك بە زۇر بزانى
تۇى ئاگرى ھەلدەكەى لە كولمەم
خوۋىن شىرن ئەكەى مەمى لە زىنى
سوۋدەت چ وە چىنگ كەوت لە بندا
بۇ توۋوشى كچىكى وەك منت كرد
دوۋ دل كە بە ئاگرەت پروۋكان
لاى ھەر كەسىۋە بەزم و پىكەنىنە
دەردى دلى خۇت بە من بېژە
تۇ يوۋوسپى من دەخەيتە چالى
بۇى تانە لە چاۋ و دل كەساسم
من بوۋمە گەدايە چاۋ لە رىگە
يان بىرى لە دەۋرى مەم دەھالا

سەد ھىندەيى تۇ منىش پەرۋىش
 سوۋچى مەنە باشە لىم بىوورى
 دەس ناكەۋى لىم بىزىك بە دەرمان
 بىدارىيە بۇتە كارى چاوم
 خوتىناو دەرژى ھەناۋى برىان
 خەو نايەتە چاۋ كە بىيە خەونم
 زاكاۋ پەر و پەلكى ھەلەۋراۋە
 بىتۇ ئەۋە ژيانمە، ئەدى تۇ؟
 چۇن دەيەيە سەر بە دوور لە زىنت
 توۋشت بوۋە يار و خەمەرەۋىنى
 تۇش كەۋتوۋە بار لە لىۋى قەندىت
 ئەي گيان ۋەرە بىخە سەر لەپى دەست
 چوستى بىكەن و بېرۇنە كىن مەم
 بۇم بىننەۋە زوو لە مەم ۋەلامى
 ناۋى منى جارى دېتە سەر زار
 لەۋ كۆلمە گەشەي نەبۇتە پايىز؟
 يان ۋىنەيى بولبولى ھەزارە
 پىم خۇشە كە ھەلەكەۋى بەھانىك
 خۇشتر لە بەھەشتە چال لەگەل مەم
 ۋىراي مەمى پىم دەخستە زىنجىر

پىت ۋا نەبى من بە بى تۇ خۇش
 ئارام نىيە رۇز و شەۋ لە دوورى
 بەۋ خوايە كەۋا لە ژوورى سەرمان
 ھەر ناۋە كە ماۋە خۇم نەماوم
 رۇزان و شەۋان لە چاۋى گىريان
 سوۋراۋى سوروشكە بۇتە شەونم
 ئەۋ زىنى كە دىۋتە ۋا نەماۋە
 ئەم جۇرەيە دەردى من شەۋ و رۇ
 لەۋ جىگەيە كىيە ھاۋنشىنت
 ھىچ كەس ھەيە ئاخۇ بتدوۋىنى
 گىرۇدەيى ئىمە چۇنە بەندىت
 ئەي دل ۋەرەدەر لە لەش بەبى ھەست
 پارىزى بىكەن گەلىك لەۋ ۋ لەم
 لە زمان مەۋە بەرن پەيامى
 داخۇ لە چدايە يارى دلدار
 داخۇ لەگەلم تەبايە يان زىز
 ئىستەش ۋەكۋو سوور گۈلى بەھارە
 كۆشك لە مە بۇتە بەندىخاننىك
 ھەرچۇنى بىي ھەلىك سەرى دەم
 خۇزىا لە منىش قەلس بىا مىر

هەر چاره کی تر مەم بەدیا
چەند خۆشە لە کاتی گیانە لاوم

گویم لێ نەبوو بە بیا هەچی بە
پەنجە می مەمی لێکنی پەلکی چاوم

تازدین و برایانی ئە بیرى چارەدان

بیرئێ کە لە دەردی دل ببوو پیر
ناگا لە جیهان، گەراوی شاران
گیرانی مەم و گرینی زینئێ
هەر تیرە و هۆز و ریز و چینئێ
کئێ ببوو زە دەدی دەسی ئەوینئێ
ئەم ناگرە تەنێوە لە لاوان
بئێ چوون ئەوی دۆستی دوور و کۆن بوون
بۆ زینئێ بە دەردئێ چوو بوو ئەستی
تازدین کۆلی مەم بە جۆرئێ گەستی
هاواری دەبردە بەر برايان
ملکەچ هەموو روو لە کۆشکی شا کەین
میر بەشکە نەرم ببئێ بە جوورئێ
عارف وتی ئەو لە ژیری دوورە
کارێکی نەیتە چنگ بە گەرمی
خۆتان دلی مەزنوو باش دەناسن
پێک نایە شتێک لە کۆر و دیوان

خۆش گەفت و شیار و زیت و دلگیر
گێرايەووە سەرگوزەشتی یاران
وێک ناگرئێ کەوتە پرووی زەمینئێ
هەر خێوی ئەوین و دل برینئێ
بۆ ئەم دوو کەوتە کۆری شینئێ
سووتا دلی دلتەران لە تاوان
تازدین و ستی مەپرسە چوون بوون
گریان و شەپۆر بیری پرەستی
شیت بوو دل و هۆشی چوو لە دەستی
ئێو و دووسئێ پیر و کەخودایان
بە بۆ مەمی چارەپەش تەکا کەین
لە گوناھي مەمی هەژار ببوورئێ
دەوپیکنی پلاری شەرم و شوورە
بێھوودە بە نووکە نووک و نەرمی
کئێ بیستی بە فوو نەرم بئێ ئاسن
مەیدان هەییە لێی ببینە میوان

پىۋىستە كە بەرگى جەنگ بېۋىشىن
خود بچنە سەر و پەرى لەسەر دەين
بسۋىنەۋە دوو دەمى دەبانان
يان ھەرسى دەخەينە چال سەر و مال
ھەرىك لەمە شىرى دەر بىكىشى
نەك ئەۋسەگە با، لە مەم چ دەكرا
بۇ تۆلەيى مەم دەبىتە دەر فەت
پاداشتى كلۆيە گاشە سەنگ بى
ۋەك دەنكە گەنم سەران دەھىرپىن
ھەر سەر كە بزۋوت بچىتە شاكەل
كى سەر بېھرىنى بىر فېنى
سواران و سەران زگان و رىزان
لاناچى بە خوينى گەش نەشۋرى
بىكەينە جەژن لە ناۋ ھەزاران
دىلان بگەرى و بىتە گۆۋەند
«دەستۋ نەرزى» بلىن ھەزاران
چەپلە و گول و دەنگى ئافەرىنان
زانپان جگە لەۋ نىيە چچارە

كە بمانەۋى بۇ مەمى بىكۋىشىن
چوار ئاۋىنە و زرى دەبەر كەين
ھەلسۋورنەۋە گورزى پالەۋانان
يان مەم دەبى بىتە دەر لە ناۋ چال
مىر ئەۋ دەمە باش نەھاتە پىشى
تاقپان كەنەۋە لە لاشى بەكرا
ئەۋ بىرى بە خەنجەران لەتۋىتە
مىر بىتە لەسەر سەگى ۋە دەنگ بى
ھەرسىكى مە ناشى جەنگ دەگىرپىن
ھەرچى وتى لەل بىجىرى پەل-پەل
سازكەين لەھىيەك گەرەك لە خوينى
بىرپىن بېھرىن بە شىر و نىزان
ئەۋ چىك و گەمارى زۇرى-زۇرى
پا كەينەۋە جى لە نالەباران
دىل بىتە دەرئ لە كۆت و پىۋەند
نازدار و جوان لە سەر تەلارن
بۇ و بىۋ بىيەن لە نازەنىنان
تازدىن و چەكۋ لە ئەم وتارە

پاسپارديه ك پادسپترنه لای میر

کاتې شهوه کی شهوی بهرې کرد
 نه سپی رهشی شهو برایه سهر خاو
 گرتیه دهسی گورزه ناگرینی
 کیشای له کهمه رگه تیخی زیرن
 تازدین و برای له گهل گزنگی
 شمشیر له کهمه ر، جگهر وه کوو شیر
 نه سپانی ره سمن عه رب نه زادان
 په خشان به چه بوک و کوئل و سمکؤل
 خاریان ده دری و دلی نزاران
 زرم و کوت و هه و- هه و و گورانن
 گوتیان به کوران به رهی کهس و کار
 وا گهر دنی ئیوه ده کرئ ئازا
 تازدین یه کی خزم و که یخودا و زیر
 تا کهنگی به سی بی زور و بیداد
 پیی وانه بی مهم گونا هباره
 نازانی که پاتشای نهوینی
 دلداری له سهر که سینک بیی زال
 ئیمه که له گهل مه ما جوارین
 ههر چوار سهری مه هه میشه وهک گو

روژ زینی له پشتی نه سپی شی کرد
 شتی زهرده بیی تاوی خسته پرتاو
 زهره بؤوه له ترسی پرووی زهمینی
 نیسی دهره وین که خو وه شیرن
 ناماده بی کار و سازی جهنگی
 کیشرانه دهرئ نه سپ له پشتیر
 پیت وابوو فرین له خو حه وادان
 پیان دهه هژا دلی چیا و چؤل
 بو ناشتنی جهنده کی نه یاران
 ههر کهس له خهوا بوو رایبه رانن
 یان بمرن و یانه مهم بی رزگار
 خوشی له کوپکی بمرئ ئازا
 له کوران هه و رایسپارده کن میر
 دوستان کز و دوژمنان دهکا شاد
 دلی دهستی دلیه نه هم هه ژاره
 دایگر تووه پرووی هه موو زهمینی
 چاو به سته یه، گوی که ره، زمان لال
 بو به خته وهری وی چوار دیوارین
 ناماده و چاوهری شهقی تو

یان دهر بکه وئ له بهند برامان
چیمان له دلایه پیی بیژین
نایکا گله یی له خوئی دوا جار
یان به کری بنیرئ بیته لامان
توژئ کول و کو بهوی دهر یژین
ناخوئی نه گهر بیته سه ربار

میر له بهریان دادمنوئتی

راسپارده گه یانندی راسپیژی
بو که وله ده بینئ راه، ریوی
داخوازی ژبانی شیرئ رووته
میرم وتی شل بجوره پیشئ
زور چه ستمه بینه به ره لستت
فهرموو که له ری دوو چاوی تاژدین
نهم ناگره دامرینه جارئ
کینهت نه هه میشه ئاشکرا که
دوژمن که له تو پتر به هیزه
پیی ناوئ که بهرگی جهنگ بیوشی
دوو پیاله ده بی هه بن له کن میر
یهک خوئی له دوستان په یا کات
یهک فینکی بدا به توئی له ش و دل
پیک نایه چ شت به توند و گهرمی
سووری شهو و رۆژ له ناو جیهاندا
جیهک نه بوو به کری لی وه شیژی
چالیک ده کولی که وته نیوی
چاری نه بوو که وته کلکه سووته
نابی دلی نهم کوپانه بیشئ
نهرمی که نه که ی ده چم له ده ستت
به خشیم مهم و بیته هاوسه ری زین
تا چاری ده که یت هه لیک به بارئ
نالوژی به هیمنی ره ها که
جئ مهرگی له باوهش و هه میزه
ژههریان له گه روو بکه به خوئی
یهک شیر و یه کئ ژههر ده گهل شیر
یهک ژینئ له دوژمنان جیا کات
یهک زیندوو به ری بکاته بن گل
وه ستایی ده وئ و ده هو به نهرمی
بروانه خودا به مه ی نیشاندا

تاريکييه لايه، لايه روونه
 کاریکی به رۆژ نههاته بهرچهنگ
 نهو زۆلی چرووکی دوو زمانه
 پێی بیری له پێش بری بهجاریک
 هینایهوه هینده شیر و پێوی
 میر ببوو ههسانی ژیر زمانی
 زوو باوهری کرد به گفتی بهدغه
 فهرمووی به سپارده بیژه تازدین
 نهو مایهیه بۆ شکۆه و بهختم
 نهو هۆیه که من بلنده ناوم
 گهنجینه و ههژدیهامه تازدین
 خۆی دانێ وه کوو براهشی من
 چی خواستوو من بهجێ نههینم
 ههرجی به دل و دهمی نهوا بێ
 راسپارده گهراوه کن بربان
 شیرانی به کینه وانهرم بوون

داینهوه لهبهرمه بۆ نمونه
 پێک دێ له شهوی رهشا به بیدهنگ
 بۆ میری نهوهنده پرست لهمانه
 خونکاری له باری برده باریک
 رازاندیهوه پێس دلی و دزیوی
 پنی داسوووه نهوهنده توانی
 گهپناسی له بیر چوو، کهوته سه ر گه
 من بۆچمه بێ نهوان سه ر و ژین
 لهو رایه که خێوی تاج و تهختم
 لیم بیرئ منیش له ژین برام
 تاریکه شهوم، چرامه تازدین
 زین و مەمی و یستوو پێشکەشی بن
 لیم زیز بووه من سهیر دهمینم
 بریار بێ دهسهولهجێ رهوا بێ
 گنیرایهوه گفتی میر له لایان
 بۆ میر به نزایه سه رگهرم بوون

بهکری شۆفار داوی مه رگ بۆ مەم دینیتەوه

نیواره که رۆژ چرای کوژاوه
 عاسمان وه کوو سیلی پر له پشکو
 په ردهی رهشی شهو که دادراوه
 نهستیره تیا درهوشی کو - کو

ئەو رۆژە پەرۋش و مات و خامۇش
مەزنى بە كزى كە ھاتە بەرچاۋ
كار ۋا نىيە بۇ نەبىتە بەر بار
تۇ زىن و مەمى لە دل دەر اۋى
ماكەى كول و دەرد و خەم ئەوانەن
بى كىشە مەمى لە ناخى راکەم
تازدین و برای دەخاتە بن گل
پىنى ناۋى ھەرا و گورپىن و راسان
مەم بۇتە خەلووز لەبەر ئەوینى
ھەتوان دەسى تۇيە بۇ برىنى
ئەو بەندى لە دەسىيە بىچرپنە
پەروانەيى ژارە چاۋ لە يارە
نازى دەمى، گيان دەدا دەم و دەست
خۇ ناگرى لە حاندى مەستى چاۋى
ژىر گل بکە ماكى دەرد و كىشە

ئەو مىرى ھەمىشە شاد و دلخۇش
دلپىسى گلاۋى زۇلى بەدناۋ
گەرەم اۋتى دامەنىشە خەمبار
دەخۋازى كە شادى بىتە داۋى
ھۋى ناگرى كىشە ئەم دووانەن
گەر پىگە بدەى گەرپكى ۋاكەم
زەھراۋى لە تۇ كە لىنى نەكەن سل
كارپكى كە پىك دى سووك و ھاسان
تۇ ھەستە بىرۇ و بلى بە زىنى
مەم تىنووھ تۇى كە ناۋى ژىنى
تۇ خۇت ھەرە مەم لە چال دەرپنە
زانپومە كە مەم گەلى نزارە
ھەر چاۋى كەۋى بە زىنى چاۋمەست
سووتاوھ زووخالە جەرگ و ناۋى
بەو بۇنە گيانى مەم بكىشە

كەمیان ئەۋەيە كە گوئى لە مستن
رېشاندرە بۇ گوناھ و تاۋان
گوپچكەى دلى ۋان بە دەستى گوپيە
پىسان بە جوان دەگرنە باۋەش
راست، لار و خوار، بەراست دەزانن

سەردار ھەنە باش و كاردورستن
خۇش باۋەر و سادەيى لە باۋان
گوئى نادەنە دل كە زۇر بە جىيە
بە گلپنە سپىن گەلىكى چاۋرەش
باۋەر كەرى پىاۋى دوو زمانن

نايكۆلەنەۋە بىخەنە بناۋان
 ھىمانايى و پشوو بە كەم دەبىنن
 زوو بايى دەبن بە بىرى خۇيان
 بىنچە و ھىچ و پوۋچ و سوۋكان
 لىنى كۆۋە بوۋ، بوۋ بە دارى بىيەر
 بۇ چىنى ھەزار دلى پەرۋشە
 دانانى لە دەۋرى خۇى گلوان
 گۆشتىكى گەنيۋە چۇنى دەكەرن؟
 با ھۇشى ھەيى و بەخۇى بوەستى
 با گوى كپ و كەر بكا و زمان لال

چيان پى بلى ھەر دەلەين بە چاۋان
 خۇرانەگرن، دژن، بەكەينن
 گوئ نادەنە راستى و درۇيان
 كاريان دەسپىرنە دەس چروۋكان
 دەزگاي مەزنان كە رژد و بەدفعەر
 سەردارى كە خىۋى بىر و ھۇشە
 باش تاقى دەكاتەۋە دەراۋان
 چل جار دەگرن چەلىكى دەبەرن
 ھەركەس كە دەبىتە كاربەدەستى
 لەو گەفتى ژيانى گەل دەكەن تال

مير بە و بىرەۋە دەچىتە لاي زىن

ۋاي پەردە لە رازى مير ۋە لا برد
 بەم بىرەۋە چۆۋە ئەندەروۋنى
 فەرموۋى كول و كۆ لە دل دەراۋى
 ئازارى مەم بەھىچى داۋە
 بمبۋورن و مەيگرن لە دلەتان
 تۆزىكى گوناھى چاۋى تۆ بوۋ
 ھۇش و دلى لا نەماۋو شىت بوۋ
 شىت چار دەكەرن بە كۆت و زنجىر

زانايى شيار و ژىر و بىرورد
 شۇفار ۋە كوو بىۋە رېنموۋنى
 دلدارى زىنى داۋە تاۋى
 تا ئىستە نەۋى كرا بېراۋە
 بە خۋارى بزوۋتمەۋە لە گەلتان
 ئەم كارە كە كارى سەربەخۇ بوۋ
 بىچارە ئەۋەندە چاۋى لىت بوۋ
 بىستەم لە بژىشكى ژىر و پىر بىر

نهو میوه‌یی کال بوو خسته چالنی
خوشر بووه نیسته تیک گه‌یشتن
وا نیسته که بوونه یه‌ک دل و گیان
نرخ‌ی دل و دل‌ته‌ری ده‌زائن
ریتان ده‌که‌وئ ببن به‌ ناوال
دل‌داری له‌سهر وه پات‌شاهه
سهر‌کونه‌یی مه‌م بکه‌م نه‌گهر من
مه‌م بوو به‌ نه‌وینی تو‌ گرفتار
تیری ده‌سی تو‌ی له‌ دل چه‌قیوه
تا تو‌ی نه‌بوو چی نه‌بوو له‌ پیشا
بسکت وه‌کوو ماری ره‌ش مه‌می گه‌ست
زنجیری که‌زیت له‌ گهر‌دنی خست
تو‌ کر‌ته‌ نچیری بازی چاوت
ههر خوت بچو‌ لای و بیدونه
نه‌ی خونچه‌یی سوور‌گولی نه‌پشکووت
نه‌و تینووه‌ چاوه‌که‌ی فورانی
نه‌ی ناوی زیان بچوره‌ کن مه‌م
زینیکی دووسه‌د برین له‌ جه‌رگی
نه‌و نابروومهند و خپوی شهرمه
له‌و گفته‌ کولایه‌وه‌ برینی

ماوه‌ی گه‌یبنم گه‌یاند‌ه سالی
جوئ نابنه‌وه کاتی پیک گه‌یشتن
بو‌ یه‌کتری ههر دوو بوونه بریان
دل چه‌سپی یه‌کن، له‌به‌ردلان
یه‌کتر بمژن له‌ جیی ده‌می تال
مه‌م سووچی نه‌کرد و بی‌گونا‌هه
پیم وایه‌ خودام ده‌بی به‌ دوزمن
جه‌رگی به‌ بژانگی تو‌ بریندار
کولمت دل و هو‌شی لی‌ دزیوه
نهم سورمه‌یه‌ کی‌ له‌ چاوی کیشا
پرچت ده‌س و پی و دلی نه‌می به‌ست
گیان و دلی بو‌ ته‌ بو‌ته‌ پینخوست
خاوپنچه‌ به‌ تالی بسکی خاوت
زنجیری له‌ ده‌ست و پی‌ ده‌رینه
رزگار بکه‌ بولبولت، ببن جووت
تو‌ی وا بکه‌ ناوی تو‌ی بگاتی
ههر نامری که‌ پی‌تی ته‌ر بکا ده‌م
به‌و واتیه‌ که‌وته‌ گنژی مه‌رگی
نهم دل به‌ نه‌وی کولاو و گهرمه
یه‌کجاره‌کی هاته‌ جو‌ش نه‌وینی

زۈۋاخاۋى ھەجى ھەبوو دەرى کرد
 شەرمىۋىنى پەردە بوو لەبەريا
 سەررېژ بوو زۈۋاخاۋى دل لە لىۋان
 بە كۆلىكى بەگور پەراندى سەربۇش
 كەم مابوو كە خۇشى پارەيتىنى
 پا بۆ ۋە چىلەك، چىلى نەبوو گىر
 باراندى لە چاۋى مىر تەكەى ئاۋ
 مەى سوۋرە رۇا لە زارە شىشە
 گىرتى بەزەبى بە دەردى زىنى
 بېھۋودە بوو وېستى بىدوۋىنى
 كۆ بوۋنەۋە لىنى بەرەى كەس و كار
 نەم خۈنە بەجى نەبوو كە رشت
 زىنى لە جىھان كە نەبوۋە تاكى
 ھەرگىز نەكەۋت پەلەى لە داۋىن
 چۈن وردى دەكەى بە بى بەھانە
 ھەلەكەتە ھەزار و بى گوناھى
 بەم زۆرە گىيان لە لەش جيا كا
 كەى كۈشتى زىن بە من رەۋايە
 بۆ يارە نەخۇشە گەشكە دارە
 من چۈن لە دەسى دەدەم ھەۋايى

خويناۋى دلى لە چاۋ سەرى کرد
 دلەدارى بە پىلى چەشنى دەريا
 لەمپەر كە ۋەلا برا لە نىۋان
 دەرياي كەسەرى كە ھاتە سەرجۇش
 ۋاي زۆرە ستاند شەبۇلى خوۋىنى
 ئاۋمالكى رقى دلى رەقى مىر
 دوۋى ئاگرى جەرگى زىنى برزاۋ
 پىت ۋابوۋ ھەزا ھەزارپىشە
 پا بۆۋە دلى لە كىمى كىنى
 زىن بى دل و دەم شەلالى خوۋىنى
 گىريا لە سەرى درىژى شەۋگار
 وتيان نەمە چى بوو بۇچى كۈشت
 زىن گۈلبىنى باخى شەرم و پاكى
 بى سوۋچ و گوناھە پاك و خاۋىن
 نەۋ گەۋھەرى شەۋچراى جىھانە
 كەى ۋا بوۋە مەزن و پاتشاهى
 بەمچۆرە دەخاك و خوۋىنى راکا
 چى ئىۋە دەلىن، وتى: نە ۋايە
 كۈشتەى مەمى بىكەس و ھەزارە
 زىن ئاقە گۈلىكى باخى شاىى

نه سرين له دووچاو و بار له ليوان
 هاوار ده گه يشته عاسمانان
 مهم مرد و ژيانى دا به نيوه
 هستا و له سهنيرى پالى داوه
 دى مير ده گرى به تاوى باران
 خه مباره، هزاره، ليو به باره
 گوږى ته که بوته پښه رى من
 مابوو وه کوو مهم له چالى په شدا
 چاريکى بکهى که پنى بچارى
 ده رچوونى نه دى هه تاکوو نه مړه
 گيانم ده فرى به دووى گياندا
 رابرد و گيان گه يشته پاکی
 گيانم ده نه وند زه بوون و کز بوو
 گيانى مهمى گه ييه که وته پيشى
 وا گه ینه ژيانى خوش و نازاد
 ده ستملى به کن له عاسمانان
 بى جى نيبه جنى هه يه له هر جى
 بوونکى مه فريسته يى خودا بوون
 نه مړه له به هشتى پيک گه يشتن
 مانيان نه مړه و نه ما جيا بوون

دمستهى کس و کار به جارى شيوان
 بووه شين و شه پور له ناو جوانان
 له پري وتى: يه که ده هات له پيوه
 زين پيشى که مرد بوو ژياوه
 ده يروانى له هاو ده م و له ياران
 هه رچى که س و کاره ده رده داره
 پرووى کرده براى وتى سهرى من
 گيرابوو گيانى من له له شدا
 هر چاوى له ليوى تو بوو جارى
 بو هيشتنى نابروو، دلى تو
 وا نيسته که خوت رچت نيشان دا
 روزى رمش و لمش له ناو و خاکی
 چمندهى لمشه کهم له خوى و مرز بوو
 پى دمر نه ده کرد له دمر و نيشى
 دمر چوون له جيهانى پوچ و بهر باد
 بهر بوون له که مهندي دوو زمانان
 گيانى که پاک فرى له سهر جى
 هاو جووتى يه کين مه لين جودا بوون
 گيانى مه که پاک و پاک ره موشتن
 وا نيسته به جارى دلنيا بوون

دەرياي بەزەوى خودايە بەشمان
 گيانمان گەيىنە ھەوارى ھەرمان
 نە ژيانى خوشک بە کاک سپاردن
 مايەى ئەوئ بئەشە لە دۆران
 ئەم خۆشن و ئيوە بۆ پەرۆشن
 مەم پېشەرەو بەتە رېبەرى من
 چيم ديتووە ئەو نيشان منى دا
 زۆر پايە بلسندترىش لە شا بوو
 پىخوستىە تانجى پاتشايى
 بئەترسە لە گيژ و تۆز و باھۆز
 دواى كەوتەم و گەيمە كيوى سينا
 ئەم بوو كە لە گيژى رايپەراندەم
 پاكانەمى كرد لە لاى خوداى تاك
 لەو كاتەوە مەم نەماوە مردووم
 مەم پيەم دەلى تۆزى تر بويستە
 پيى خۆشە خەموو نەبى كە كوشتوو
 تەرمى مە بە ناو و داو وەشترن
 ھەمدەم بە مەم لە بەزم و گەشتى

تينوو لە زەوى كە ماوە لەشمان
 قابىلكى گلين كە خاكە سەرمان
 نيتەر نيبە ترس و خۆ وەشاردن
 نە توانەوەيە لەوئ و نە گۆران
 تۆزى مە گەيىشتە رۆژى رۆشن
 مەيكن بە كر و ھونەرەرى من
 ئەو پيرى كە من دەسم بەوى دا
 گەرچى لە روالەتا گەدا بوو
 جئ بەرزە لە بارەگاي خودايى
 گيان و دلى بۆتە شيوى پيرۆز
 كيشاي دەسى من بە رى ئەوينا
 مەم بوو لە بەزەى خوداي گەياندم
 ھينامىە دەرى لە پەردەكەى خاك
 پيو و نەبى من ئەويستە زيندووم
 خوازراوہ يە ئەو گيانى ئيستە
 مالاوا بكەم لە ئيوە گشتوو
 تەنيا ھەر ئەوئەندە راسپيرن
 ديسان دەگەرئەوہ بەھەشتى

گیانمان له بههشتی لیک دههالی
داخواری بهرام و بونی خوشن
ناواش بکه ئیسته بؤ مهم و زین
با جوان بکرین به چهشنی ئه و دهم
رمبازی بکهن به یادی جاران
دلخوش بن و لاوکان بیژن
چونت به دلی مه جیه جی کرد
بؤ میش وه کوو ئه و چرا و برا بی
دلخوش بی و شاد و دهم به خنده
رکیان خه به چهپک و بهزم و ئاههنگ
جیی دوو کهس و تاقه چاوهیهک بی
بترووسکی له دووره وه له بهر تاو
دلیان له گولانه بووک و زاوا
کاری مه که سووک بجم له لایان
زینی نه به ناو و دل دهنیژن
زین مردن و زینی چاره رهش بوو
خوی بیت له گهلم گلم وه سه رکا
سوار بی و بچی شان به شانی زاوا
مهم بی کهسه هه ره ئه وی برایه
هه مالی که دهرده خهی له مالی

له شمان که دهچینه گۆر و چالی
له و بهز مه فرشته تیده کوشن
رؤژی که ستیت ده دا به تازدین
بازار و شهقامی شار و دهم چه م
با دهر چنه دهشتی شۆره سواران
بۆتانی لییان بیته جیژن
وهک ئه و دهمه خوت ستیت بهرئ کرد
هیوامه له گه ل منیش وه ها بی
بؤ تهرمی منیش دوو سئ ئه وهنده
پیشمان خه گورانیبیژی خوشدهنگ
دهر به سستی وه کوو که ژاوهیهک بی
زیر کفتی بکهن هه مووی دهر و ناو
به لکی گولی رابخه ن له ناوا
بمگوین نه وه چهشنی بووکی شایان
کیژۆله به دلپیری نه بیژن
بهز می ستی خوش و رؤژی گهش بوو
با ئه ستی جل و خشل دهر کا
تازدین دهری خا ئه سپ له خواوا
مهم چون بوو که ئه و سستی درایه
له م رۆوه ئه توش هه یا به سالی

هر چټكى به خت ده كى له ياران
 دمس پر كه بهرئ ده كى گه دايران
 پټ دټنه گمشه و بزه كلولان
 هر رږږئ كه ده گرى دمستى بټدمس
 نه سرين دمسرى به چاوى گرياو
 شلدى كه ددهى به دل خمينيك
 دلخوشى ددهى بهوى له شيندان
 چند هه لده كنى ره گى هه ژارى
 مزگهوت و ميوانگه چټ درووس كرد
 چند كووه ده بټ پټاك و باجت
 پټشمه رگه و نه فسه ران و نو كهر
 هر چمندى كه خوټمزان دهنټزى
 چى دټه ده ست همووى گر و ورد
 واى دانئ به ناو جيازى من بئ
 پاش بارئ بلان بهرئ كرى بوم
 كس نهوشئ شتى كه مه ژنى مهم
 بو بووكئ كه با به چنگه، نهنگه
 بو نټمه به جټى نياز و ثاوات
 به كجاريه كوچ و رټگه دووره
 دهر ماوئ له بيرى خوټ من و مهم

هر خواردنئ دده به هه ژاران
 چند دالده ددهى به بئ په نايران
 هر بهرگئ ده كه پته بهر شړولان
 هر چنده ده بى به كس له بټكس
 هر چمندى ده گى به دادى داماو
 هه توان كه ده خپته سر برينيك
 ديلاڼ كه ودهر ده خى له زيندان
 تا پټ هه به پټى كورده وارى
 دهر مانگه و فټرگه رټگه و پرد
 چند ريز دهنرئ له تهخت و تاجت
 مانگانه بى كار به ده ست و نووسه ر
 چند خوټئ له دوژمنان دهر ټزى
 تالان و برږ له دوژمنى كورد
 با گشتى له سر نيازى من بئ
 پټم ناكړئ هيچ بهرم له گهل خوم
 شانازى بكه له كن نه و نه م
 بهر دووى مه نه گهر چى گوږى تنگه
 نه و جټگه به دوور له بهرڼ و بالات
 راسپټرى كه زوره، لټم بيووره
 چمندى له ده ست دئ زور نه گهر كه م

خىزمەتتە مەم بە كەم مەزانە
تەرمى كە دەچىتە گۆر خانان
ھەر چەندە منىش لە لای ئەو جىم
خوأكەى نەچى چىدى بى بەشم كەى
بىمىزە لە ژىر گىلا دەگەل مەم
مىوانى مەم چ خۇشە مردن
مىر كەوتە گرین و داد و رۆ-رۆ
سۆندىم بە خوداى خویا و نەدىوان
خۇت ھەستە سەرىدە بىدوئىنە
زىندوو بن و بچنە ناخى خاكا

مەم تاج بەسەرىكى ئەو جىھانە
ھەلدە گرئ ھەلىگرن بە شانان
بۇ گۆر و بەرەو مەرگ بە پى دىم
لەم مردنەشا بەخت پەشم كەى
رەومان لە يەك و دەسى لە مل كەم
بۇ ئىمە نە جىنى پەرۇشە مردن
فەرموى دلەكەم سووتاوە بۇ تۆ
بۇ ئىوہ لە دلەمەوہم پەزىوان
بىھىنە لە مردنى بسىنە
كەس نابى لە يەكتىرەو جودا كا

زىن سەرى كۆشتەى خۆى دەدا

زىن ئەو بەزەبى لە رەوى برا دى
رازابەو ھەر لە پى ھەتا سەر
ئەستى بە سەتان لە دىدە كالان
چاومەست و بەلەك خە و كەزى شۆر
دەرويشە دەچىتە دىدەنى پىر
ھىوانە لە كۆشكە والە بەندە
دەرگا كە كرايەوہ لە ياران
چووە سەر مەم بەرلە زىنى ئەستى

سەردانى مەمى گەلى رەوا دى
دەرياي لە جوانى كەوتە گەوھەر
ئەستىرە لە دەورى رۆژى ھالان
دەرچوون وەكوو دەرەن لە قاپۇر
كوا ماوہ كورى گەدا و كچى مىر
دل بەستەيە زىن و مەم كەمەندە
زىندان بووہ باخى نازداران
دى مردووە نايە دەنگ و خوستى

مال بیکهسه کەس نییه له مالا
 کوزراوه تهوه گهری ژیاانی
 بی پوڤنه چرا و پلیته سووتاو
 هاوبه ندی گران و هاوخه می بوون
 ده رچوو له سه ری مه میش برووسکی
 هالا نهوی ژوور لهوی نهووتر
 تا بوونه یه کییک و پیک گه یشتن
 شه رهش له مه بوو به رۆزی پرووناک
 پی خوش نییه رایج لهو خهوی خوش
 پیت وایه که نه بووه نهو شتانه
 راگو یزتن و توانه وهی درۆیه
 چیدی له گیان بلایی زیانه
 لهم رازه گرنگه شاره زا بوون
 بردنیه ده ری له ناو خه یالان
 تا کهنگی ده نووی له خه و به بیدار
 هاتۆته بهرت گیان و ژینت
 و ناوی ژیان و ته ره که لیوان
 هه لچوو تهپ و دوو که لی هه ناسه
 فرمیسکی له چاوی مهستی باری
 سه ریۆشی دراند له سنگی نه رمی

گیان چۆته ده ری له به ژن و بالا
 والا به قوتووی دوری گیانی
 گولزاری وشک بووه به بی ناو
 پرسی له کهسانی هاوده می بوون
 وتیان له ده ریوه هات ترووسکی
 یه ک وینه یی مانگ و رۆژ، نهووتر
 یه ک بۆ یه کێ کهوته تیشکه رشتن
 بهم جوړه درموشی سه رده می چاک
 لهو کاته وه مه مه له سه ره هۆش
 تا چاوی دلته له سه ریبه تانه
 گیان تیشکی خودایه سه ریبه خۆیه
 خوین لانه یه بۆی، نه خۆی گیانه
 هاوړی که له گه ل مه ما گرابوون
 پيشانده ری باش بوو بۆ هه والان
 نهستی چووه بن سه ری مه می ژار
 هه لبیننه سه رت ببینه زینت
 تینووی؟ چووه له مه ره روو له نیوان
 لهم مردووه بهو وتار و باسه
 زین دهستی گه یانده دهستی یاری
 نه سرینی رفاندی پووشی شه رمی

جەرگى كەفرى رەقى دەتەۋان
رايمالى لە دەۋرى كۆلمە بسكى
رۇز تىشكى گەياندە مانگى بى تىن
پىت ۋابوو كە رۇز ھەلات لەۋىدا
گيان بىنەۋە بەر بە باي ھەناسەم
بووزايەۋە بەشېراۋ لە زىنى
ھىز كەۋتەۋە گور، رەۋى زەبوۋنى
تىن ھاتەۋە بەر دل ۋ ھەناۋى
لەۋ مردوۋە بوۋنە خوۋىن لە لەشدا
خالى رەشە بۇ تە بۇتە كابە
لىۋ بىمژە لەباتى ناۋى زمزم
ھەر سوۋرى بەدەى حەجەت رەۋايە
مەم چەشنى پەپۈلە چوۋ بەرەۋ مۇم
سوۋاندى پەرى گەرى ئەۋىنى
جىي راز ۋ نىياز ۋ گەتەۋگۈيە
پەروانە ۋتى تە شەۋچرامى
زىن! گيانى مەمى بە گۈرى چاۋت
زىن! دلېرى تۇ بە تىرى برژانگ
زىن! جەرگ ۋ دلەم پەرشتە بى تۇ
زىن! بى تۇ ھەموو شتىك درۋيە

گرەيى بە كۆل ۋ كزەى ھەناۋان
باي گەرمى ھەناسە ۋ ھەنسكى
رۈۋپۇش كە ۋەلا درالە رۈۋى زىن
تارىكى مەرگ ھەلات لە جىدا
ئەى مەم! ۋتى بۇت گەلى بەتاسەم
بۇى زىايەۋە مەم بە گەتى زىنى
داى تىشكى ئەۋىن لە ناۋ دەروۋنى
ھەر چاۋى كەۋت بە مەستى چاۋى
فرمىسكى كە ھات بە چاۋى رەشدا
ئەى مەم ۋەرە رابە لاۋى چا بە
رۈۋم تى بگە رۈۋگە خۇشە من بىم
لەم بەژنە كە نەخشى دەستى خوايە
باۋەش ۋە كرىم ۋ چاۋەرى تۇم
ھىشتا نەبۈۋ نىزىكى زىنى
سەرخۇشى يەكن بە رەنگ ۋ بۇيە
زىن ئىزى پەپۈلە رىنومامى
مەم! خۇشى ۋ فىنكى دلەم ناۋت
مەم! دۈمە بە تۇ دلەم بە شەشداڭ
مەم! داۋى خەمى مە گەشتە بى تۇ
مەم! سىنەيى من بەھەشتى تۇيە

زین! گهر دنی دل لهرسته بؤ تو
 زین! بهسیه گیان له تاوی تو سووت
 خوینیان له ههناو و چاو دهچؤرا
 بیکهاتووهریکه کار و بارت
 گهر میر دهگهرا له دووی نهمانت
 زین بؤت بووه هاوسهری ههمیشه
 لوقمان نهوeta، نهگهر نهخؤشیت
 بؤ دهستهملان فره ی نهماوه
 لوولووپهری رۆژهلات بپشکوو
 مردووش بی، نهوا له سهرته عیسا
 بیگانهیی بهرده، ناشنا به
 نهو شؤخی ههمیشه چاو له دوو بووی
 دهرجوو له خه یال و بؤته مالت
 بیهووده مهده زیان به بادا
 رابویره پهلهت چیه له مردن؟
 وابهشه له گهل مه بییه کن میر
 بؤتان دلی ئیسته گهرم و نهرمه
 بهخشندهیه مهرده خیوی بوردن
 چی مایهیی بهزمه ساز دراوه
 میر دووره درؤیه، راستگوویه

مهم! نهو مهمه سینوی دهسته بؤ تو
 مهم! بؤ مه نهویسته پرووگهیه پرووت
 نهستی و کهس و کار که بوون له گؤرا
 وتیان بده موژده بهخته یارت
 بؤ زین که زه بوون بیوو گیانت
 وامیر بهزهیی دهکاته پیشه
 واناوی زیان، نهگهر دهنؤشیت
 مهجروون! نهوه له یله سهرتی داوه
 بولبول نهوeta نهوی گولت بوو
 پهروانه بی، مؤته هه لگریسا
 دیوانهیی دهرده، رابه! چابه
 نهو پهریه که تۆی به نارمزوو بووی
 ههرچۆنی دههاته بهر خه یالت
 دهستت مهخه بهر بهشی خودادا
 دهه نئ دهمی زین و دمس له گهردن
 خؤ زیر که رهها که کؤت و زنجیر
 بیروژهیه سیبهری له سهر مه
 نازایه گهلئ له چاکه کردن
 ههرچی کهس و دؤسته بانگ کراوه
 خؤشبهختی و خؤشی رووی له تۆیه

ئاۋاتى دىلت بەجى دەھىنى
 دەتداتى ھەموۋى بە سەرفرازى
 دركاندى دەمى لە جىنى ۋەراما
 لام بىكەس و دىل و بى پەنايە
 خانوچكەيە جى گەمەى منالە
 زىنبارىيە جى گوناھ و سووچە
 پىاو چۈن دەبى خۇى بەوى سىپىرى
 بەخشندەيە بۇ ھەموو گوناھىك
 ئاكارى بەجىن و رىك و پىكن
 نەخش و كرى خال و بسكى لىن كرى
 ئىتر بە كەسم نەماۋە كارىك
 گىانى لە خەوى نەزانى ھەستاند
 بى مردن و چوون و ترس و باكە
 خستىنە بەھەشتى نازدارى
 خۇشى و گەشى گشتى بۇ مە كۇمە
 مۇرىن و دەچىن دل و دەروون پاك
 مەى پىك گەبىنى لەۋى دەنۇشىن
 زۇربان ھەيە تۈۋى پىس دەچىن
 بى ئابرو پەل دەبن بەرەو گۇر
 رازاۋەتەۋە پەرى و فرشتە

ھەر بىگەيە ھىچ دىلت نەمىنى
 زىنت دەۋى چى تىرىش دەخۋازى
 مەم بىستى ئەمانە تۈزى رامما
 لاتان ئەۋى مەزن و پاتشايە
 نەختى ۋى بنى لەسەر خەيالە
 دەزگايەكى دور لە مان و پوۋچە
 خونكارى بە مردنى نەۋىرى
 خۇم داۋەتە دەستى پاتشاھىك
 خونكار و ھەزار لە لاي يەكىكن
 ھاۋىنەيى پروۋى زىنى چى كرى
 لەۋ ئاۋىنەدا ئەۋم دى جارىك
 ۋەستى من و زىنى دىلى ئەستاند
 ئەۋ خىۋى شىكۈيە، پاكە، تاكە
 ھەر لەۋ دەكرى سوپاسگوزارى
 دەستى بەزەيى درىزە بۇ مە
 زۇر باشبۇۋ نەگەينە يەك لە پروۋى خاك
 دوو نۇبەرى باخى ناز و خۇشىن
 دىلدار كە لە سەر زەۋى دەمىن
 داۋىن تەر و شەرمەزار و سەرشۇر
 گۇۋەندى مە خۇشە لەۋ بەھەشتە

شانازی دەکن به بوونی ئیمه	مزگینی ددهن له چوونی ئیمه
جیی ئیمه بلندتره له گشتان	کوا ئیمه دهچینه کن فرشتان
بو ئیمه ژوانگه لای خودایه	جیی دلبر و دلتهران جودایه
ههرجی زووه بجمه باره گای نهو	هیوام ههه نهومند ههیه له لای نهو
دهرگای بهزهیی خودا کراوه	کاتی که نزای له دهم براوه
بالداری گیانی فریه بالا	ههروا نهژیا له ژینی تالا
به نیازی گهیشته و بهخته وه بوو	گیان دهستی له ناو و گل که بهربوو
جیماله زهوی له شینکی والا	پهروانه له پڕوشنایی هالا

شین بو مەمی هه ژار و کوژانی به کرى به دكار

نهو رۆژه که نهو هه ژاره پئی مرد	ده یگوت نهوی شینی بو مەمی کرد
گش پیاو و ژنیک و لاو و پیری	بوو شین و شه پور له ناو جزیری
زاواو و خه سوو خه زوور و بوو کان	بۆتانی له گه و ره تا بچوو کان
زانا و نهزان، نه ناس و خزمان	داراو و نه دار، بلند و نزمان
پاک و به چلک، به کولک و ساده	ده رویش و به ریش و مهستی باده
گشتی وه کوو یه ک ببوونه شینگیر	کو یخا و به ره لا و هه له و شهل و گیر
پهیدا نه ده بوو یه کینکی دلخوش	چاویان ته و قور به شان و ره شه پوش
هه رکهس به ره ته رمی مه م ده پویی	بینگانه و دوو ره ده ست و خویی
تا گوم ببی، که وته داوی تاژدین	بو شوینی ده پویی به کرى پرکین
نه ی ماکی هه موو به لا و گزی و گه	بو کوئی؟ وتی سیسه ماری به دفه

پىستر لە ھەموو سەگ و بەرازان
خوئ پئوھ كەرى دلى برىندار
چىدیت دەمۆئ كەتنى خۇت بە من كرد
ھىشتا دەتەوئ لە دەس مە دەرچى
بىتەم بە يەكەم لە تۆلەيى مەم
لاشەى سەگى چەسپى سەرزەوى بوو
رەووناكى نەدى لە ناو چىرادا
ھاوېشتىيە سەر لەشى مەمى ژار
شالاوى دەبىرد ۋە كووزە ھاىئ
بۇ تۆلە گىيانى وېش بىكىشى
پاپاي بوو لە مردن و نەبوونى
زوو پئ و دەسى خستە بەند و زنجىر
كۆمەل لە دواوھ مات و سەرشۆر
بۇ ھەركەسئ ماكى دەرد و خەم بوو
ئاگاي كە لە بىردنى برا بوو
دەروازە و بەندى تىك شكاندن
تەرمى مەمى گرتە مېز و باوھش
گرىيان لەگەلى بە تاوى باران
دەنگى دەگەيشتە عاسمانان
رەوويان دەرنى بە دەم سەماوھ

نەى لەمپەرى بەردل و نیازان
ئاوړووبەرى دلستەرانى دلدار
كۆست كەوئ ۋەك مەمت لە من كرد
ئەو دەرەدە كە دات بە مەم لەسەر چى
بگەرە لە دەسم دەبانى دوو دەم
يەك بر سەرى بەكرى پئ نەوى بوو
كاتىكى كە ھات بە لای بىرادا
دايگرت لە سەرى كلاو و تۆمار
دیانە و ھار لە تاو براىئ
نیازی ھەبوو ھەرچى بېتە پېشى
كئ لەو دەمەدا بىا تخوونى
ھاوار لە دەسى براىە كن مىر
تەرمى مەمى كەوتە پئ بەرەو گۆر
كۆتەل كە لە پىشتى ئەسپى مەم بوو
تاژدىنئ لە بەند شەتەك درابوو
زنجىرى لە دەست و پئ چىراندن
ئەنگوچكى سېى نىايە ناو ھەش
خزم و كەس و كار و دۆست و ياران
شەپەى دەس و سىنەيى جوانان
ھەرچى ژن و كىژە پۆر كراوھ

بیرمگ و خمنه له خوین شلال بوون	گشتی لهپ و په نجه سوور و نال بوون
پیتیان هه لئه گوت به بهند و باوان	پزیک له کچان یه کئ له لاوان
هتندیکی له پیش تهرم سه ماکهر	پۆلنیک له دوايه وه له خو دهر
میر دهره به چاو و چاو به نه سرین	بیر کهوتنه ناو به تاو ده کهن شین
چنگی ده کوتا به سنگی نه رما	زین هاته سه ما، له پیشی تهرما
وهک ناوی ژيان له ناو ره شیدا	په خشان ببوو مووی به سهر له شیدا
زوهره به سه ماوه کهوته ناو تهم	نهو کاتئ سه مای ده کرد له تاو مهم
له سویی ده تاواه جه رگی کتیوان	پۆ-پۆی که ده هاته دهر له لیوان
گریانی ژيانی کرده تالی	دار و دهوه نی ده گهل ده نالی
جه رگ و دلی پۆ به کهند و کۆ بوو	لهو شینه مرۆ نه وهند وه کۆ بوو
بووله رزه ده کهوته نزم و به رزی	پهوتیان دلی عهرزی پی ده له رزی
فرمیسی کچان به هوئی کولی دل	هیند داده وه رینه رووی وه کوو گول
بارانه له سهر گولان ده بارئ	پیت وابوو له هه وره کهی به هارئ
پهیدا بوو، نیشانی شینه بۆ مهم	چارشیوی رهشی ژنان نه ویده م
رهشیان له به رایه بۆ مهم و زین	رووبۆش له رووان کرایه په رزین

زین دلی به به کر دسووتن و بۆی ده پاریته وه

لاشیکی تخیل له بهینی دوو دار	دیان کاتئ که گهینه قسنی بهر شار
نهو لاکه که لاکی ماکی گهر بوو	زانیان نهوه به کری مهر گه وه پوو
کیشهی له زهوی تهره و تونا کرد	تاژدینه سهری له لهش جیا کرد

پارايەوۈ بۆى لە مېر و تازىدىن
 ھەرچەندە بە سووچە لىيى بېوورن
 جياوازى بەچى بى باش و ناباش؟
 داينا لە بەرئوۈ بۆ مەمانان
 ئەو رۆژە بەدىشى دا بە بەدكار
 زۆر ھەستەمە لىكى ھەلوۈژىرن
 گەنجى ھەبى مارى وا بە لاوۈ
 مار ھۆيە كە گەنج نەچى بەتالان
 ھېچ دوور نەبوو ئابرووى مە چووبا
 راستىو دەوى بۆ مە دۆستى چا بوو
 گومرايى دەبوو بە رېبەرى مە
 پىرۆز نەدەبووين لە كوردەوارى
 زۆر زۆر ئەمەگى ھەيە لەسەرمان
 دۆراندى لە رېي مەدا زىانى
 ھىوام ھەيە شاد و بەختەوەر بى
 لەو جىي كە من و مەمى دەنيژن
 با ھەر بکەوئى لەبەر دەرى مە
 پاسى مە بدىرئى لەو جىھانى

چىروكى بەكر كە گەيىە كن زىن
 پياوچاك لە رق و لە كىنە دوورن
 بى فەر كە بە چاكە نەدرئى پاداش
 خوای سازدەرى ھەرد و عاسمانان
 رۆژئى كە ئەوینی دا بە دلدار
 چۆن دەكرئى كە پاك لە پىس وەشتىرن
 لای سوورە گولان دروو رواوۈ
 گول سىسە بەدوور لە درك و دالان
 گەر پىسى وەكوو بەكر نەبووبا
 ھەرچەند بە رواۈ نەتەبا بوو
 گەر ئەو نەدەبوو بە لەمبەرى مە
 وا دەرنەدەچوین لە شەرمەزارى
 ئەو رېگەيى پاكى خستە بەرمان
 ھەرچەندە بە خۆى گەيىشت زىانى
 بىم خوش نىيە ھېچ گرئى وەبەر بى
 ئىدى بەسە ئابرووى مەريژن
 ئەو بېوۈە سەگىكى پاسدەرى مە
 لای ئىمە بنىژرئى با گىانى

ئاوینە بەزىنە، ئەو بە پرونى
 كى بەخشى كەسى لە دەستى بمرى؟

بروانە بەزەى دل و دەروونى
 ئاوینە و ئاو گەمارئى دەگرئى

ههركهس كه بهزهى خودانهبينى نهپهرووكتى به ئاگرى ئهوينى
 نهكولابى له ناو ئهوينى پاكا پىتى وايه كهس ئهو شتانه ناكا
 پاكان كه بهزهى خودا دهبينن وهك هۆزى فرشته دووره كينن

زینیش له سۆنێ مههم دلی دهتوقی

دل گهستهیی ههژدیهای ئهوينى کوژراوی دوو چاوی مهستی زینى
 گیراوی گوناھی بینگوناھی سووتاوی گر و دومانى ئاهی
 ئهو تازه نهمامی وا لهبهر دل بهژنى به نهکامی کهوته بن گل
 وهك گهوههرى گهنج به خاک سپىرا ماریشى له پىنى وهشیرا
 ئهوکىلى چهقا له بن سهرى مههم دهیگوت كه سهرم بلند و گهورهم
 کوا کىلى كه شان له شانى من دا کئى نوستوو وهك مهمى له بندا
 شای کۆمهل و هۆزى سهرفىرازان میوانمه دهیم به جى نیازان
 زین هات و له دهورى کىلى هالا لى کرده نسئى به بهژن و بالا
 خوین ههلهدههرى له چاوی ئالى دهتوايه وه دل له نالهئالى
 چاوی وهکوو ههوى خاکهلیوه پێژنهى به گورى دهرشت له جیوه
 فرمىسكى له گورى مههم كه بارى رهنگا به مرارى گورى یارى
 چهندى دهکشاند له دل ههناسه تىکرا ئهوى خزمه یا نهناسه
 فرىادی بلند دهبوو به گریان کئى بوو دلى بۆى نهی به بریان
 پىشمه رگه و ئهفسه و وهزیران دهرویش و لهپیش و لاو و پیران
 دلدار و جوان و نازهنیان دارا و نهدار و دلبریان

رؤ-رؤ ده گه ييشته چهرخی گهر دوون
 بردی گور و هیز و تاو و تینی
 ده یگوت به سهد ناخ و زاری نهی یار
 باخ بووم و بیوویه باخه وانم
 وشکه، کزه، زمرده، پهل وهریوه
 بادامی دوو چاو و سیوی کولمه م
 بی ناز و له هه لوه رینه بی تو
 توی خاوه ن و تو دهناسن و بهس
 میوه و گول و پهلکی داوه شینم
 بسک و خه ت و خال بده م به تالان
 بو تو قور و خول و گل و هسه رکه م
 وه ک گیانی په زار و پر له نیشم
 هه ر په لک و شکوفه و چلیکی
 توش جیگه ده گوری، جی له گوری
 بو تو نه بی با بچی به فیرؤ
 هه ر پارچه یه کم ده خسته شوینی
 کاتی که ده مرم و دیمه پالت
 چاوی به لک و برؤی که وانیم
 سه ر سینه به نه رمی مه م به کالی
 نه ممایی، ده بی چ بی وهرامم

ویکرا وه کوو زینی دل به خه م بوون
 هاوار و گرین و داد و شینی
 رونیشت له په نای سه ری مه می زار
 نهی خییوی دل و لهش و گیانم
 له و روزه وه باخی خوت نه دیوه
 شللیزه یی لیو و پسته یی ده م
 دوو مه مکی بره و شکینی لیمو
 لیت پروون بی که نادریته دهس کهس
 نه م به ژنه له سه ر تو راهه شینم
 شهوبون و وه نه وشه و هه لالان
 وه ک گول شمه کی دروو ده به رکه م
 بسکان هه موو تابه تا بکیشم
 نه م باغی گولمه به ریک و پیکی
 بو تو بوو که بیی و لینی بنؤری
 من جوانی چ لی ده که م به بی تو؟
 ترسم که نه با دلت ده مینی
 جوانیم و منیش که بووینه مالت
 لیمت ده وی ره نگ و بووی جوانیم
 سه ر کولمه به سووری لیو له ثالی
 بسکی رهش و به ژنی وه ک نه مامم

نە يىگاتنى كەمايەسى و پەشىنى
 رازاومەوۈ بۆت لە چەشنى نۇ بووك
 سەر خۇشت ئەكەم بە بۆن و رەنگم
 تورت و شەقە مەمكى شەكرەسىوم
 بىگۈزەوۈ سازە كار و بارم
 ترسى نەگەيىن بە يەك بەسەرچوو
 ئاخىكى دواى بەژىنى ھىنا
 لەش كەوتە زەوى و چراى كوزاۋە
 نوئ بۆۋە دووبارە داد و ھاوار
 ديسان لە قورى پەژارە راچوون
 گىرايەوۈ كۆز و كۆرى شىنى
 فرمىسكى ۋەرانندە سەر گلى مەم
 بارانەيى چاۋى خىزم و ياران
 ئەو گۆرچە ۋا مەمى تيا بوو
 بوخچەى گول و بۇنى خۇش كراۋە
 پىك گەينەوۈ دوو مەلى بوھىشتى
 ۋا كەردمە يار و ھاوسەرىنت
 رابوردنى خۇشى ئەو جىھانت
 خۇش ھات و جىگاي لە بانى چاۋە

چى لامە دەبى بگا بە خىۋى
 بۇ ۋەى كە لە دىدە تانەبىم سووك
 ۋەك پىشووۈ بەژنى شۇخ و شەنگم
 ئامادەيى ماچى تۇن دوو لىوم
 ھەرچۇنى منت دەۋى تەيارم
 گۆرچەيى تۇ دەكەينە پەردوو
 ھامىزى لە كىلى مەم ۋەرىنا
 گىان ھەلفرى چوو بە لاي خۇداۋە
 لەو كۆمەلى پەرۋش و نازار
 تويۋالكى بىرىنى كۆنە لاچوون
 ژان چۆۋە دلان بە مەرگى زىنى
 ۋەك جۇ و پلۇسك و چەم، ھەموو چەم
 شۇرايەوۈ گل بە تاۋى باران
 قابۇرە دورى كە داخراۋو
 سەرپۇشى سەرى كە ھەلدراۋە
 زىنى شل و مل خرا تەنىشتى
 ئەى مەم وتى مىر دەبگرە زىنت
 بىرۋز بى لە تۇ و لە دەزگىرانت
 لەو گۆرەوۈ مەم ۋەرامى داۋە

زانى چىيە نرخی خۇشەويستى

نەو رازە گرینگە ھەرچى بىستى

دلتەنگ دەژيان و دلتيا چوون
 دۆراندنى بۇ نىيە دلى پاك
 ژيانيان نەمرە و لە ناو بەهەشتن
 ئامادەبە لاي خودا بەشى وان
 گيان خۆشە بەھۇي ئەوين جيا بى
 دلدارى بوئ لەباتى ژينى
 خوش و گەشەيەك لە ژين نەبينى
 خوا يارى دەبى و زيانى ناك

بۇ وانەيە ئافەرىن كەوا چوون
 خاككوى نەبوون و چوونە ژىر خاك
 ئەو يارى كە پاك و پاك رەموشتن
 لىو توونى و كام لە يەك نەديوان
 ژيان خۆشە لەگەل ئەوين برا بى
 ھەر كەس بە جوانى چەشنى زىنى
 يان وينەيى مەم لە رېي ئەوينى
 سەر دائى لە رېي نيازى پاك

بە نياز و نزاى جگەر برينان
 بەو دلتەرى دوور لە كامەرانى
 بەو چاۋە فرىشكى ئال دەرىژى
 خوايە بە خوناۋى ناۋى سوورگول
 بەو شىتى ھەژارى لەيلى دلتەنگ
 ئەي خوايە بە پىنك گەيىنى ياران
 بەو زىنە كە كەوتە سەر كلى خەم
 ئەو كاتە كە دەردەچى گيانى
 بۇ دوايى نەبىتە دارى بى بەر
 گيان و دلى فېرە باۋەرى كە
 خاۋىن دەمە، كەردەۋەي گلاۋە
 سەرگەرمە بە كارى پېچەۋانە

ئەي خوايە بە نازى نازەننەن
 ئەي خوايە بە شىرنى جوانى
 خوايە بە دلى ئەوين دەچىژى
 ئەي خوايە بە ئالە-ئالى بولبول
 ئەي خوايە بە ئاھى لەيلى بىرەنگ
 ئەي خوايە بە ئاھى لىۋبەباران
 ئەي خوايە لە رېي كولى دلى مەم
 بى بەش لە ئەوين مەھىلە «خانى»
 پىغەمبەرى خوش بوئ ھەتا سەر
 بى كىن و لە دۋستى پرى كە
 سەرزارەكى زۇر بەچاۋ و راۋە
 ئاكارى لە كارى چاك نەبانە

مه‌یه‌ئله‌وه هینده بۆ کول و خه‌م با بهر به‌زه‌ییت که‌وی وه‌کوو مه‌م
هه‌رچه‌نده نه‌چۆته ریزی پاکان بیه‌خشه وه‌کوو به‌کر به‌چاکان

چقلی مه‌م و زینان

زۆر سه‌یره نه‌وانه چۆن ژیا‌بوون دوای که‌وته ژیر گلیش وه‌ها بوون
کێ فیری چ بوو له‌ کاتی زینا پیشه‌ی نه‌مه بوو له‌ ژیر زه‌مینا
له‌و گۆره که‌ زین و مه‌م تیا بوو تۆمه‌ز به‌ نه‌وینی ئاو درابوو
ر‌سکابوو دوو نو‌ نه‌مامی سه‌رکه‌ش راست و شل و شین و ناسک و گه‌ش
تورت و شق و پرگه‌لا و به‌ سیبه‌ر یه‌ک شه‌نگه‌بی و یه‌کیش سنۆبه‌ر
ئالان به‌ یه‌کا نه‌مانه چین-چین وه‌ک ده‌سته‌ملان ده‌بوون مه‌م و زین
گلکۆی به‌کری چنۆکی به‌دکار داریک‌ی رواند دروو، چقل دار
تیکول گر و به‌ل-به‌ل و ره‌ش و خوار وه‌ک کووتی بنی له‌ به‌هره بی‌پار
هاویشتی به‌لی به‌ره‌و نه‌مامان پینچای سه‌ر و بن له‌ ره‌گ، له‌ دامان
هه‌ر ته‌نیه‌وه پینچی دا هه‌تا سه‌ر نیوانی ته‌نین و بوو به‌ له‌مه‌به‌ر
هیدی نه‌بوو تا له‌ یه‌کدی کردن چقلی مه‌م و زین به‌ زین و مردن
هه‌ر خۆیه که‌ ده‌یگری به‌ شیري ناچیته‌ ده‌ری ده‌لین به‌ شیري
وا دیاره له‌ مردنیش ده‌میني به‌دخۆی چوو، خووی ده‌نک ده‌چینی
پیوازه‌سه‌گانه‌یه‌ک بکه‌ی شین سه‌د ناوی بده‌ی به‌ شیر و هه‌نگوین
به‌روه‌رده بی‌ی له‌ ناو گولاوئ رایگویره له‌ سیبه‌ر و هه‌ناوئ
هه‌ر رۆژه له‌ لایه‌کی له‌تی که‌ قه‌لشاوی پری گه‌زۆی سپی که‌

شەكرى لە پەلانى دابییژە
پیت وا نەیی بۆت ببیتە شووتی
دۆشاوی لە سەر گەلا بپژە
بەهرەت ئەو: بۆگەنیو لە لووتی

پیاوچاکی خەون بە بەکرەو دەبینی

ئاگا لە جیهانی پیر یەکی پیر
گۆیا هەبوو پیری دوورە دنیا
سەرگەرمی هەوای خودا پەرستی
خوێناسی بە دل نە سەرزمانی
چەوسابوو لە ڕیگەدا گەلی سال
تیکەل بە خودا ببوو بە جاری
خوا-خوا بوو هەموو دلۆپی خوینی
هەر لێکی بنایە پەلکی چاوان
جاریک لە نیوانی ڕۆژ و شەودا
بالدارى گیانی کەوتە گەشتی
وا تاج بە سەریکی شوخ لە دەرگا
وێستاوە بە هینمی لە جێو
ئەى پابەلند وتی ئەتۆکی؟
بەکرم وتی مامی پیری زانا
ئەو دەرچوو کە بووم دل و بەخت ڕەش
ئەو کۆشکە دەبینی هەشت نەو

گێرایەو بە بۆم شتیکی دلگیر
دەزیا لە چیا بە تەنیا
دایگرتبوو بیری خۆشەویستی
دلروونی ئەوینی راستەقانی
تا گیانی لە سەر لەشی ببوو زال
بئ ئەو بە کەسی نەماوو کاري
دەیزانی گەلیک شتی نەینى
دەیدی لمی سەر بەز و بن ئاوان
یان نیو شیار بوو یان لە خەودا
چوو گەردشی کرد لە ناو بەهەشتی
زۆر قۆز و تەیار لە ڕەنگ و بەرگا
ڕوو خۆشە، گەشە و بزەى لە لیو
ئەو کۆشکە بە کێ دەگا کە تۆی لێی؟
بەخشیمی بەزەى خودای توانا
لای زین و مەمى کراومە هاوبەش
هێ وانە حەوت یەکیکی خۆمە

پيشه م وه كه پيشه، دهر كه وانم
 دؤسستيانم و پاسسه وانی رازم
 له و باره وه دوودلی ده چینی
 چۆن رۆ نه بریت له ناو جه حندهم؟!
 جیم ئیره یه گوئ له من بدیره
 ماكهی گهر و به دغه ر و گهمار بووم
 هر یهك له دهسم زووخواوی نؤشی
 خۆشم له سهر ئهم شتانه دانا
 ئهم تالیه دای به ریکی شیرین
 زۆر وایه كه ئیره دل په رۆشه
 دواي كۆچی دوايی زۆر له پيشه
 وهك دوزمنی سه ختی خوینه خوپییه
 بۆ ویدی بکۆشی با به کۆشی
 دوو شووتی به دهستی هه لده گیرئ
 تووش کرد به په زاره و گرینی
 دهستم له جیهانی ئیوه بهردان
 وا ئیسته ده بیانی چۆنه جیيان
 دایانمی ئه ویش له هه شتی مشتیک
 چی دیته وه رپی كه خوینی تۆی رشت
 به خشیانی کپی به قه لتی شووری

لیره ش نه وه چاوه دیری وانم
 زۆر به خته وهرم گه لئ به نازم
 لام وایه كه ئیره راده مینی
 زین تالکهری زین و دوزمنی مه م
 ناگات له جیهان هه یه نه لیره
 هه رچه نده به دل به وان نه یار بووم
 نه مه نیشته كه به یهك بگهن به خۆشی
 خۆم کرده چوقل له به یینی وانا
 بهروانی به لام به چاوی دوور بین
 کئ زۆر له جیهان زیانی خۆشه
 کئ په نجدهر و دل به دهر د و ئیشه
 بۆ ئیره نه وئ وه کی هه وپییه
 تا تۆ له یه کیکی چاونه پۆشی
 لای وانییه هه یج به بیر و ژیرئ
 من زین و مه م له سهر زه مینی
 کیشامنه به رئ به داخ و دهر دان
 نه و چه ره سه ره م كه داوه پییان
 هوی من بوو به وان درا به هه شتیک
 نازدین وتی چۆن ده بی كه تۆی کوشت
 بیی گوت كه خودا له ویش ده بووری

خستم هه چی ده بووه بهر هه لستم
 رزگار نه ده بون له بهند و بهستم
 وهک کونده به بوو ژيام هه يا چووم
 هه دردی له دل هه بوو په راندی
 ده چوون دلی تنگ له چاوی تنگم
 نووسراوه نه ویش له چاکه کاران
 ده یکلویه زوری به هره داران
 ناداته نیشانی خونه ناسان
 دووی دوژمن و دوست له بهر مهم و زین
 بیرى من و تو له وانده دووره
 هه باشییه دیته ریت له پاشان
 پیت شادن و کز بی بۆت په روشن
 له گونا و هه له ی نه زان ده بوورن
 گهر یار و نه یاری، سه رنخوونی
 گهر دوژمنی راکه قاچی گهستی
 گهر دوور بی له کاری پیس و هه رزه
 هه رجۆن بی به زه ی خودا ده بینى
 هه ر بهنده له سه ر بریک به هانه
 هه ر خوی که سی بی که سه و بزی کار
 باش ورد به ره وه تی بگه چ جووره

بۆتان که وه ره ز ببوو له دهستم
 وهک مار نه وی هاته پیشی گهستم
 وهک دردی گران له گهل په یا بووم
 نهو دهستی که نهو له من وه شاندى
 ناسووده کران هه زار له چه نگم
 گیرا بووه بوی نزای هه زاران
 کار هه ن به رواله ناله باران
 خوا رازی گرینگی خوی به هاسان
 به روانه ده به خشی به کر و تازدین
 نه م پازه گهلئ نه یین و کووره
 هه رجۆنی ببی نزیکى پاشان
 گهر یاری به دل له ریت ده کۆشن
 گهر دوژمنی نهو له کینه دوورن
 ناکهس نه چی هه ر ببی تخوونی
 مرداره له شت که سه گ په رستی
 دلدارى گهلئ بلند و به رزه
 هه ر کهس که ده بی نزیک نه وینی
 به خشینى خودا به دوور مه زانه
 نه خوازه له گهل هه زاری دلدار
 له م شیوه به سه ربری مه بووره

دۆستان دەپ چەندە بەختەۋەر بىن
بەدكارىيە بۇ بەكر بەكارە
ھانات بەرە بەر خۇدا ھەمىشە

دوژمن بە ئەۋىنى بەھرەۋەر بىن
تاۋدىنى دەبەخشى يارى يارە
دلدارىەكى پاك بىكە بە پىشە

چى نوۋسىۋە و بۇچى نوۋسى

پىچۇرى وتەى بەنرخ و كرمۇل
بىھۇشە وتار پەرىنە پەستە
سەرخۇش بوۋە ھاتەران دەبىژى
دېۋانەبى بىادە بىر بىلاۋە
ۋەك دەنگى نەينىكە دەنگى نايە
گەر شۇرى بىخاتە سىنگى گويدىر
چۇن تازە دەكەۋنە سەر گىر و گال
بۇر و كەۋە، زەرد و پەش، سىبى و سوور
ھىندى شىر و پروتە، دەستەبەك كۆك
ۋىژەى موكرى و لوپان و سۇران
ھۇنىومە بە بەند و باۋى كوردى
بى جىشى ھەيە و شتى لەبەردل
پروانە دەزانى زۇرى پەندىن
دەرخستى رازى دلەتەرانە
دلدارى بەھەشتە، بىنە، ژىنە

ئەى گويگىر ژىر و زىت و بىتۇل
خانى لە مەبى ئەۋىنى مەستە
سوڭراۋى بە شىرنى دەچىژى
نازانى كە تىرە يا تراۋە
ھەرچىكى كە پىت دەلى ھەۋايە
بى جى نىيە خۇشە دەنگى بلوڭر
لەم نامەيەدا بە چەشنى مندال
ھەرچىكى دەسم كەوت مت و موور
ھىندىكى چىروكە، ھىندى چىروك
زاراۋەبى بۇتىان و گۇران
كۆم كەردەۋە گىش درشت و وردى
پوۋچىشى ھەيە و پىر و بە كاگل
پروامە گەلىكى دل پەسندىن
ئاۋاتى دلەم چ بوۋ لەمانە
جوانتر لە ھەموو شتىك ئەۋىنە

گيانى كە ئەوينى بۆتە مايە
 ۋەك رۇۋە ئەوين بەتیشكە، رۈۋنە
 ھەر رېرەۋى رۈۋى دەلای خودا بى
 گيان و دلى سەخت و رەش لە ئاسن
 تۆزىك لە ئەوين بە سەر مسا كە
 ھەر دل كە ئەوين بكا بە پىشەى
 گەنجىنەى رازى بىنىيازە
 ھىچ كەس نىيە بى بەشى ئەوينى
 دوو تىرەيە چى لە سەر زەمىنە
 يەك چاۋ دەبرىتە سەر كچۇلان
 ئەۋ گەۋھەرى دل دەدا بە ماچى
 خۇرايى لە دەستى دەردەھىنن
 ئىدىش بە ھەۋا بەھەشتى دەكرى
 خوا لای ۋى لە كولكە بۆتە چەرچى
 جا ھەر كە لەۋانە يان لەمانە
 لە ژيانى دەتە كەۋە و كە چووشن
 ۋەك ئاۋىتەيە و خودا نومايە
 خاۋىن كەرەۋەى دل و دەروونە
 با بى و بە ئەوينى شارەزا بى
 ئاۋىنە دەبن ئەوين بناسن
 پاش تۆزى بىنۆرە زىرى پاكە
 دلدارى بگا بە پنج و رىشەى
 كارسازى لە لايە كارى سازە
 كەمتر ھەيە زۇر بە كەم نەبىنى
 يەك چاۋى لە ژىنە يەك لە دىنە
 بازارى نەدىۋە چۆتە چۆلان
 پىنى ۋايە بە ھىچى دىكە ناچى
 كۆشكىكى بە پوۋشكە لى دەسېنن
 فېزىكى دەگاتى دەستى دەبرى
 دەيداتى بەھەشت بە رىش و پرچى
 بىرپەرە، كۆپرە، رى نەزانە
 بىچارە بەجارى دەم لە پوۋشن

ۋەدەكارىيە كى دەروىشانە

مەيگىر بىدە پىم مەيىكى كۈنە
 ئەم رايەل و بۇ و چىنن و تەۋنە
 پىشم بلى ئەم جىھانە چۆنە
 پىت ۋا نەبى ھىچ و پوۋچ و خەۋنە

له دوايه نه مانه، گډره، مهر گه
 ريشه دلى خوش له سر خه مانه
 ده سمايه يي ژين و بوون له عهرزي
 هينديكي درشته هيندي چووكه
 داخم كه نه مر نيه و سهر يكه
 وهك ريكى ده خن كه رسته بو ژين
 ديسانه نهون كه هوى نه مانن
 گهر ناو نه بى توري خول به بايه
 هر لاش و سهرى مرو ده هيرئ
 تو زاشى نهوه كه وردى كردوون
 هر كه و تنه بهر، بلاو و پرژن
 لاي ناگره گشتى به كديگيرن
 هر مانه و يه به بوگه نيوي
 نه مر و نه ژيه زياني گاور
 خاوين به هوين و چاك رهوشتن
 نهو دهنكه به ناو و داو ده چيني
 لني دهرده كه ون پهل و گول و چل
 گيره دكه ن و ده بى به تيشوو
 تل پى دهرئ له گيزى گيزه
 ليكي دهم و چهق-چهقى زمانان

ژنمان له بهرا سهر يكي بهر گه
 هر مانى كه ديت بهر، نه مانه
 نه ستيره و مانگ و رور له بهرزي
 هينديكي گران و هيندي سووكه
 ده زگايه كي جوانه ريك و پيكه
 عاسمانى به روشنى و زهوى شين
 وهك مايه يي ژينى خوش نه مانن
 ناگر وه كوژئ ههوا ههوايه
 عاسمان كه گهر كه ناش ده گيرئ
 نيز راوى له بن گلا كه مردوون
 هر لاش و سهرن ده ويوه دهرژن
 نه جار ده شيلدرين هه ويرن
 تووش بوونه به دهردى داتوليوي
 فهرموويه خودا: كه ده چنه ناو
 نهو گياني كه پاك و پاك سروشتن
 جووت بهنده به تايبه تي هه لينئ
 دهر زيت و بلاو ده بى له بن گل
 بهر ده گرئ هه زار نه وه ندى پيشوو
 بيزنگه ژيان جيهان وه كووكه
 بهر داشى خلينه و ددانان

هر چرخ و خولیک و ورد و خاشه
دابهش ده کړئ به هیزی له شدا
گا، گیره یی ده یکوشیت و دیشی
جاری به هه لینه ری بلنده
هر چی خت و خاله لئی ده پړی
پیسایی ده پړنه جینه کی دوور
هر نابی ته ویش له گه ل یه کا بن
چی بړچی ده بی له وی دها بهش
هندامی و هرنگ ده خا دهر و ژوور
روون بیتوه خسته باده یی خوین
نابی به گړئ و گلیو - گلیو بی
بتکینه وه تاوئ، بوکلئ کاتی
جاری به پړندری له ناوا
تا گیان هه یه وا نه ویش ده مینی
ناواتی نه هاته جی له مه شدا
دووباره به شینی دپته سهر چل
ته و سهوزه ده بی به شه نگه داری
بهر ده گړئ به میوه یی تهر و خوش
بو دیاری ده چپته مالی پاشا
دووری خه نه وه له تۆز و خاکي

بانیزه یه لیو و زاره ناشه
رزگار بوو که له م گهر و گزه شدا
گا، کیشه ری ژووری پرایده کیشی
جاریکی له قووت دهر یکی به نده
ته ندووری ورگ نه وی ده پړی
خاوینی هه موو ده چی به ره و ژوور
کینه ی گه لی باشه با جیا بن
دابه شکهری گهرم و ساردی ناو لهش
هرنگ پړی له شان به مانه چند جوور
دل شوو شه یه جهر گه بوته پالوین
هیچ پووش و په لاشی تی نه چووبی
هینشتا ده یه وی هه تا ده گاتی
جاریکی بلق بدا له ناوا
هیزی له گیان ده بی بسینی
بیده نگه هه تا له مالی له شدا
گهر به و له شه وه خرایه بن گل
بارانی به زه ی خودا بیاری
پهلک و گولی لی دهن به سهر پووش
ته و میوه که باش بگا له پاشا
گهر بیچنی دهستی پاکی پاکی

كەم ھەلدە كەون شتىكى وابىن
 پىۋىستە كە گەرمى بىگە يىنى
 چاۋىرى كرىن لە مىش و كرمان
 وىيان كەوئ تاوئ خۇنە بىنى
 وا دا دەورن ئە گەر درشتن
 تا دانەنەۋىنە پىكى عەرزى
 پىيان نىيە بچنە سەر گوشىنگە
 دەفلىقنەۋە لە ژىرى پىدا
 خوينىۋاۋى دلان دەبىتە خۇشاۋ
 خۇشاۋە كە تفتە، ترشە، تالە
 پىۋىستە كە خۇى بدا ھەل و نۇر
 گەرمایى دەوئ ھە تا دەجۇشى
 تىنى لە شكۇھى خۇى بدائى
 ماك و پەگەزى لە ناۋ دەراۋئ
 بۆكلىندىرئ ھەلمى لىى بلند بى
 بى تۆز و ھەۋا بچى بەرەو ژوور
 دەتكىنى لەوئ دلوپى دلروون
 بەو بۇنە بەشى لە بوون بىراۋە
 نامىنى لەۋىش ھە تا ھەتايە
 ئەمجارە لەوئ نە بۇ نە پەنگە

ئەم جۇرە بەنرخن و نەيابن
 چى كالە لەبەر ھەۋا دەمىنى
 باشتر دەگەھن ھەيا پترمان
 پەرۋەردە كرىن بە تىشكى دىنى
 ئەۋسا ئەۋى زۆر پوخت گەبىشتن
 تا دانەكەون لە پۇپى بەرزى
 تا دانەتەكەن لە فىز و مىنگە
 زۆر پان و فلچ دەبن لە پىدا
 پىك لىكى دەدەن سەر و بەر و ناۋ
 ئەۋ مىۋە ئەگەر پەگىكى كالە
 نىشان دەدرئ بە پىرى مەيخۇر
 ئەمجار دەكرىتە ناۋ بەرۋشى
 تىشكى بەزەيى خوداۋى بگاتى
 پوختايى بە سەر يەكا بتاۋئ
 ئەۋ تىنە گەلىك بەھىز و توند بى
 ئەۋ ھەلمە بىى لە چلكنى دوور
 لەۋ ژوورە پلىكە ناۋى پرووت بوون
 گەر ماك و پەگەز ھەموۋى تۋاۋە
 جىنى دەشتى نەبوۋنى دلگوشايە
 دىسانەۋە جىنى لە دەفرى تەنگە

رزگار نه بووه له ترسی رشتن
 بؤ كؤرى خودا نموودى نابى
 چهوسانى به هيچه رهنج به باده
 ماو نهو كهسه يه له خوى نه بانه
 بى دؤسته له خوى ده بى به دوزمن
 دهرچوبى له وهنده قۇرتى دژوار
 رپهر له بهرئ مه گين خودا بى
 تۆ بهرزى و ئيمه چاو له ژيرين
 سهرگرمى مه لهم له كوپره گؤلان
 تاريكه شهوم چرا بديره
 بينام كه ره وه به شهوقى ديدار
 هر دوو دليه و گومان و لاسا
 شانمان ده نه وينى راسته قانى
 لهو پنهو كه ساس و گيژ و كاسم
 چبكه م؟ نه به خومه دهسته لاتم
 رپگه م بده بيمه تۆ پهرستى
 هرچه ندى كه ناشكرا و نيهانه
 تاريكى و روشنى له تويه
 به خشين به به هانه يه و به رپكه وت
 روو بينيه كى كرد و كه وت نه ناگر

نهو هيسته نه گه يوه ته گه ييشتن
 تا بؤنى له بوون و مانى مابى
 تارنگى هه يه نه بؤته باده
 مانته گهره كه؟ بهرى نه مانه
 تا ماوه له بهنده دا وشه «من»
 دلدارئ ده گاته باره گاي يار
 نه م رپگه يه سه خته بؤ مه نابى
 نهى خوايه ده زانى ئيمه كوپرين
 دهرى اى بهزه بيت ده دا شه پؤلان
 چاوساغى بهزه ييه كهت بنيره
 ته م با بره وئ له سهر دلى ژار
 ناسينئ كه بؤ مه بؤته ياسا
 دلما ن بخره دهر له بهدگومانى
 باوه ر هه يه لام و تۆش ده ناسم
 زؤر دل به نيازى باره گاتم
 گرتو وتم و خوت كليل به دهه ستى
 نه م ژين و نه مانه له م جيهانه
 تا پويه، له تۆ به تان و پويه
 چاوت نه له كارى چاكه يان چهوت
 زؤر نويزكه رى پاكي رپى خوداگر

دەبىيەخشى و پىنى دەدەى لە دەرگا	زۆرى بەگوناھ لە كاتى مەرگا
سەرپشته ھەمووى بە دەستى تۆيە	گەر بەختەوەرە و كە رەنجەرۆيە
چى بۇ چى دەبوو بەوت سپاردن	ھەر رۆژى بەرئ ھەلتىزاردن
گومراكەر و رئ نیشاندهرىشى	پال پىنوەنەرىشى لەمپەرىشى
ئەو نەوسى چنۆك پفاندی لیمان	سەرىشكىەكت كە داوہ پىمان
ھەر ھىندەيە چارە بۆ گوناھكار	ماوین و بەزەى خودا بىئى یار
ھەرچەندە فرەش كەمايەسى بىئ	بروای بە خودا بىئى و بەسى بىئ
رئ و شوین لە پیاوی ژیر بپرسئ	با بىشپەرستئ لىنى بترسئ
خۆمان نەگرین ھەيا كە دەمرین	ئەو رپى كە دەويزنە ئىمە بگرین
نەومان بىئ لە ناگرئ بەدوورین	چاومان لە بەزەى خودا بدوورین

سكالا يەك ئەگەل بنووسەكەيدا

دلداری پەرى دەلووس و سادە	ئەى سواری لە راستى پىادە
جادووگەر و گەپدەر و بەداهۆ	خۆبىژى ھەزار و سەر دەر خو
شيوای لە شيوى رئ نەزانى	ھۆزانى بە گفىتى سەرزمانى
والا دل و دەمپەرى جەر و ور	تاشيوسەرى روورەشى زمان شەر
زارى شل و كول دەبى و دەخووسئ	وەك تۆ چەنەوەر بىئ ھەر بنووسئ
روورەش بکە! بەردە وان خەيالان	بەس نامە بە ناوى بسک و خالان
خۆى دەيدەرئ وازى لىئ دەھىنى	نووسىنى فرەى منال چ دىنى؟
نەك بگرئ بەرى ھەيف مژ و تەم	جوانن خەتى ورد و ناسک و كەم

شؤراوه خه تی جوانی شؤره
 نهک بهرگنی پهستهک و کولاولان
 نهک پریشی وه کوو گوریس و ههوسار
 ههن دهیکه نه کوینه کۆن و رهشکه
 یه کجار چهنه باز و چهلته بیژی
 خوشیش بی مرؤفی لی ده بیژی
 زؤر نابن و زؤر کهم و نه یابن
 تووکی ههیه بۆت نه ئافهرینی
 به دکاری، نه یاری، ناله باری
 شهرمت نییه بی فهدی و چنؤکی
 ههر تووشی گوناھ دهیم له پاشی
 رهنگی بده با هه لان بهوشی
 بهس بار که له من گوناھ و سووچت
 به شکوو برهوی بهخت رهشیمان

خهت کاتی که زیر و زؤر و بؤره
 خهت جوانه ته نک له لیوی لاولان
 دلخۆشکهره گهندهموو له رووی یار
 ئیوا ههیه دل ده خاته گهشکه
 دهم تیژ و پهل و زمان دریزی
 چیتستی که ههمیشه بیته ریزی
 گهوههر چیه بی نرخ که نابن؟
 تۆ، کی کری نووکی تۆ ببینی
 بهدرهوت و بهکهوت و چهوت و لاری
 شیت و سه رهړ و ههله و گلؤکی
 هیندهی سهری تۆم په راند و تاشی
 با بهس بی گزه و جنیوفرؤشی
 دس بهرده له کاری هیچ و پووچت
 لهم چه پگهریعت بیه پهشیمان

بۆکیشه له گهل مه که مبهری بهست
 روستهم بووه سواری رهخشی پهنجهم
 شل بوو له سلی و تلی - تلیدا
 خانی! بهسه دل له تۆ بهزام
 تۆ ههرچی وتت ئهوم نوویسی
 گفتی تۆ که چهوت و ناله باره

له پرکی بنووسی وا زه بهردهست
 کیشای له زمانی شیرى دووده
 گهی قامکی تۆسنم ملی دا
 وهک ههژدهری هاته سهر وهرامم
 خۆت گیل و نهزان و گوئی نه بیسی
 بیرى تۆ که رند و بههره داره

من بەستەزمان لە بەردەسی تۆم
 دەژام شل و مل لە شینگ و ئاوا
 دلدارى گەلى چلى شل و شەنگ
 بەرگ و شەكت لە بەر دراندم
 ئاوارە كرام لە نىشتەمانم
 تالاو و ڕەشاو كرا بژيوم
 سووتام وەكوو مەم بە دەردى زىنى
 برش و ڕەشى دوو كەلى ھەناسەم
 كۆن-كۆن بوو ھەموو لە دەردو داخان
 دەرچووم لە بنووس و بوومە بلىویر
 چى بەندى دلەم ھەبوو پساندەت
 رێك خستەن و فوو لە تۆ، لە من دەنگ
 گا، ڕەش كەرى ڕووبەرى گوناھان
 لال و كپ و دەنگ بلاو كەرى تۆم
 نەيزەن نەبى دىبەگم دەرە
 ھەركارى لە چارەنووسى كۆنە
 دەستىك ھەبە زى و كەوان دەكىشى

نەمخستە سەرى شتىك لەمەر خۆم
 قامىشى كۆل، لە قامىشاوا
 گویدارى مەلى چەلەنگ و خۆشەنگ
 لەو جىگە بەزۆر دەرت پەراندەم
 لەوساوە بىرام لە زىن و مانم
 تىخى تۆ سەر و بنى بىروم
 پىچاتە سەرم ھەواى ئەوینى
 چارەم ڕەشە دل بەژان و تاسەم
 گەو بەند و قەفەم بە تىنى ناخان
 ھەو كۆن لە لەشم كرا سەر و ژىر
 تۆ ھاتى دەمى بە دەم دەماندەت
 گىرا بەمە كۆرى بەزم و ناھەنگ
 گا، دەمكەبە سازى پاتشاھان
 چىتم؟ يەكى دىلى بەردەسى تۆم
 نووسەر نەبى كەى دەمم گەراو؟
 بلىویر و بنووس نە سەربەخۆنە
 سووچى چىبە تىر بىرىنى بىشى؟

تیرێكە لە تۆ كشاكەوانى
 چىرۆكى وەكوو نەى و بنووسە
 ھى تۆبە كە راستە يان درۆبە

ئەى خوايە ئەتۆ دەزانى «خانى»
 گەر دلرەشە يان زمانى لووسە
 دەست و دلى نەك بەدەستى خۆبە

لەيت فېر نەبوايە چى دەزانى
 سووچم چىيە؟ خۇزگە نەتدە ناردەم
 گىرە سەرەتاي، ئەویش لە لای تۆ
 گىراوہ لە پەنجەتا سەرە و ژىر
 رېتى سوود و زىيانى خۇى نەزانى
 ئاوازی دەداوہ لەم ھەوايە
 ھەويای بەتەننیم ئەتۆى خودايە
 ژىر بارى گرانى شەرم و نەنگم
 سى سالە گوناھى خۇم دەنووسم
 مېژوو لە ھەزار و شىست و يىک بوو
 پىشەنگى بەرەى گوناھکارم
 بۆ چاکە ھەزارى بابەدەستم
 لە برانەوہ شا بگەى بە ھانام

كاتىكى كە داتدەدا زمانى
 تۆى بەم ھەلە كارىەت سپاردەم
 سەرپشكىيە كە ھەيە بە لای خۇ
 ھىندەى چ بنووس بووہ و چ بلویر
 بى سەر دەگەر سەر و زمانى
 بلویر بوو، چلۆنى لەيت بدايە
 ھەرچەندە پەرى سپىم سىايە
 رووپەر گەلى روورەشن لە چەنگم
 بەدخووم و لە راستەخۇم چكووسم
 گەر ھاتنە سەرزەوى مە رىك بوو
 ئىستا بە تەمەن چل و چوارم
 مەست بووم و نەزانى پىلى بەستم
 ۋەك دات لە ئەوین بەرى توانام

